College Essen

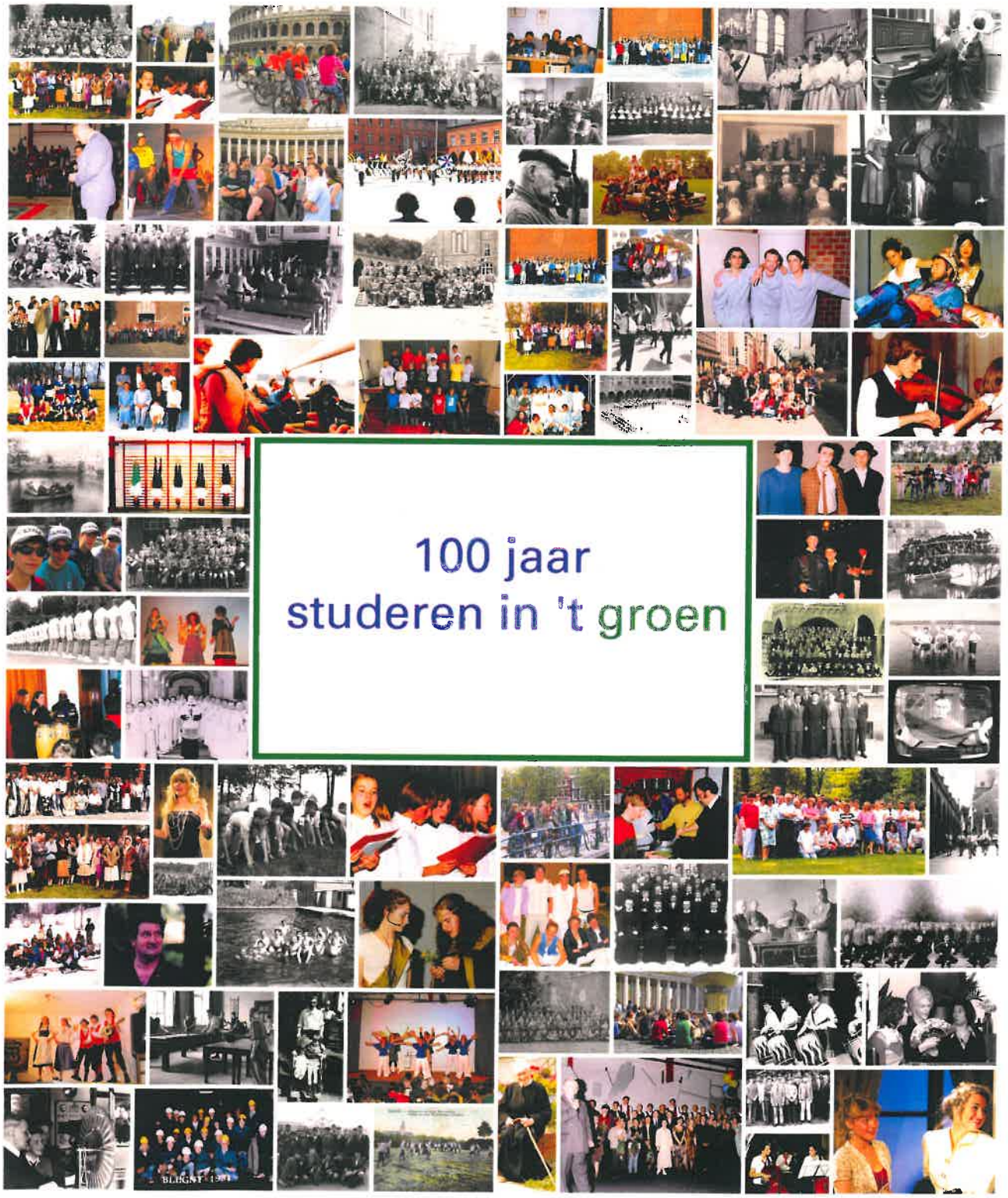

1911 - 2011

1911

100 JAAR STUDEREN IN 'T GROEN

COLLEGE ESSEN 1911 - 2011

Colofon

Redactie Linda Ecker
Michel Nelen
Lieven Robberecht
Louis Vercammen

Met bijzondere dank aan Charlotte Breugelmans, Marie-Lou Debrit, Veronique Gijsen, p. Hugo Gotink, Jan Hectors, Ludo Jochems, Luc Kerstens, Filip Keuppens, Ludo Keuppens, Jean Mattheessens, Sam Van Muylder, Machteld Overlaet, Ron Van Namen en Manu Wens voor hun bijdrage, klein of groot.

Tekeningen Lieven Robberecht
Vormgeving Dirk Herman
Eindredactie Michel Nelen

Foto op deze pagina: © Johan Broos, Essen

Foto achterplat: alle leerlingen in het secundair bij de start van het schooljaar 2010-2011. Met dank aan schoolfotografie 't Zuiden

College van het Eucharistisch Hart
Rouwmoer 7
2910 Essen
tel.: 03 667 20 51
http://collegeessen.be

© 2011 - alle rechten voorbehouden

Foto's op volgende bladzijde:
4 maart 2011 - leerkrachten en leerlingen verschijnen in de mode van een eeuw geleden

Woord vooraf

Voor u ligt het gedenkboek van het 100-jarig bestaan van het College van het Eucharistisch Hart te Essen.

We zijn er eigenlijk best fier op: zowel op het boek, als op alle festiviteiten die we dankzij dit jubileum mogen vieren.

De auteurs doken in de kronieken, de statistieken en de archieven om u een zo getrouw mogelijk beeld te geven van de geschiedenis van dit huis. Ze vonden daarbij veel interessante weetjes, kleine anekdotes, maar ook belangrijke aspecten waarbij het college toch een voortrekkersrol heeft gespeeld. Honderden foto's werden gezocht en gekeurd, en er werd lang aan de lay-out gewerkt. Al deze medewerkers rekenden daarbij hun uren niet aan. Dat alles om u hier een mooi gedenkboek te kunnen presenteren.

De rode draad die duidelijk door dit verhaal loopt, is natuurlijk het feit dat deze school al die jaren vooral goed onderwijs probeerde te verschaffen. Doorheen de beschrijving van de verschillende gebeurtenissen proberen de auteurs om de geest van dit college te vatten. Wat zorgde ervoor dat het college ontwikkelde tot de school die ze nu is? Hoe is haar identiteit kunnen groeien? Verschillende tekstfragmenten vertellen over het samenleven van paters, broeders, personeel en leerlingen. Je voelt tussen de lijnen door wat ze voor elkaar hebben betekend: toen ze samen toneel speelden, samen Latijnse zinnen hebben ontleed, samen op internaat zaten, of eender wat samen deden. Als de groep goed aan elkaar hing, was alles mogelijk.

Was het inderdaad dat gevoel van een 'eiland in het groen' dat ervoor zorgde dat de mensen op elkaar aangewezen waren? Waren er in elke periode uit die geschiedenis mensen die het beste van zichzelf hebben gegeven om hier hun ideaal na te streven? Was het omwille van het waakzame oog op de kerktoren? Feit is dat de bezieling aanstekelijk werkte en dat het hier blijkbaar goed was om te leren en te leven.

Hopelijk krijgt de geest die de auteurs in dit boek beschrijven de nodige kansen om deze school te blijven inspireren. Dat die rijke redemptoristische traditie zo verder gezet kan worden bij alle mogelijke nieuwe uitdagingen voor het college te Essen.

Dirk Goorden
directeur

Inhoud

Woord vooraf 5
Ten geleide 7

Wat voorafging...
Elders 9
in Essen 9

1910-1919
Van Sint-Truiden naar Essen 13
Splitsing gekelderd 14
Diaspora 15
Oorlogscollege Sint-Truiden 1916-1918 18
Een buitenbeentje: het draadcollege 19
Weer in Essen 1919 21

1920-1929
Verdere ontplooiing 23
Smeulend vuur 24
Op weg naar de splitsing 25

1930 – 1939
De uitbarsting 35
In kalmer vaarwater 43

1940 – 1949
De magere jaren 47
De vuurproef 51
Tijdelijke ballingschap 53

1950 - 1959
Het internaat 61
Externaat in opmars 66
Ruk naar rechts 67
Water en zon 69

1960 – 1969
In het goud 79
We shall overcome 80
De verzameling de Grez 84

1970 – 1979
Ruk naar links 101
Nieuwigheden 102
De eerste meisjes 109

1980 -1989
Leven en dood 120
Grote verbouwingen 122
Feest voor iedereen 130
Feest voor retorica 130
Onderwijsvernieuwingen 134

1990-1999
Nieuwe organen 137
Van de pers 138
Maatschappelijke opdrachten 139
Wedstrijden 140
De school doorgelicht 140
Het College 'online' 142

2000-2010
Verlies van twee monumenten 149
Oude wijn in nieuwe zakken 150
De wereld komt naar ons (en andersom) 156
Digitale evolutie 157
Andere recente initiatieven 159
School maken in de 21ste eeuw 163

Slotwoord 165

Bijlagen
Het college in cijfers en grafieken 168
100 jaar directeurs 173

Ten geleide

Proficiat, u heeft zich een exemplaar aangeschaft van het huldeboek 'College Essen, 100 jaar studeren in 't groen'! Wellicht wilt u wat meer weten over het wel en wee op die paterschool aan de Rouwmoer, die uw levenspad doorkruiste: u is hier leerling of oud-leerling, leerkracht of oud-leerkracht, u laat (liet) hier uw kind(eren) studeren of komt (kwam) op een nog andere manier met het college in contact.

Nieuwsgierige redactieleden als wij waren, doken we het afgelopen jaar in allerlei kronieken en interviewden mondelinge bronnen, steeds op zoek naar de historische feiten en verbanden, die de geschiedenis van onze eerbiedwaardige eeuweling kleur en richting hebben gegeven.

Die 'algemene' geschiedenis hebben we per decennium in een doorlopende tekst gezet. Daarnaast vindt u ook talloze kaderstukjes, waarin zowel oud-leerlingen hun getuigenissen neerschrijven als 'deskundigen' een aantal onderwerpen thematisch behandelen. Bovendien vonden we het belangrijk om het tekstgedeelte te verluchten met héél veel illustraties, zowel tekeningen, grafieken als foto's (vaak waren we zélf aangenaam verrast dat die foto's (nog) bestonden)

Maar een écht volwaardig hedendaags kijkboek werd deze uitgave pas nadat Dirk Herman zich vele weken aan een stuk had beziggehouden met de magnifieke vormgeving, die de kroon op ons werk zette.

Bedankt aan hem, bedankt ook aan alle andere medewerkers (zie colofon) en bedankt aan u, dierbare lezer, die de trotse bezitter bent van ons werkstuk, misschien wel omdat bij het horen van de naam 'College van het Eucharistisch Hart' uw hart nog altijd (een beetje) sneller slaat.

We hopen van harte dat dit hebbeding u enkele uren 'jeugdsentimenteel' lees- en kijkplezier zal bezorgen.

Michel Nelen
Eindredacteur

1

2

1. **Detail uit de Kabinetskaart Ferraris (1771-1778). In 1824 koopt notaris Godts het Dispensiershof, de oude naam van de Rouwmoershoeve. Op dit terrein komt later het College.**
2. **De Rouwmoershoeve in 1907**

Wat voorafging

...elders

In 1732 stichtte de Napolitaan Alfonso de Liguori de congregatie van de Allerheiligste Verlosser (Congregatio Sanctissimi Redemptoris, C.Ss.R), die een eeuw later vaste voet kreeg in België en vandaar uitwaaierde over West-Europa en Noord-Amerika. Het groeiend succes in binnen- en buitenland vereiste een instroom van nieuwe leden. Jongeren die in aanmerking kwamen waren er genoeg, maar velen hadden hun middelbare studies nog niet achter de rug. Om die roepingen niet te laten verloren gaan mochten kandidaten onmiddellijk intreden in het noviciaat te Sint-Truiden. Na een jaar legden ze hun geloften af en voltooiden hun humaniora vooraleer de hogere studies aan te vatten. Zo kwam in 1876, eveneens in Sint-Truiden, 'het klein-studentaat' tot stand. Dat werd zo genoemd om het te onderscheiden van het 'groot-studentaat', waar twee jaar filosofie en vier jaar theologie werd gedoceerd.

In 1909 besliste Pius X dat toekomstige kloosterlingen voortaan hun humaniora moesten voltooid hebben vóór het noviciaat. Het klein-studentaat in Sint-Truiden zou dus mettertijd uitsterven. In de plaats daarvan kwam het College van het Eucharistisch Hart. Het college met de moeilijke naam! 'Redemptoristen' is al lastig genoeg te spellen, voeg er die andere naam bij en probeer dat maar eens aan de telefoon of aan een hardhorige te verkopen.

Van bij het begin was het duidelijk dat de locatie Sint-Truiden slechts tijdelijk kon zijn. Er waren daar immers al vier 'groepen' gehuisvest: de communiteit met paters en broeders, het noviciaat, het klein-studentaat én het college. Wegens plaatsgebrek waren er voorlopig alleen de hoogste jaren. De jongens werden verondersteld neiging tot het religieuze leven te tonen. Het grote verschil met vroeger was dat zij géén kloosterlingen waren, zij konden op elk ogenblik afhaken (of afgehaakt worden!) om elders hun geluk te proberen. De vakanties brachten zij thuis door. Het jaarlijks kostgeld bedroeg 500 BEF. Urbaan van Eygen, een bekwaam pedagoog, kreeg de leiding. Het lerarenkorps werd uitgebreid, handboeken en programma's in overeenstemming gebracht met de officieel geldende normen. Provinciaal en directeur gingen in het buitenland soortgelijke colleges bezoeken om de dagorde, het reglement en de praktische inrichting te bestuderen.

...in Essen

Vanaf de middeleeuwen trachtte de abdij van Tongerlo in de heerlijkheid Essen-Kalmthout zoveel mogelijk abdijhoeven in te planten, modelhoeven' om de gronden te ontginnen en de nieuwste landbouwmethodes en gewassen te propageren. Zo werd in 1668 op Spilbeek de 'Rouwmoershoeve' gebouwd, een hoeve midden een 'ruw' stuk grond van voormalige moeruitbatingen. Onder de Franse tijd in 1798 werd de hoeve met de gronden als 'zwart goed' verkocht. In 1824 kwam ze in bezit van notaris Frans Godts uit Antwerpen.

Kleinzoon en redemptorist Frans Godts (1839-1928) verwierf in 1904 de volle eigendom in Essen. Op de braakliggende gronden bouwde hij een klooster. Voor de Franse paters, die ingevolge de anti-religieuze wetten uit hun vaderland verdreven waren, was het de gedroomde oplossing. Hun studentaat vond hier onderkomen met Godts als enige 'buitenlander'. In 1908 was de kerk van het Eucharistisch Hart af en stond het beeld op de toren.

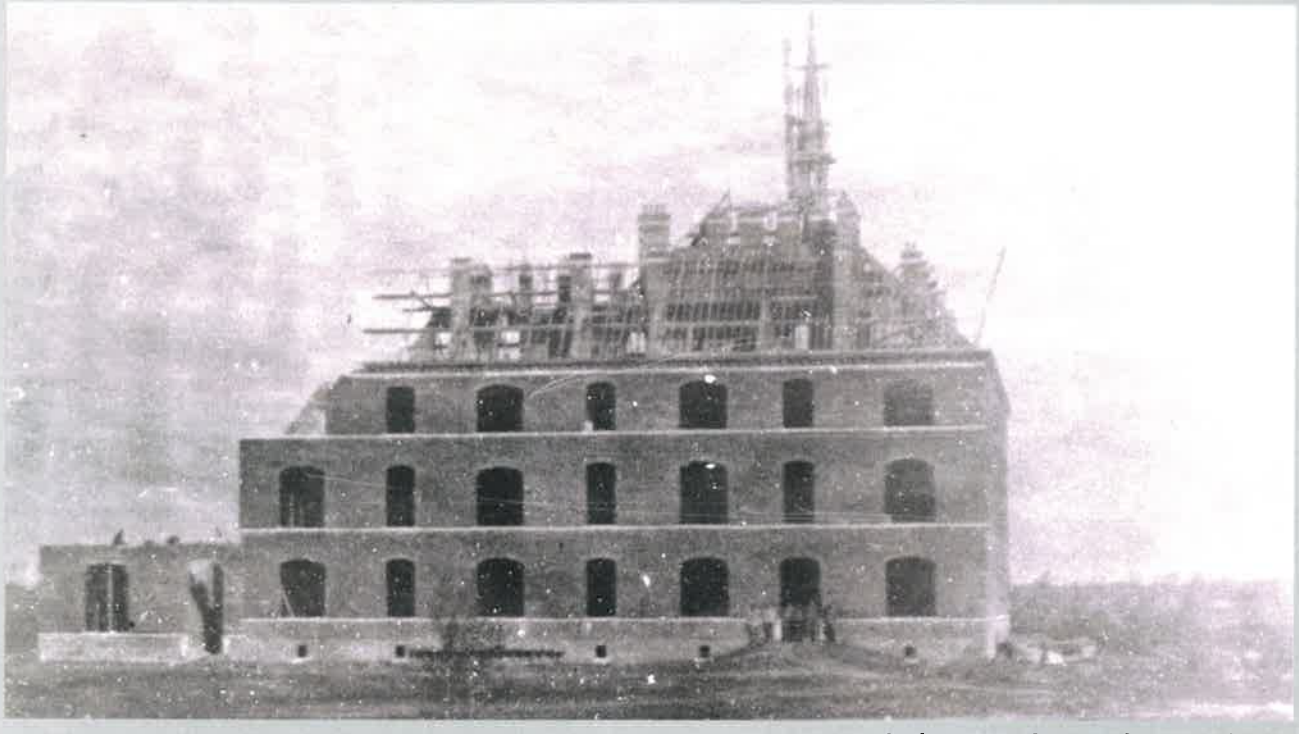

oktober 1906 - de eerste bouwactiviteiten

november 1907: de kerktoren wordt opgetrokken.

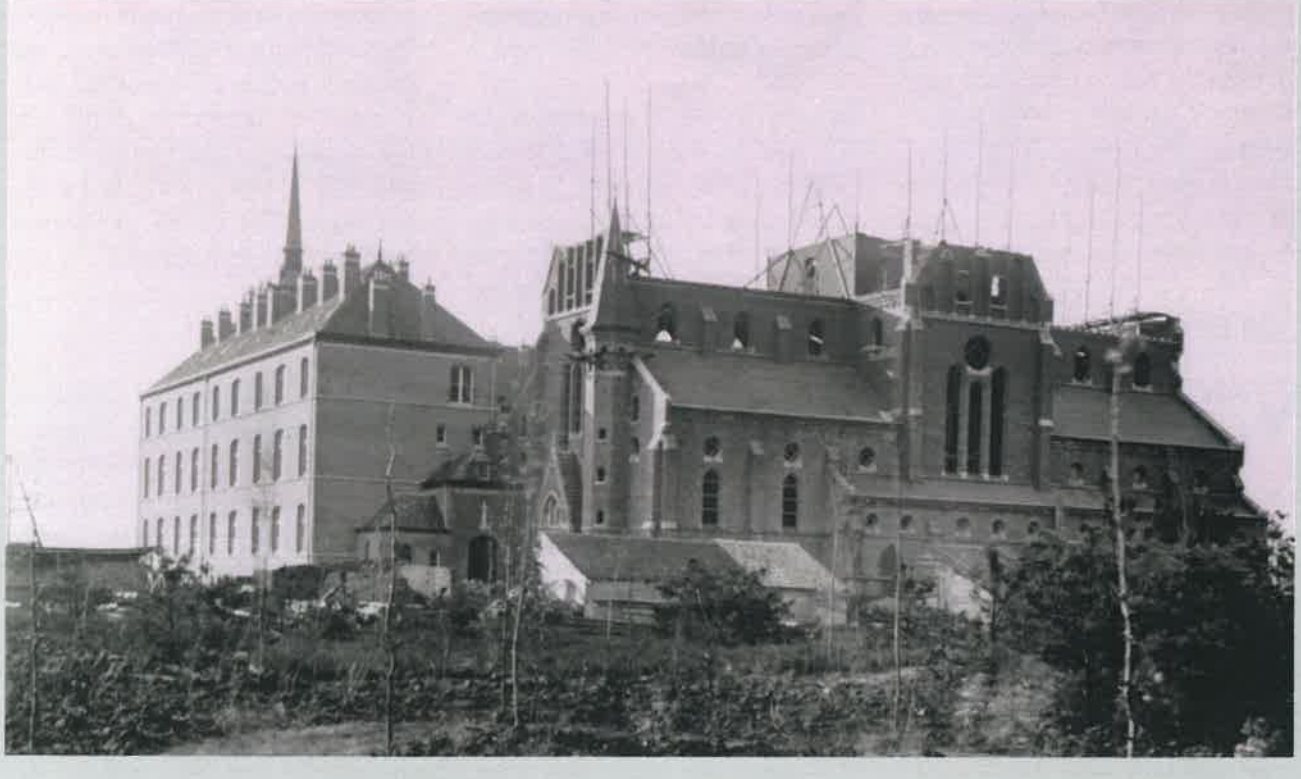

1908 - kerk en klooster zijn voltooid.

ZINSONTLEDING VOOR LATINISTEN

De *Chronica Collegii Cordis Jesu Eucharistici* van de beginjaren zijn in het Latijn geschreven. Het incipit *cum nuperrimis* klinkt als de aanhef van een pauselijke bul. Zoals het een stichtingsakte betaamt, begint de kroniek met een Latijnse periode, een om Cicero jaloers te maken. Geerebaert leerde ons dat de periode bestaat uit een uitgebreide constructie van voorzin, hoofdzin en nazin, rijkelijk gelardeerd met tussenzinnen. Of om het meer technisch uit te drukken uit een *protasis*, het stijgend gedeelte, en een *apodosis*, het dalend gedeelte.

Cum (redengevend voegwoord + conj.) nuperrimis Sacrarum Romanarum Congregationum (gen. van bezit ingekapseld tussen abl. van middel) decretis prohiberetur ne (verhinderen + conj) ullus deinceps adolescens ad novitiatum admitteretur, qui (betr. bijzin past zich aan) totum humaniorum studiorum curriculum non absolvisset, atque eo fonte (reden) valde nobis timendum esset (gerundivum + datief drukt een moeten uit, vrezen + conj) ne pauciores semper, quam necessitas laborum postularet (betr. bijzin past zich aan), congregationi juvenes nomen darent, [zes conjunctieven in de aanloop] *visum est (+ inf) superioribus, omnibus diligentissime perpensis (losse abl.), hoc condere collegium* [hoofdzin], *in quo adolescentuli moribus ingenioque (bepalende of beperkende abl) probati, quos (betr. voorwaardelijke bijzin conj) a Deo ad congregationem vocari signis sat probabiliter constaret (+ inf. vocari), ad mentem S.P.N. Alphonsi ea quae (betr. bijzin past zich aan) missionario conveniat disciplina ac solida pietate instruerentur (doel)* [drie conjunctieven in de afloop].

Omdat het Nederlands dergelijke lintwormzinnen niet verdraagt, een vrije vertaling:

Zeer onlangs is het bij decreet van de Romeinse Congregaties voortaan verboden een jongere in het noviciaat aan te nemen, als die zijn volledige humaniora niet heeft voltooid. Vandaar is het zeer te duchten dat er minder jeugd in de congregatie zal intreden dan het werk vereist. Na rijp beraad hebben de oversten beslist dit college te stichten. Van gedrag en verstand geschikte jongens, van wie voldoende blijkt dat ze door God tot de congregatie geroepen zijn, zullen er naar de geest van St.-Alfonsus opgeleid worden in hetgeen een missionaris past inzake tucht en degelijke godsvrucht.

Oef!

1910 - 1919

Van Sint-Truiden naar Essen

Op maandag 19 september 1910 opende het college in Sint-Truiden zijn poorten op Steenaert. Naast 23 fraters van het voormalig klein-studentaat boden zich 13 kandidaten aan. Na de kennismaking, installering en retraite volgde op 1 oktober de eerste schooldag, een mis van de H. Geest en lectio brevis. Omdat Sint-Truiden onvoldoende ruimte bezat voor een volwaardig college, werd meteen gekozen voor Essen als nieuwe locatie. Dezelfde dag vroeg p. Godts aan de Franse provinciaal om Essen uiterlijk tegen 1 augustus 1911 te ontruimen. Het huis van Essen ging over naar de Belgische provincie en de plannen waren om het College van Sint-Truiden in september naar Essen over te brengen: daar moest dus dringend worden bijgebouwd. Vanuit de bestaande vierkante blok zou de zuidvleugel worden doorgetrokken tot aan het torentje. Zonder tijd te verliezen begonnen werklieden op 24 oktober funderingen te graven, 's anderendaags volgde de eerste betonstorting.
Paaszaterdag 15 april 1911 mochten de juvenisten van Sint-Truiden voor het eerst tien dagen naar huis. De fraters kwamen hun vakantie doorbrengen in Essen. Zij waren zo enthousiast over klooster, tuin en omgeving, dat ze hun oversten smeekten het derde trimester hier te laten starten en niet te wachten tot september, zoals aanvankelijk was voorzien. De jeugd kreeg haar zin, hoewel de nieuwbouw niet af was en er nog heel wat diende geïmproviseerd. Maar geestdrift let niet op zulke kleinigheden. Het inpakken in Sint-Truiden duurde precies één dag. Op maandag 1 mei arriveerde de opgetogen groep in Essen. Zaterdag daarop werden de eerste lessen gegeven, het schooljaar duurde tot 14 augustus.
Het college was nog geen jaar oud of daar verscheen p. Van Rossum, buitengewoon visitator. De Nederlander en latere kardinaal heeft blijkbaar gehamerd op de vernederlandsing, daarbij sterk gesteund door directeur Van Eygen.

1910

5.9	Parijs: Madame Curie zondert uranium af
18.12	De 'drie kraaiende hanen' Van Cauwelaert-Franck-Huysmans eisen de vervlaamsing van de Gentse universiteit

1911

8.3	Eerste internationale vrouwendag
14.12	Roald Amundsen bereikt de zuidpool

1912

15.4	De Titanic vergaat:1503 doden
23.8	Jules Destrée: 'Sire, il n'y a pas de belges. On nous a pris la Flandre'

1913

28.3	Duitsland versterkt leger, Europa volgt
30.8	België: invoering algemene dienstplicht
17.11	Opening Panamakanaal

HEURES D'ENSEIGNEMENT, CHAQUE SEMAINE.

	Religion	Latin	Grec	Français	Flamand	Histoire et géogr.	Mathém.	Sciences	Allemand	Anglais	TOTAL
Sixième	2	10		5	3 1/2	3	3				26 1/2
Cinquième . . .	2	8	4	4	3 1/2	3	2				»
Quatrième . . .	2	7	3	3 1/2	3 1/2	2	2	1	1	1	26
Troisième . . .	2	7	3	3 1/2	3 1/2	2	2	1	1	1	26
Seconde	2	7	3	3 1/2	3 1/2	2	2	2	1	1	27
Rhétorique. . .	2	7	3	3 1/2	3 1/2	2	2	2	1	1	27

N. B. — 1) Chaque semaine tous les élèves ont une leçon de *chant*, d'une heure.
2) Deux fois par semaine, durant 20 minutes, exercices de gymnastique suédoise.
3) Les élèves de sixième et de cinquième suivent un cours de dessin d'une heure, chaque semaine ; le cours de dessin est facultatif pour les élèves des quatre classes supérieures.
4) La Religion et le Grec sont enseignés *par le moyen du Flamand.*

1912 - de lesroosters

Splitsing gekelderd

Voor het schooljaar 1911-12 meldden zich 22 nieuwe leerlingen aan, van wie 18 Vlamingen. Belangrijke wijzigingen werden ingevoerd: Nederlands en Frans kregen elk 3,5 uur. Daarbij kwamen Latijn, wiskunde, geschiedenis en aardrijkskunde, wetenschappen, godsdienst, Grieks, Engels, Duits, turnen, muziek en dictie.

De lezing in de eetzaal was 's middags in het Frans, 's avonds in het Nederlands. Buiten de lesuren moest iedereen de eerste drie dagen van de week Nederlands praten, de volgende drie dagen Frans, 's zondags was er vrije keuze. Voordracht, toneel, feestvieringen en dergelijke gingen gemengd tweetalig door. Voor zover bekend was Essen de enige middelbare school in het land, waar Walen verplicht werden Nederlands te spreken. Overal elders was het precies andersom. Met voldoening vermeldt de kroniek dat directeur Van Eygen op het Mariafeest van 8 december "flandrice" preekte. De paasvakantie was een week thuis, een week op school. Op het einde van dat schooljaar werden de eerste gehomologeerde diploma's afgeleverd. Als eerste leek werd de Fransman Duzas aangenomen voor dictie.

In juni 1913, bij het jaarlijks kerkelijk bezoek in Essen, bleek dat er tussen de leraars moeilijkheden gerezen waren, waaraan, zo noteert de kroniekschrijver, sommige leerlingen ook niet vreemd waren. Wat was er aan de hand? Directeur Van Eygen ijverde openlijk voor een ontdubbeling van het college en de overheveling van de Walen

naar een kleine gemeente ergens in Henegouwen. Dat voorstel stuitte op hevig verzet. De provinciaal ondervroeg de leerlingen één voor één over hun aandeel in de kwestie. Hoewel de provinciaal bij de sluiting van het schooljaar nog verklaarde het volste vertrouwen te bewaren in de directie, werd een maand later Camille van de Steene tot opvolger benoemd. Daarmee was een eerste poging tot vervlaamsing van het college begraven.

In mei 1914 moest directeur van de Steene als visitator naar Congo. Dezelfde week vertrok p. Pinte naar Wittem om er de terminologie van de natuurwetenschappen en de nieuwste methodes aan te leren met de bedoeling die cursus vanaf het volgende jaar ook in het Nederlands te kunnen geven.

GRIEKSE GEIN

Eens kreeg de dochter van een taalleraar
in 't huwelijk een drieling.
Eerst kwam een hij, dan een zij
daarna nog een het erbij.

Palladas

Diaspora

Augustus 1914 brak de Eerste Wereldoorlog uit: zaterdag 1 augustus mobilisatie, zondag proclamatie, maandag vakantie, dinsdag stak het Duitse leger 's morgens de Belgische grens over. Een achttal oud-leerlingen werd onder de wapens geroepen of deed dienst als vrijwilliger aan het front. Drie van hen zouden sneuvelen. Half september streek het voltallig studentaat van Beauplateau (Ardennen) voor de hele duur van de oorlog in Essen neer, zodat de communiteit haar effectieven zag stijgen tot 86 leden. Om de blokkers van elektrisch licht te voorzien, werd in de tuin een windturbine geïnstalleerd, toen al groene stroom asjeblief!

Vijf dagen na de val van Antwerpen (10 oktober 1914) arriveerden de eerste Pruisen in Essen: grote paniek alom! Het treinverkeer in de grensstreek lag stil, het college was onbereikbaar. Dat verbeterde er niet op toen Essen het jaar daarop in een 'no man's land' terechtkwam, geprangd tussen de Nederlandse grens en de elektrische draadversperring. Nieuwe leerlingen en oudleerlingen kregen de raad in Roermond of elders hun studies verder te zetten. De diaspora was compleet.

1914

18.2	België: leerplicht tot 14 jaar
28.6	Sarajevo: moord op aartshertog Franz Ferdinand en echtgenote
4.8	Begin Eerste Wereldoorlog

1915

4.2	Onbeperkte duikbootoorlog
22.4	Ieper gifgas 'iperiet'

1916

21.2	De hel van Verdun
24.10	Gent: Vlaamse 'von Bissing-universiteit'

1917

6.4	VS verklaren Duitsland de oorlog
7.11	Petrograd: oktoberrevolutie

1918

16.7	Jekaterinenburg: tsarenfamilie omgebracht
11.11	Wapenstilstand

1919

28.6	Vredesverdrag van Versailles
27.10	Drooglegging USA tot 1933
16.11	België: algemeen stemrecht (voor mannen)

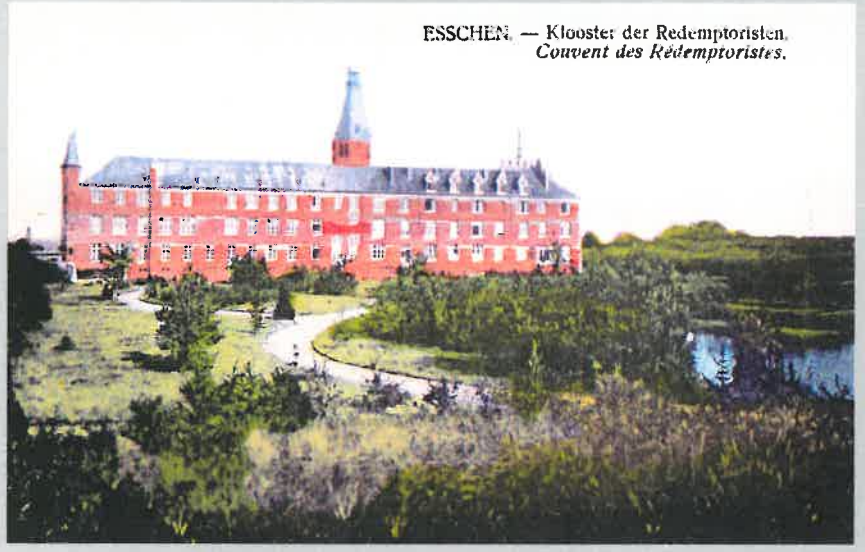

1

2

3

1. 1912 - de zuidgevel
2. 1913 - voetbal (of was het handbal?) op de schapenwei
3. 1915 - de grote vijver. Let op de metalen toren voor de windturbine

1911-1912 was het eerste volledige schooljaar.
Paters en fraters zijn te herkennen aan de hoge witte boord.
Gewone juvenisten dragen een das.

1° rij: Albert Houben, Arthur Vanderhaeghe, f. Pierre Bruwier, p. Theofiel Smet (socius), p. Urbaan van Eygen (directeur), f. Arthur Herreman, Emiel Somers (?), f. Oscar van der Sijpe, Emmanuel Hobben

2° rij: f. Michael Ryan, Gaston Menschaert (?), Georges Stevens, f. Jozef Deweerdt, Pierre Godefridi, Amedee Vermeulen, Joseph Malchair, Achiel Boels, Achiel Stubbe, Louis Rulkin, André Hobben, Gérard Becquet, f. Jules Feys, f. Hubert Gelin, Jan Baptist de Cock

3° rij: f. Albert Coulie, Louis Rousseaux, Richard Kempeneers, Jaak de Boer, (Mariabeeld), f. Louis Michel, (boven hem:) f. Georges Vereecke, f. Jeroom Dezitter, f. Eudoor de Donder, Francis Hermans, f. François van Gheluwe

4° rij: Andries Cappoen, fr. Vital Haesaert, f. Louis van Gansewinkel, Cyriel Neyt, Jan van Malderen, f. Felix Bogaert, Odilon Roosen, (Mariabeeld), Joseph Dosogne, f. Maurice Champluvier, René van den Bosch, f. Arthur van den Abeele, Gabriël van Cleven, Leon de Smet, Jozef Gillis

Ontbreken op de foto: Henri Claeys en Célestin Leys

Oorlogscollege Sint-Truiden
1916-1918

Na een hiaat van twee jaar besliste de provinciaal het juvenaat in Sint-Truiden te heropenen. Directeur van het oorlogscollege was Alfons Frutsaert, een man van het vak, oud-principaal van het college in Oostende. Vanaf 11 september 1916 sijpelden druppelsgewijze de eerste leerlingen binnen tot ze in april 1917 met 24 waren. Voor de jongens die geen of onvoldoende Latijn kenden was een aparte klas voorzien, een noodcombinatie van zesde en vijfde.

Voor het schooljaar 1917-18 werden 28 internen aanvaard. Wegens moeilijke ravitaillering, gebrek aan kolen, beperkte uren lichtgas, werden de kerst- en paasvakanties van drie weken tot een maand verlengd, maar intussen was het aantal lesuren gevoelig uitgebreid. De leerlingen kregen vakantiewerk mee. Juli 1918 staken de eerste gevallen van Spaanse griep de kop op, zodat weldra twee derde ziek werd. Er kwamen geen mondelinge examens en de grote vakantie werd vervroegd.

Bij het begin van het nieuwe schooljaar waren er weer meer aanvragen dan plaatsen, met pijn in het hart moesten goede kandidaten geweigerd worden. De directeur bewoog hemel en aarde om de klassen over andere kloosters te spreiden. Eindelijk lukte dat: retorica ging naar Beauplateau, de Latijnse klas naar Leuven, terwijl de rest ter plaatse opgetast zat. Daarbij viel er nog af te rekenen met *Meldeamt* en de bedreiging van inbeslagneming door de Pruisen. Herhaaldelijk kwamen zij de lokalen inspecteren, maar trokken zich telkens terug met de woorden '*viel zu klein*'. Een maand na wapenstilstandsdag eindigde ook het oorlogscollege.

19 juli 1917 - het oorlogscollege van Sint-Truiden. Zittende vierde van links is directeur Alfons Frutsaert.

Een buitenbeentje: het draadcollege Essen 1917-1918

In de zomer van 1915 legde de bezetter tussen Cadzand en Vaals een elektrische draadversperring van 2000 volt aan om de smokkel van mensen, eetwaren en brieven naar en van Nederland tegen te gaan. De draad liep ook tussen Wildert en Kalmthout en sneed de Hoek, Essen en Nieuwmoer af van het binnenland. Voor velen die onbekend waren met het fenomeen elektriciteit, werd deze hoogspanning een dodendraad. Tot 1916 konden leerlingen uit Essen, die in Hoogstraten of elders studeerden, nog naar huis tijdens de grote vakantie. Vanaf 1917 moesten zij beslissen, voorgoed 'buiten of binnen het kiekenkot' te blijven, zoals ze het hier noemden. De meesten verkozen het laatste.

Om de bengels van de straat te houden vroegen ouders en geestelijkheid het klooster les te geven aan die jongens. Dadelijk regende het aanvragen. Alleen zij die bekwaam waren om de 6de Latijnse te beginnen of één van de hogere Latijnse klassen moesten voortzetten, werden toegelaten. Op 24 september 1917 deden 30 jongens uit de omtrek hun intrede in het draadcollege. De internen brachten het weekeind thuis door. De externen bleven in de avondstudie, omdat ze hier over elektriciteit van eigen fabrikaat beschikten. Het schooljaar daarop was het aantal leerlingen opgelopen tot 49 en werd er ook een 7de voorbereidende opgericht. Niet zonder trots sprak men van de 'Universitas studiorum': lager, middelbaar en hoger onderwijs onder hetzelfde dak!

11 november, Wapenstilstand: om half tien eindigden de lessen, alle klokken los. Bezetting, verplichte leveringen en oorlog waren verleden tijd. In Essen trekt een feeststoet uit met onze leerlingen vooraan. Er is een Te Deum en directeur Ruts preekt voor de vuist weg. De instelling zou op zondag 22 december 1918 de deuren sluiten met een feestzitting. Zo was gepland, maar een onzichtbare vijand sloeg toe: de Spaanse griep. Dat leidde tot een bruuske stopzetting van het draadcollege op 14 december. Zes dagen later werd de 33-jarige directeur door de gevreesde ziekte weggemaaid.

1917

De 'dodendraad'

1918 - het draadcollege
Tweede van links is p.Ruts.

HERINNERINGEN AAN HET DRAADCOLLEGE

De jaren 1914-18 waren avontuurlijk voor ons, jonge kerels in Essen, die daar ingesloten zaten tussen een smalle strook van 5 km tussen de 'elektrieke draad' en de Nederlandse grens. In die troebele tijd was er van studieopleiding weinig spraak, toen de paters hun deuren openden voor ons, straatrakkers, en de mannen van Hoogstraten.

Op een zomernamiddag gingen wij, Mon Nelen en ik ons ingangsexamen afleggen. Anderen kwamen erbij en zo begonnen wij de 6de Latijnse. P. Ghekiere moest ons de eerste begrippen van naamvallen en verbuigingen inprenten. Geen gemakkelijk geval! Het verschil tussen genitief, datief, accusatief en ablatief wilde maar niet in onze harde kop. Ons eerste proefwerk was verbijsterend, maar met geduld en volharding bracht de pater ons ertoe wat thuis te geraken in de *Epitome Historiae Sacrae* (verkorte gewijde geschiedenis). Voor de andere vakken Frans, Nederlands, rekenen en godsdienst ging het nogal. De viering van kerstnacht, voor de eerste maal in ons leven om middernacht, was een echt sprookje. Stilaan werden wij ernstige studenten, die onder het waakzaam oog van p. Van Coppenolle tot orde werden opgevoed. Het liep niet altijd van een leien dakje. Ongelukkig hakkelde de pater wanneer hij de banbliksems afriep, voor ons natuurlijk een reden om lol te maken: 'Gij.. zu.. zult.. van.. van.. vanavond.. n.. niet.. niet.. naar huis gaan en... en blij... blijven voor straf.' Dat was tegen Eugeneken, een klein ventje, maar 'n kapoen, die het nogal bont maakte. Eugeneken ging lopen tijdens de studie en de pater erachter, maar hij kon hem niet te pakken krijgen.

Bij het begin van het tweede schooljaar preekte p. Godts de retraite. Hij moest zich van een stok bedienen, besteeg statig de rollende preekstoel, nam plaats op een stoeltje en sprak over zonde, dood en eeuwig leven. Wij mochten intern blijven en dat voor zeer weinig kosten. Het Latijn kwam nu uit *De viris illustribus*, de beroemde mannen van Rome. Onvergetelijk blijven de spannende voetbalmatchen met de paters, het bootjevaren op de grote vijver. Op de wandeldagen trokken wij soms naar het Stappersven of joegen in de bossen achter eekhoorntjes en konijntjes. Werden wij betrapt, dan ging alles op de vlucht, konijnen en jagers incluis. Wapenstilstand. In december 1918 overleed directeur Ruts aan de Spaanse griep. Terneergeslagen volgden wij de lijkwagen naar het kerkhof van Kalmthoutsehoek. Het draadcollege was opgeheven. Wij trokken naar Hoogstraten, maar Essen zullen wij nooit vergeten!

Alfons Bernaards, 1917-18

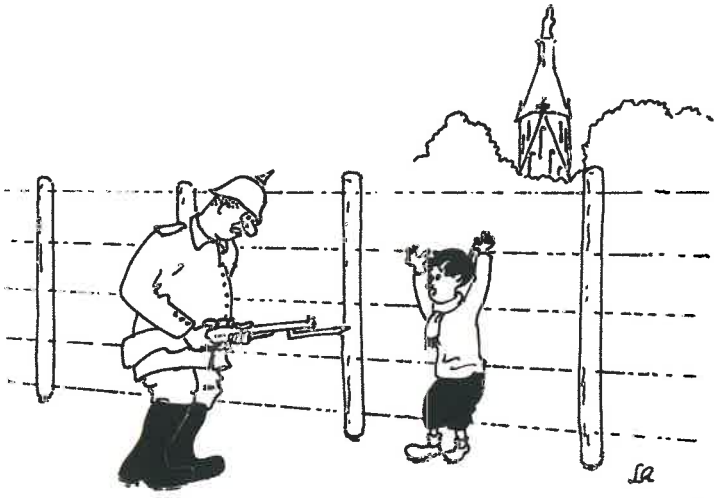

Also Männchen, boter smokkelen hè?

Maar neen, ik zit op school bij de paters, en ik wilde alleen eens den draad doen.

Den draad?...

Weer in Essen - 1919

Op tweede kerstdag keerde het groot-studentaat naar de Ardennen terug. Alles werd koortsachtig in gereedheid gebracht om na vier jaar onderbreking de eigen juvenisten weer op te vangen. Op 14 januari 1919 kwamen ze binnen. Sterker dan ooit was tijdens de oorlog het Vlaams nationalisme ontwaakt, zowel door het activisme in het bezette land als door de frontbeweging achter de IJzer. De gevolgen lieten ook in Essen niet op zich wachten. Voor de tweede maal zou een directeur beginnen ijveren voor de splitsing in een Vlaams en een Waals college, voor de tweede maal zou hij er het slachtoffer van worden. Frutsaert was geen uitgesproken flamingant, maar een man met een klare kijk op de realiteit. Gelijk krijgt niet altijd gelijk. Onvoldoende gesteund, werd hij in het midden van het derde trimester vervangen door Albert van Biervliet.

In juli was p. generaal Murray uit Rome op bezoek. Er was een opvoering van het eerste bedrijf uit *Julius Caesar* van Shakespeare gepland, 'in English please'! Men zegt dat de Ier het verstond! De meegekomen Nederlandse consultor Ter Haar was meteen gewonnen voor de scheiding. In Brussel waren de meningen verdeeld, daarom vroeg de generaal het schriftelijk advies van de vorige directeur. Onomwonden stelde deze voor meteen te splitsen. Een brug te ver, voorlopig dan toch.

Albert van Biervliet

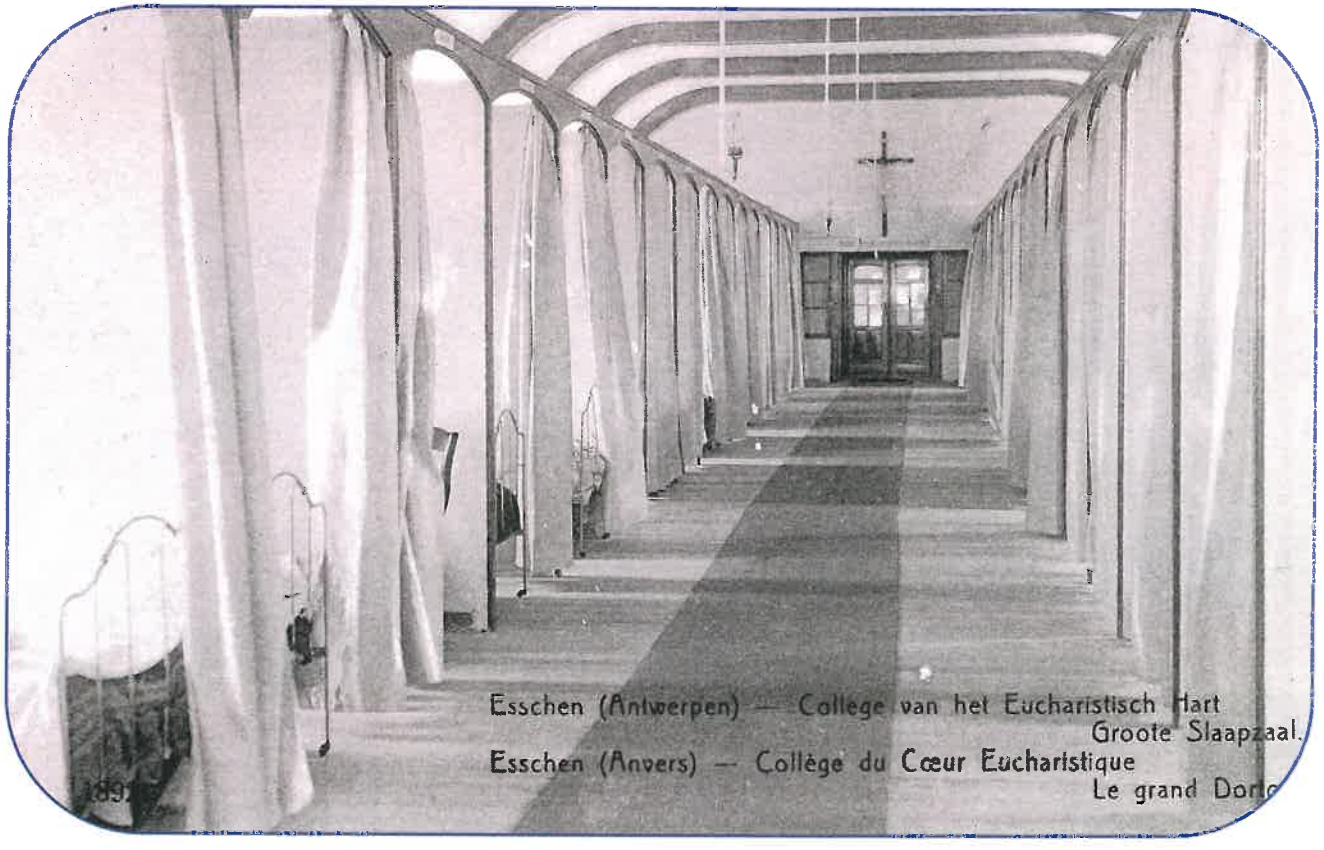

1925 - alle leerlingen samen op de groepsfoto

1926 - bouw van de westvleugel

1920 - 1929

Verdere ontplooiing

Het blijft merkwaardig dat directeur Van Biervliet, van huize uit een Franstalig Gentenaar, zo klaar de tekenen des tijds begreep. In 1920 kregen retoricanen vier vakken in het Nederlands, poësis zeven, de 3de en 4de jaren waren over de hele lijn ontdubbeld in een Franstalige en een Nederlandstalige afdeling. In 1921 volgde poësis, een jaar later was retorica aan de beurt. Dat Essen hiermee de spits afbeet in Vlaanderen staat buiten kijf. Ter gelegenheid van een toneelopvoering van '*Tarcisius*' schreef De Standaard op 3 juni 1922:

'De opvoering zal... een welkome gelegenheid zijn om te ervaren hoe goed en hoe Vlaams de geest is in het Eucharistisch college der p. redemptoristen, waar met het naderend schooljaar al de klassen - retorica inbegrepen - totaal zullen vervlaamst zijn. Daarnaast verdient het baanbrekend vervlaamsen van de algeheelheid der klassen meer dan eenvoudige waardering.'

Een kleine correctie, 6de en 5de, thans eerste en tweede Latijnse, waren nog niet ontdubbeld, wegens het te geringe aantal leerlingen. In september 1927 zouden zij volgen. Ondertussen ging het aantal Vlaamse leerlingen met sprongen omhoog, terwijl dat van de Walen eerder bescheiden toenam. De verre afstand en een zekere minorisatievrees hebben hierin zeker meegespeeld. Waren er 44 internen in 1919, vijf jaar later waren er dat 104 en zeven jaar later 150. Het college in Essen moest dringend bijbouwen! De financiële middelen waren uitgeput, zodat de jongens onder de vakantie 'steentjes' gingen verkopen tegen 5 BEF het stuk.

In 1924-25 werd de zuidvleugel opgetrokken, de bouwstijl en het materiaal zijn duidelijk goedkoper dan voorheen. Wat later de grote studiezaal met de hoge ramen zou worden, was oorspronkelijk bedoeld als toneelzaal. Vandaar aan weerskanten een draaitrap als inkom en achteraan het balkon of 'den uil'. In 1926-27 volgde de westvleugel. Het jaar daarop werd het gebouw hoger opgetrokken voor de grote slaapzaal. In 1928 kwam de aansluiting op het stroomnet.

1924 - aan het werk in de keuken: broeder Placidus, broeder Baudewijn, broeder Oktaaf en broeder Fidelis

1920

20.4	Antwerpen: Olympische Spelen
5.9	Eerste IJzerbedevaart

1921

17.3	Kronstad: matrozenopstand onderdrukt
13.9	Grieken uit Klein-Azië verdreven
30.10	Italië: Mussolini wordt Il Duce
26.11	Egypte: Graf van Toetanchamon ontdekt

1923

11.1	Frans-Belgische bezetting van het Ruhrgebied
23.5	Eerste vlucht van Sabena
22.10	1 dollar = 40 miljard mark

1924

21.1	Dood van Lenin
15.4	Leuven: student Berten Vallaeys neergekogeld door Waal Colback

Smeulend vuur

De twintiger jaren scherpten het taalprobleem nog verder aan. Het land daverde van communautaire spanningen, toen ook al. De felle Vlaamsgezinde stroming vond ook op het college zijn weerklank. Waalse leraars en leerlingen vonden het uitpakken met Vlaamse leeuwen, Vlaamse leuzen en Vlaamse liederen meestal een uiting van ongezond nationalisme. Op de Nationale Feestdag 1923 weigerden drie man recht te staan voor het vaderlandslied. Toen in 1925 onze fanfare op Kalmthoutsehoek de Brabançonne moest inzetten, deden de blazers maar alsof. De schrale klank zette kwaad bloed bij de Walen. Op de terugweg duurde het gekibbel voort, al was het maar door elkaars hoofden met eikels te bekogelen. In 1927 was de nieuwe directeur, Alidor Vercouter, pas in functie of daar verschenen in koeien van letters leuzen als 'Leve Borms', 'AVV - VVK', en ' Albert I weg', op muren en pilaren, tot in de kerk toe. Grote verontwaardiging bij de Walen, tot een Waals leraar pertinent opmerkte dat een Vlaming in ieder geval zou geschreven hebben 'Weg met Albert'. Dat zette het hele onderzoek op zijn kop en uiteindelijk werd de Waalse provocateur weggestuurd.

Toch was het zeker niet zo dat de twee taalgroepen voordurend als kat en hond naast elkaar leefden, soms eens krauwen ja. Het alledaagse studentenleven stelde immers andere eisen. De luttele schermutselingen over de jaren gespreid wogen niet op tegen de band in lief en leed, zodat de meeste oud-Essenaren de beste herinneringen aan elkaar en aan die tijd bewaarden.

HOE HET EENS WAS...

In 1924 bedroeg het jaargeld 600 fr. Het college was toen zuiver internaat. De lessen gingen door tot zaterdag 4 u. Geen weekend- of halftrimestrieel verlof. Donderdagnamiddag wandeling in de wijde omgeving. In de winter schaatsen op de vennen.

In die jaren maakte het college zijn eigen elektriciteit aan. Het was er een bouwwerf, feestzaal, klassen en slaapzaal kwamen tot stand. Om de financies te spekken Vlaamse kermis op de speelplaats en in de studententuin (21 juli 1927). Patattenkoers, eierkoers, puitenkoers. Winnaars kregen bons, waarmee ze frieten, snoepgoed, frisdrank, ja zelfs boeken konden kopen. Het eiland in de tuin was openlucht-café. 's Avonds de clowns van het circus en poppentheater. Een culturele topper was de uitstap op 7 juli 1929 naar Antwerpen: het *Requiem* en de *Hymne aan de schoonheid* van Peter Benoit met groot koor en orkest in de feestzaal van de Zoo.

Sinterklaasfeest 1929. De sint kwam de feestzaal binnen met een vliegtuig, gedragen door de Vier Winden, en met draaiende schroef. Ik, de benjamin van de klas, kroop in de motorruimte en deed de schroef draaien.

Oscar de Clippeleer, 1924-30

Op weg naar de splitsing

Toen destijds werd voorgesteld om een afzonderlijk juvenaat te openen, sloegen de Waalse rectoren de armen in de lucht. Anderen raakten toch onder de indruk en dachten aan een gedeeltelijke scheiding van tafel en bed: de lagere klassen in één of ander Waals klooster, de hogere terug samen in Essen. Maar dat ging niet door. Toen het college moest vergroot worden, sprong het duiveltje van de splitsing nog maar eens uit zijn doosje. Het feit dat in Essen zes Waalse confraters stonden tegenover 28 Vlaamse paters en broeders, moest uiteindelijk wel reacties uitlokken. Vaak ging de hoffelijkheid ten koste van de meerderheid en zoiets kon niet blijven duren. De scheiding was onvermijdelijk.

Na drukke besprekingen werd de zaak aanhangig gemaakt in Rome. De generaal vroeg een consult te houden met de Waalse rectoren en de directeur van Essen. Dit vond plaats op 22 november 1929. De oprichting van een nieuw college in Wallonië werd met algemeenheid van stemmen aangenomen. In Sirault bij Mons stond een voormalig meisjespensionaat te koop, de vraagprijs van één miljoen BEF viel mee. Onmiddellijk werd met man en macht begonnen om klaar te zijn tegen volgend schooljaar. In zijn nieuwjaarsbrief kon de provinciaal dan ook aankondigen: 'Als 't God belieft, zal 1930 de opening zien van het Waals juvenaat in Sirault.'

Retorica 1920. Let op de glazen koepel en de onverharde speelplaats.

1925

18.7	In Duitsland verschijnt het boek Mein Kampf van Adolf Hitler.
30.10	John Baird schiet in Londen de eerste TV-beelden
9.11	Oprichting van de SS (Schutzstaffel)

1926

13.7	Devaluatie van de Belgische frank, 1 £ = 217 BEF; later opgekrikt tot 175 BEF
10.11	Huwelijk prins Leopold en Astrid

1927

5.5	Pullman Amsterdam-Parijs, stopplaats Essen
21.5	Lindbergh steekt de Oceaan over

1928

7.7	Eerste steen IJzertoren gelegd
9.12	Antwerpen: gevangen Borms krijgt 83.000 voorkeurstemmen
	La Nation belge:'une gifle dans la face de la Belgique'

1929

17.1	Borms vrij
11.2	Concordaat Mussolini-Vaticaan
24.10	Zwarte Donderdag: beurskrach in New York

EEN ONGEHOORDE BESLISSING

Filemon de Witte, een vrijwel onbekend activist uit de Eerste Wereldoorlog, had als balling noodgedwongen huisvesting gezocht in Roosendaal. Hij vroeg zijn zonen in te schrijven op het college. Was de aanvraag een testcase? Het lijkt erop, want de directeur had zich op voorhand ingedekt.

Esschen den 4e aug.1926

Mijnheer,

Daar ik uw aanvraag voorzag, had ik instructies gevraagd aan mijnen Overste den Z.E.P. Provinciaal. Deze heeft mij onverwijld laten weten dat, gezien uw politieken toestand, mij ongelukkiglijk niet geoorloofd is uwe zonen in ons College op te nemen.

Aanvaard, Mijnheer, de verzekering mijner hoogachting in X°.

A. van Biervliet

In het weekblad Vlaanderen van 28.8.1926 wordt de brief afgedrukt in een vlammend artikel vol verontwaardiging onder de titel *De staat boven de kerk! Een ongehoorde beslissing*. De aanval was evenwel niet tegen Van Biervliet gericht, maar tegen provinciaal Van de Steene, die de aanvraag had afgewezen. Alvast een jongere zoon De Witte heeft zijn studies gedaan bij de jezuïeten in Antwerpen.

1927 - de pas voltooide westvleugel met één verdieping
De speelplaats is nog een zandvlakte.

Debuyser en Depaeter

DE GROSKES

De harmonie gaat van stapel lopen. In alle hoeken en kanten werd onverdroten en hartstochtelijk geblazen. Maar nog ontbrak de groskès - en wat is een harmonie zonder groskès - zonder de nerveuze man die met de harde bonk van z'n rechter en de metalen rinkelslag van z'n linker het teken geeft: opgelet, we zijn vertrokken.

De groskès kwam. 'René en Toontje, ge kunt ze gaan halen na de middag.' Wij naar Huijbergen bij de broeders. 'Broeder Thomas, we komen voor de groskès.' - 'O zo, jullie zijn van de Rommeshoef.' Verpozen bij koffie en koekje en dan: 'Wat mosten jullie weer hebben voor het congres?'

Daar stonden we. René keek naar Toon, leg jij het hem eens uit. Toon keek naar René, nee doe jij het. We legden het samen uit - ieder 'n stuk - met beschrijvende gebaren en bij broeder Thomas ging een lichtje op: 'Nou ja, jullie bedoelen de grote trom.' Ja natuurlijk, die bedoelen we, de grote trom. Ze stond op ons te wachten, gespannen, gelaarsd en gespoord. De klopper erbij en het deksel met een riempje om over de linkerpols te schuiven. Wij pakten ze op, elk aan een kant. Opgepast, voorzichtig, niet schudden, niet schokken, niet kantelen, niet laten vallen. Maar een groskès moet toch op de rug gedragen worden. Sapristi, wat 'n karwei! Ze kroop omhoog tot tegen de nek of dobberde potsierlijk in lagere regionen. Eindelijk hadden we de juiste positie beet, de parade kon beginnen.

Hariop, de grote trom en het bekken - djing boem. De harmonie dat zijn wij, de kop die zich losgetrokken heeft van de groep en djing boem op z'n eentje defileert. Door de velden in de zon, voorbij huizen waar djing boem honden woest beginnen blaffen, djing boem katten en kiekens angstig wegschieten, langs weiden waar djing boem koeien wegstormen, de staart in de lucht. We komen de douanen tegen. Zij krijgen 'n extra djing boem, ons hele repertorium, opdat ze horen aan de onvervalste klank dat de groskès geen smokkelwaar verstopt. Djing boemend stappen wij de speelplaats op. We hadden gerekend op een triomfantelijk onthaal, geen levende ziel. Alleen p. Jules kwam uit zijn muziekkamertje gevlogen: 'zachtjes, jongens, zachtjens, de studie is begonnen.' Dat was het ontgoochelend slot. 'n Paar boterhammen met 'n klets koude koffie en dan naar de studie. Griekse versie vanavond.

's Anderendaag gaat de harmonie op stap naar de grot, de grote trom op kop. Gust Seylders draagt ze op de rug. Wie ze bedient is iemand met een verraderlijk harde aanslag. De eerste bonk doet Gust in de struiken kantelen. Hij ligt er te spartelen lijk 'n omgevallen kever, met de logge ballast boven op hem. Barmhartige handen grijpen naar de grote trom en helpen ze recht, en de grote trom trekt barmhartig ook Gust uit de struiken, rood en spinnijdig.

Andere ongelukken gebeurden er niet, tenzij een veelvuldig gestotter en enkele lelijke slibbertjes. Maar de geroutineerde blazers lieten zich niet van de wijs brengen. In de paterstuin konden de vogeltjes weer fluiten...

Antoon van Biesen, 1923-27

Zomer 1925 - de harmonie met in het midden p. Jules Vereecke

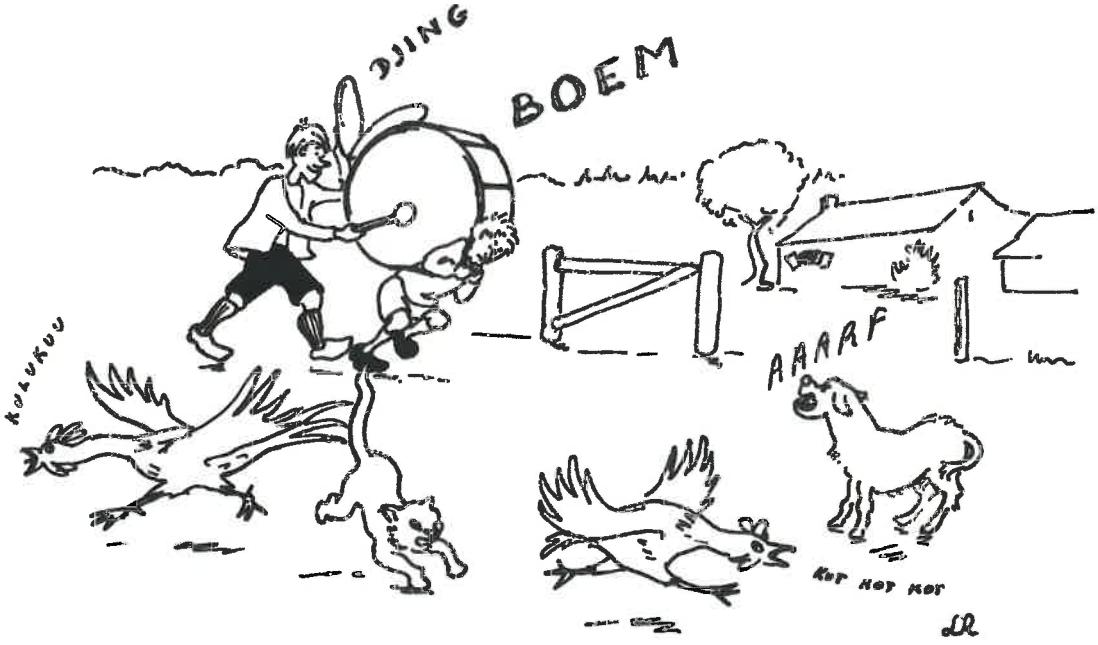

Dagorde

Op weekdagen

5.10 u.	opstaan
5.25 u.	morgengebed - meditatie
5.45 u.	mis
6.30 u.	studie
7.15 u.	ontbijt
7.35 u.	kamer in orde brengen
7.53 u.	kerkbezoekje
8.00 u.	twee lesuren
9.45 u.	speeltijd
10.15 u.	bezoekje - studie
10.52 u.	derde lesuur
11.43 u.	ontspanning
11.50 u.	gewetensonderzoek
12.05 u.	middagmaal
12.30 u.	speeltijd
13.30 u.	studie
14.20 u.	rozenhoedje
14.45 u.	vierde en vijfde lesuur
16.30 u.	koffie
16.45 u.	speeltijd
17.00 u.	bezoekje - studie
18.00 u.	5 minuten onderbreking - studie
19.15 u.	lof
19.30 u.	avondmaal
19.50 u.	speeltijd
20.30 u.	avondgebed
20.45 u.	slaapzaal
20.55 u.	taptoe

- dinsdag en donderdag in de voormiddag vier lesuren; in de namiddag wandeling, voetbal, toneel, werkzaamheden.
- vrijdagnamiddag: kruisweg
- zaterdagavond: stortbad.

Op zon- en feestdagen

6.00 u.	opstaan
6.25 u.	morgengebed
6.30 u.	gedialogeerde mis
7.20 u.	ontbijt
7.40 u.	kamer
8.00 u.	hoogmis
9.00 u.	ontspanning
9.15 u.	conferentie en nota-afroeping
10.15 u.	geestelijke tijd
11.00 u.	zangles gregoriaans
11.30 u.	speeltijd
13.00 u.	zangles
13.30 u.	vrije tijd
15.45 u.	koffie
16.00 u.	vespers - lof
17.00 u.	studie - dictie
19.00 u.	geestelijke lezing

MI-BEMOL

1924. We repeteerden voor *Parsifal*, tekst Delfien van Haute, muziek Jules Vereecke. Valeer de Block - Klingsor- was zijn solo aan 't afwikkelen:

'O Parsifal, wat hebt gij aan uw roep gefaald
waar zijt gij heen-ge-dwaald?'

'n Vraagteken in de tekst, ook in de melodie: mi-bemol boven in de notenbalk, met 'n springplank er naartoe. Hij kon de mi-bemol niet beetkrijgen - zijn stem tastte ernaar en versukkelde steeds op de zuivere mi.

P. Jules achteraan in de zaal met telkens bedenkelijker gezicht: 'mi-bemol Blockske'.

Hij deed het nog eens en nog eens voor. Zong enkele keren met hem mee, dreef hem er werkelijk naartoe, naar die lastige mi-bemol. 'Kom gij nu, 't zal wel gaan.'

We stonden toe te kijken, gespannen, meewarig, machteloos. Zal hij ze halen? Haalt hij ze dan kunnen we vooruit. Alle ogen zijn op hem gericht, lijk op de degenslikker in het circus. Hij greep zijn solo weer van voren aan, draafde erdoor met vlotte soepele zwier... maar aan de springplank werd zijn stem onzeker, deed 'n vertwijfelde sprong in de hoogte naar die bliksemse mi-bemol... weer ernaast...

P. Jules, de vingers op de oren en met 'n pijnlijke grimas: 'mi-bemol, Blockske.' Toen flapte Valeer het eruit: 'Maar potverblommen, kan dat nu op die halve toon aankommen?'

Uiteindelijk heeft Klingsor ze dan toch beetgekregen.

Antoon van Biesen, 1923-27

OP Z'N ITALIAANS

Begin juli 1926 arriveerde de Canadees p. Lemieux, generaal-consultor in Rome, voor het buitengewoon kerkelijk bezoek. Op zijn leeftijd (68) vond hij dat haasje-over-springen maar niks en verbood het als gevaarlijk handspel. Bij zijn afscheid voerden de leerlingen *L'Avare* van Molière op. De opgetogen bezoeker was zo gul dat hij twee weken vakantie extra gaf.

Na diens vertrek temperde de directeur de blijdschap. Hij had zelf in Rome kerkelijk recht gestudeerd. 'Le mieux est parfois l'ennemi du bien. We moeten die quinzaine op z'n Italiaans verstaan en reduceren tot een triduum, drie dagen meer niet.'

Zo geschiedde.

Tot 1928 had het College een eigen stroomvoorziening. Op de foto: de centrale in de kelder.

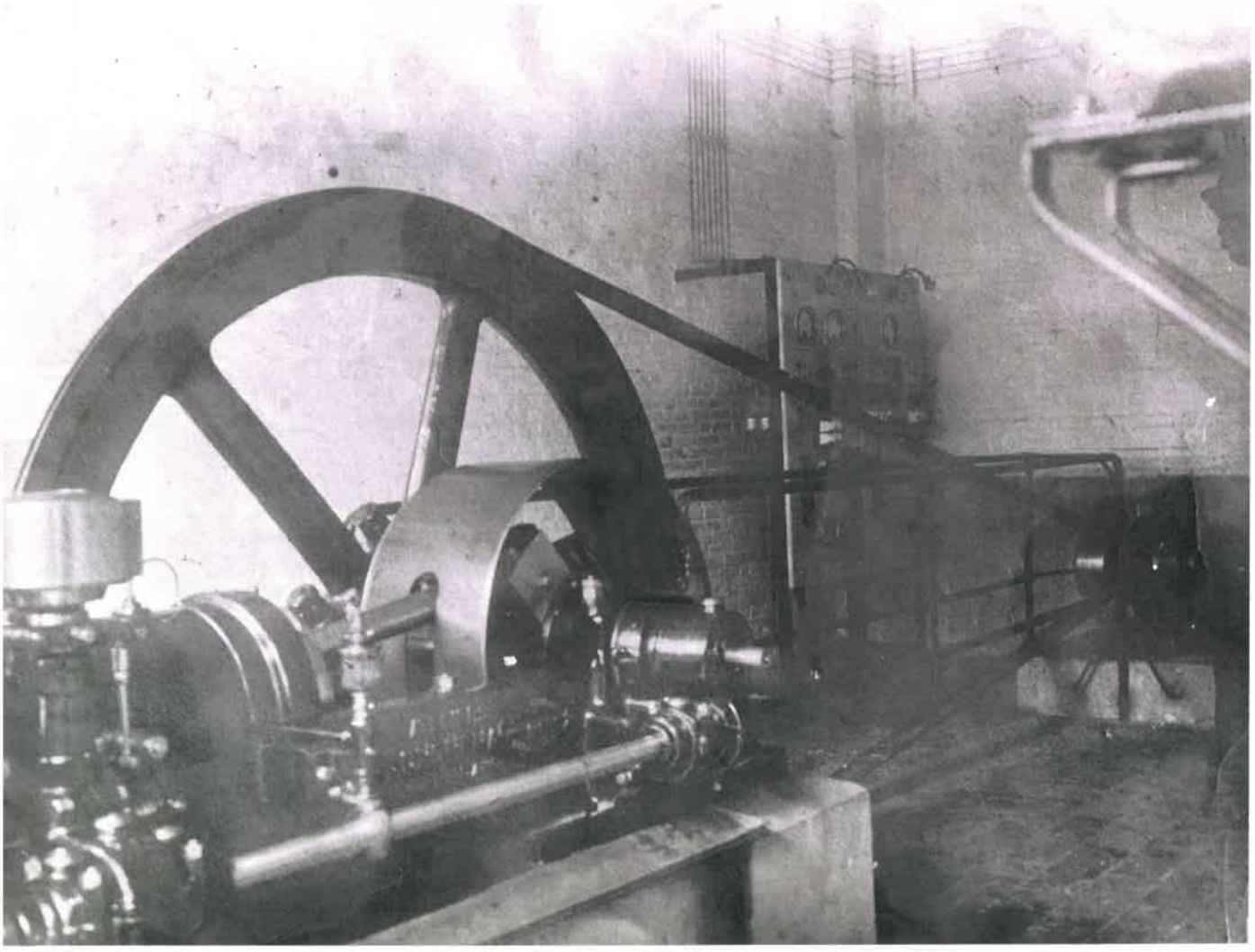

UIT DE OUDE SPEELDOOS

't Was in 't begin van het tweede trimester 1927, dat een circus zijn tenten opsloeg in Essen. De kleurige barnumreclames waren overal aangeplakt. Tijdens de wandeling gaven ze het komisch trio Filip Decoker, Prud Janssens en Maurice Verhaeghe uit poësis het water in de mond. Zij staken de koppen bijeen en bespraken hun plan. Zouden ze het aandurven? De bekoring knaagde tot op het been. Flup, Prud en Moriske trokken naar de directeur. Diens gezicht ging lachend open: 'Zeker ge moogt gaan met u drieën, op één voorwaarde... dat gij dan ook voor de studenten circus speelt!'

Het trio vertrok in stilte en kwam 's avonds stiekem binnen. Nota's waren genomen, grappen opgetekend, de kleding en de schmink van de clowns afgekeken, de repetities volgden in het geheim en het trio stond voor zijn première. Op de speelplaats hing een grote affiche waarop een paar clowns en in reuzeletters Zondagavond Circus!

Het doek ging open. Flup speelde fluit. Moriske sloeg de maat en Prud klopte de grosse caisse op zijn opgevulde buik. Zij zongen hun intredelied:

Wij zijn de muzikanten
Van boem, la, djing, djing, djing.

Het smoeltrekken en zot ritmisch bewegen begeleidden het lied zo, dat ze voor de beste komedianten niet moesten onderdoen. De lachbuien in de zaal overstemden de muziek. De gevoeligsten hebben hun broekriem moeten lossen om vrijer te kunnen lachen en om niet met een versteende milt te moeten gaan slapen.

Eerste schuifje: ruzie zo erg dat Prud zijn revolver trok en naar Flup schoot, maar deze trok de kogeltjes lachend uit zijn haar en kleren, tot verwondering van Moriske die alles ging naspeuren met de lolligste apengezichten Door al dat vechten en trekken scheurde Flup zijn broek op een strategische plaats. Hij vond een toespeld van ongeveer 1 m lengte en 20 cm breedte, die daarna tussen zijn benen bengelde.

Bij een volgend nummertje riskeerde hij een brandende kaars op te eten met vuur en vlam. Moriske stond verbouwereerd dat alles zo snel verteerd was, want onder Flup zijn zitvlak brandde een elektrisch lichtje. Pittige gezegden wissselden af met prettige tonelen, gelijk toen op zeker ogenblik Flup uitschoof op iets glibberigs en meteen weer rechtsprong met de woorden: 'ik heb in een marchandise getrapt', terwijl Moriske hem de schoenen nazag met het onnozelste gezicht ter wereld. Het publiek huilde en proestte, een Waalse pater bekende 'qu'il pissait de l'oeil!'

Ondertussen had Flup al honderd keren aan het publiek op dezelfde zaagtoon gevraagd: 'hedde gij de griep al gehad?' Ja Flup stierf aan de griep. De twee weenden bitter en zouden hun kameraad begraven. Terwijl Prud de benen wilde schikken, beet de dode hem in zijn broek dat hij opsprong. En toen Moriske dat probeerde, sloeg het lijk de armen open. Eindelijk slaagde men erin een laken over te spreiden. Een draagberrie werd gehaald, Flup zaliger erop neergelegd. De treurstoet zette zich in beweging met een lege berrie... want Flup ging lachend achter zijn eigen begrafenis.

Trio, 1923-28

Het Belgische historisch kader in 1930

In 1930 wordt het eeuwfeest van de Belgische onafhankelijkheid gevierd. Enkele feiten die het politiek klimaat in die dagen illustreren:

- 13 februari: Frans van Cauwelaert interpelleert in de Kamer: 'Zo men aan de Vlamingen inzake Vlaamse hogeschool niet spoedig recht laat wedervaren, zouden de jubelklokken wel stormklokken kunnen worden'
- 5 maart: Rijksuniversiteit Gent Vlaams door Kamer (en een maand later ook door Senaat) goedgekeurd.
- 31 maart: Soldaat Joris de Leeuw uit Antwerpen weigert in Namen Franstalige bevelen op te volgen. Hij had de minister en de pers op voorhand ingelicht.
- 4 mei: Gezellefeesten in Brugge in aanwezigheid van koning en koningin. Op het standbeeld en de Halletoren wappert de leeuwenvlag en om de haverklap wordt de Vlaamse Leeuw gezongen.
- 4 mei: In Wemmel zijn op de Vlaams-Nationale Landdag 30.000 aanwezigen, voor de rijkswacht zijn er tomaten.
- 6 mei: In Luik veroordeelt de krijgsraad Joris de Leeuw tot drie en een halve maand opsluiting. Interpellatie van Herman Vos in de Kamer. Op bevel van de regering wordt De Leeuw dezelfde avond in vrijheid gesteld.
- 1 juni : In Brussel marcheren 45.000 Vlaamse oudstrijders onder toejuichingen door de straten.
- 24 augustus: In Diksmuide wordt de IJzertoren ingehuldigd. De Staatsveiligheid plukt de gastsprekers, de Nederlandse uitgever Leo Simons en de Zuid-Afrikaan Dr. Bosmans, in Essen uit de trein en zet ze prompt weer over de grens. Terwijl de plechtigheid wordt bijgewoond door 120.000 aanwezigen, strooit belgicist Georges Labrique vanuit een vliegtuig opruiende pamfletten uit. De stemming slaat plots om tot een woedende betoging, de nationale vlag wordt afgerukt en verbrand. Majoor Kinzinger, die geen woord Vlaams verstaat, laat de rijkswacht te paard chargeren met de blote sabel. Er zijn meer dan 80 gekwetsten.

1930 - 1939

Half mei 1930 kwam de toekomstige directeur van Sirault poolshoogte nemen. Er ontspon zich een serieuze woordenwisseling over de verdeling van de handboeken en de klasbibliotheken. De verhuizers meenden alle Franstalige boeken mee te krijgen en de Nederlandstalige achter te laten. Die vlieger ging niet op, zeker niet wat de standaardwerken betrof. De provinciaal velde een salomonsoordeel, waaraan ieder zich rigoureus diende te houden.

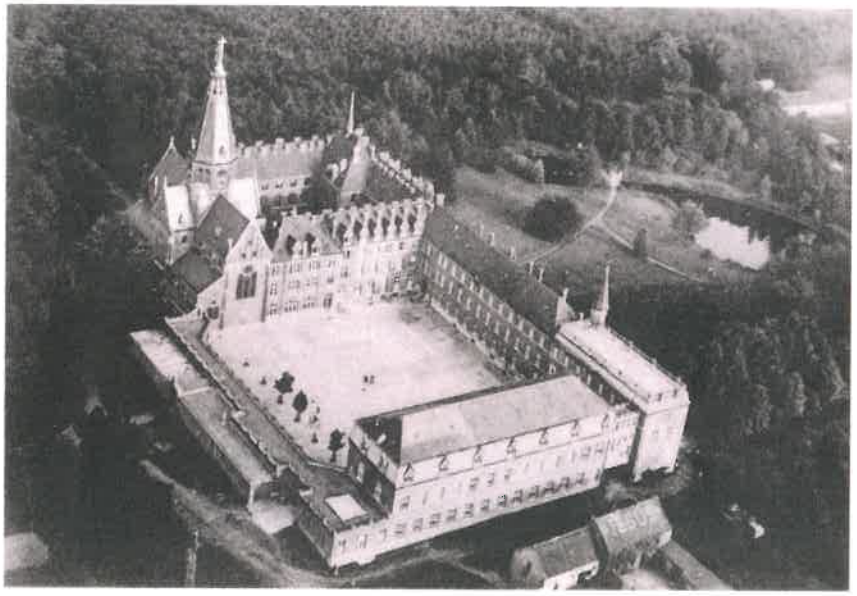

1937

De uitbarsting

Maandag 16 juni 1930 was het feest van St.-Lutgart. De studenten trokken hun beste pakken aan. In de klas mochten de jongens hun leeuwtjes opsteken. Op zaterdag 21 juni was een wandeling gepland. Onder voorwendsel te helpen met de verhuis naar Sirault, bleven een viertal Walen thuis. Zondagmorgen deed bliksemsnel het gerucht de ronde: ze hebben de leeuwkes geroofd! Na de mis was er geen houden meer aan. Sommigen gingen alvast een mes op zak steken, anderen haalden stokken en marcheerden in 't gelid, hun 'goedendag' op de schouder onder het zingen van strijdliederen en scanderen van: 'Vliegt de blauwvoet, storm op zee! Wat Wals is vals is, sla dood!'

1930

26.4 Antwerpen: wereldtentoonstelling

21.10 Rijksuniversiteit Gent vervlaamst

1931

27.5 Auguste Piccard bereikt recordhoogte van 15 km in zijn luchtballon

12.8 China: overstromingen met 8000 doden en 40 miljoen daklozen

1932

28.1 Japan bezet Sjanghai

14.7 Taalwet: lager en middelbaar onderwijs worden vernederlandst

1933

30.1 Hitler wordt rijkskanselier

28.2 Brand in Reichstag

10.9 Scheldetunnel wordt ingehuldigd

Het zou ongetwijfeld tot een treffen zijn gekomen, als men de beide groepen niet angstvallig gescheiden had gehouden: de enen in de tuin, de anderen op de speelplaats. Er werd geroepen en geschreeuwd. De meeste Walen waren verbaasd en hielden zich opvallend gedeisd. Zeker nu zij op het punt stonden te vertrekken, kwam dit incident bijzonder ongelegen het klimaat vergiftigen. In het Nederlands bood een retoricaan uit Montzen in naam van alle Walen zijn verontschuldigingen aan. Hij vroeg de roof niet te zien als een belediging, maar als een misplaatste en betreurenswaardige grap. De schade zou vergoed worden.

Excuses alleen volstonden niet, de daders waren niet gestraft. Toen de directeur thuiskwam, was van verzoening nog altijd niets te bespeuren. Met tranen in de ogen verweet hij de aanstichters van het kwaad hun gedrag. Omdat de agitatie niet ophield, werden de vier Walen begin juli naar huis gestuurd. Waarop de deugnieten van de 3de Latijnse reageerden: 'Pater directeur, wij zouden ook wel zo'n straf willen om vroeger op vakantie te gaan.'

Normaal had het schooljaar rond 15 juli moeten eindigen. Maar onder dergelijke opwinding zou een nieuwe slag der guldensporen brokken maken. Daarom werd beslist de vakantie te vervroegen. Mondelinge examens en proclamatie vielen weg, de uitslagen zouden achterna gestuurd worden.

Donderdag 10 juli. Voor dag en dauw stonden de Walen op en trokken na de mis onder begeleiding van hun leraars naar het station, officieel om de Wereldtentoonstelling in Antwerpen te bezoeken. Toch waren er voldoende bengels op, die van boven uit het raam hun collega's joelend uitgeleide deden. Zodra de Walen ver genoeg waren, mochten de achterblijvers opstaan. De dag zetten ze in met een daverende Vlaamse Leeuw. Inderhaast werd om 10 uur nog een zitting ineengestoken, de fanfare bijeengetrommeld en uitbundig gezongen.

Twee dagen later werd de school in Sirault ingehuldigd.

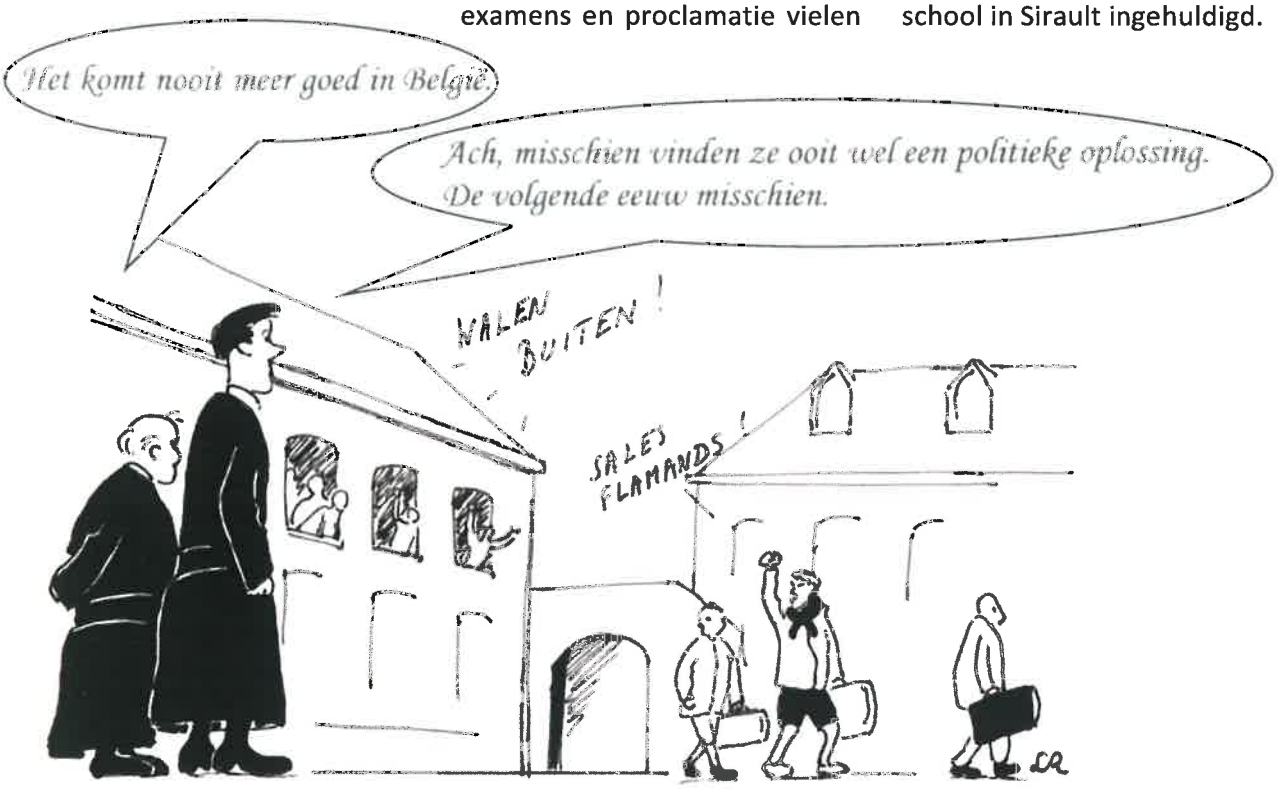

DAGORDE

Opstaan om kwart na vijf, meditatie in de studiezaal, mis, studie, eten, de kamer in orde brengen en om 8 u reeds in de klas! Voor ventjes van elf jaar en zo was het soms toch erg vroeg. De zondagen waren precies ook geen feestdagen. Een uurken langer slapen kwam goed van pas. Na de vroegmis en de hoogmis was er het probleem om die voormiddag te vullen. Beleefdheidsles, zangles, notaafroeping, gepaard met vaderlijke vermaningen aan afgedwaalde schapen. Hier en daar dook er een zes op, hetgeen later zou veranderen in een zee van zessen. Ik had een zes gekregen en moest voor straf een Franse tekst van buiten leren en die 's avonds bij de directeur gaan opzeggen. Het begon goed, maar dan kwam er iets van 'il était aimé des siens', hetgeen ik radbraakte tot 'il était aimé des chiens'. Luid gelach, ik mocht gaan.

De zangles gregoriaans van p. Eelen was indrukwekkend. Hij loerde voortdurend door het bovenste van zijn brilglazen en de minste grimas werd met een 6 bestraft. Bij p. Ottevaere was het meestal het tegenovergestelde en eindigde de zangles op een culturele revolutie.

Indrukwekkend waren de retraites bij het begin van het schooljaar en in de Goede Week. De predikanten waren niet altijd van even hoog gehalte. De minste was - tot mijn spijt gezegd een Lebbekenaar - p. Albien van Biesen. Met tranen in de ogen vertelde hij van een arme dronkaard, die met de kruiwagen diende naar huis gevoerd. Wat bedoeld was als een dramatische scène van hoog gehalte, werd in zijn versie een tafereel om te schateren. Glaasje op, laat je rijden!

't Was aardrijkskunde en den Thielemans moest naar 't bord komen. P. Baetslé stelde een simpele vraag waarop men alleen 'veel' of 'weinig' hoefde te antwoorden. Het slachtoffer wist van toeten of blazen. Beter de middenweg kiezen dacht hij en aarzelend kwam het eruit 'een bekken!' Waarop de leraar: 'Thielemans, ge zou een bekken beter uw les mogen leren.'

Was het een hard, het was toch een onbekommerd leventje. Men moest maar aanschuiven, het eten smaakte. Alleen de vrijdagavond als er pap met brood op het menu stond, trok iedereen zijn neus op. Uit koleire goten we dan dikwijls een kan water bij de pap, zodat er meer terugging dan er op tafel was gekomen.

Van Essen spreekt iedereen die er geweest is met lof en genegenheid. Het was er geen gevang, geen weeshuis, geen kazerne maar een veilige woning.

Joris van den Heule, 1932-37

1934

17.2	Koning Albert verongelukt
11.4	Paneel van Lam Gods gestolen
13.9	'De Witte' is eerste Vlaamse klankfilm
18.10	Mao begint aan zijn 'lange mars'

1935

5.5	Elektrische trein Antwerpen-Brussel
29.8	Koningin Astrid verongelukt

1936

17.7	Spaanse burgeroorlog. La Pasionaria: 'No pasaran!'
1.8	Berlijn: Olympische Spelen

1937

27.4	Luchtaanval op Guernica
6.5	Lake Hurst: zeppelin stort brandend neer

WEERZIEN

Toen wij als jonge mensen hier op het college waren, zouden wij de wereld veroverd hebben. Wij waren romantiekers, idealisten. Ik wou naar de verre landen gaan, om daar het evangelie te verkondigen. Ik wilde een heilige worden, bij voorkeur een martelaar. Soms vraag ik me af: wat is daar nog van overgebleven? Wij zijn man geworden, ouder, nuchterder, voorzichtiger, wijzer.

Even voorbij Wildert begon ik te zoeken naar de toren van ons college. Plots vond ik hem. Ik had willen juichen! En nu ik die toren daar zag, welden ineens een hele boel herinneringen in me op. Ik was slecht in wiskunde. Nog altijd. Ik heb nooit vierkants-, laat staan kubiekswortels kunnen trekken. Nu heb ik worteltjes gezaaid en zelfs die komen niet uit. Eens had ik 5 op 20 op mijn examen. Ik moest het van p. Pinte opnieuw maken in de fysica. Terwijl hij met zijn buisjes en kolfjes bezig was, schreef ik zoveel mogelijk af; ik kreeg 12 op 20. Dichten kon ik al evenmin. Voor p. Boon moesten gedichten triestig zijn, somber en duister. De mijne waren plezant.

Als ik mijn vrouw zie, dan moet ik denken aan p. De Keyser. Mijn vrouw heet Roza en doet me steeds denken aan de eerste verbuiging. Rosa, rosa, rosae, rosae, rosam, rosa, het enige Latijnse woord dat ik nog goed ken...

Jan Lemmens, 1928-34

Ca. 1933: aanleg van de speelplaats met betontegels van 1 vierkante meter

1

2

3

1938

12.3	Anschluss Oostenrijk
9.11	Kristallnacht

1939

28.3	Madrid ingenomen, 'han pasado'
23.5	Aan het station van Essen wordt koningin Wilhelmina verwelkomd
23.8	Niet-aanvalspact Hitler-Stalin
1.9	Inval Polen, WO II begonnen
30.11	Sovjet-Unie valt Finland binnen

1. **De speelplaats bekeken vanuit de toren. Let op het 'Frans dak' op de westvleugel en het grote platte dak met balustrade op de zuidvleugel.**
2. **De studiezaal in de zuidvleugel, oorspronkelijk bedoeld als toneelzaal**
3. **De spreekkamer**

1

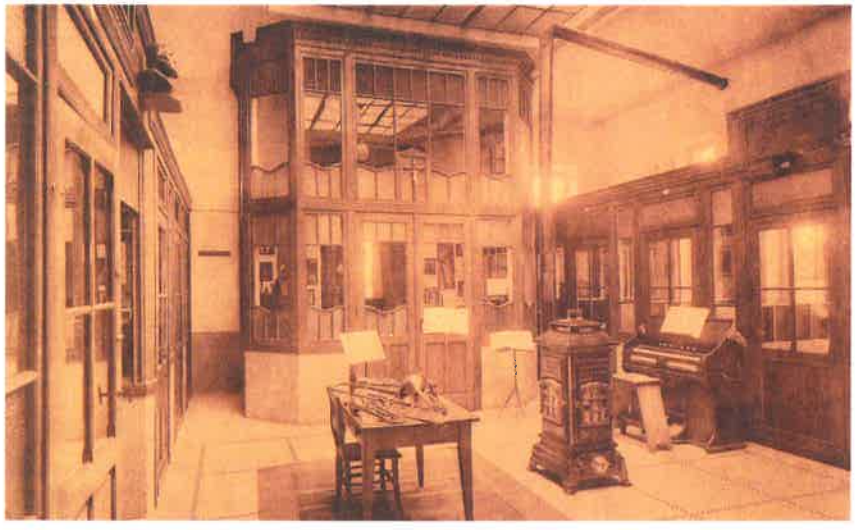

2

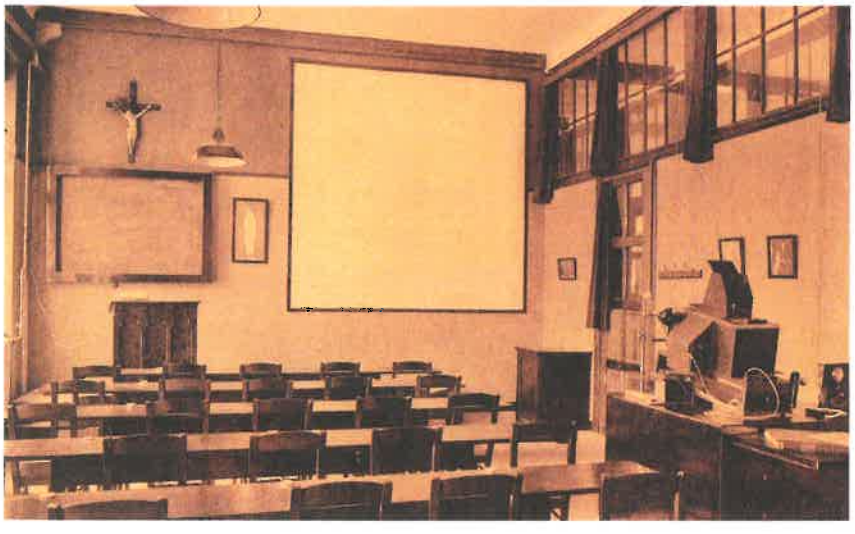

3

1. **De klas voor natuurwetenschappen of fysica, door de leerlingen oneerbiedig 'pintica' genoemd naar titularis p. Pinte**
2. **Het muzieklokaal**
3. **De klas voor kunstgeschiedenis. Let op de grote epidiascoop rechts en het projectiescherm.**

Iets dat door de meeste oud-studenten niet is geweten: de roemrijke oprichting van de 7de in 1932. Het kan niet anders of achteraf moeten wij ons wel als de klas van de lelijkste belhamels betitelen. De vele keren dat het al te bar werd, deelde p. Waelkens straffen uit onder de vorm van 'stoofkens'. Voorzeker kon de brave man de r niet goed uitspreken, want hij bedoelde stroofkens van een of ander gedicht. Toen het weer eens kermis was, vloog plots de deur open en stond p. Boon als een dondergod in ons midden. Hij stak daar een rede af vol dreigementen, omdat wij zijn lessen voortdurend stoorden. Tot slot sloeg hij zo geweldig op de pupiter dat al wat erop lag op de grond viel. Eens in de week gaf p. Habets gewijde geschiedenis. Na het kerstverhaal stak Florke zijn vinger omhoog en vroeg wat baren betekende. Ook zonder anatomische beschrijvingen kon de onthutste pater zich behoorlijk uit de slag trekken.

Na een tijd in rozen gehandeld te hebben, leerden wij in de 6de hoe een ezel het vel van een leeuw bemachtigde [Phaedrus]. Van dan af verscheen de statige figuur van p. Pinte, die ons naast wiskunde ook de beginselen van de gezondheidsleer inprentte:

Hoofd koel, de voeten warm

voed matig uwen darm

houd op tijd het achterpoortje open

en laat alle dokters naar den duivel lopen.

Gelijk de schola in de kerk werd de 5de geleid door p. Eelen. Hij deed ons inzien hoe moeilijk het Grieks was, om van het Latijn te zwijgen. Als iemand het niet begreep, zei hij: 'Deus bonus est. Verstaat ge dat, dan verstaat ge alles' en ging verder. In de Franse les vroeg hij het vrouwelijk van cheval, ik antwoordde la vache. Nooit heb ik hem zo hartelijk zien lachen.

In het bloeitijdperk van de pofbroeken, het tijdvak van de brillantine, waaraan door confiscatie spoedig een eind werd gesteld, verscheen in 1934 een nieuwe surveillant, Pros Meerschaut. Als eerste maatregel devalueerde hij de straffen. Vanaf de eerste zondag regende het vijven en zessen in de nota-afroeping. Na een reeks strenge bemerkingen volgde soms een zakelijke mededeling die erbij paste als een tang op een varken. In de potpourri op 't einde van het schooljaar zong het koor op de wijze van *Charel, ik heb uw kat gezien* uit volle borst:

Boeren, dat moet nu zijn gedaan

Boeren, gij hebt mij wel verstaan

Boeren, gij domme boeren.

Plots zweeg het koor en klonk een lijzige stem: wie sigaretten wil, komt er straks maar om.

De 4de was voor mij de gedroomde klas. Wij werden niet meer als snotneuzen aanzien en mochten er opstellen maken met natuurbeschrijvingen, iets wat me gemakkelijker lukte dan de samenspraken die we in de 5de moesten brouwen.

In de 3de ging het naar het literaire hoogtepunt onder p. Toon van Biesen. Als afwisseling las hij al eens wat moppen voor en wees ons op verouderde uitdrukkingen in *Zuid en Noord*, waar van een bepaalde dichter werd gezegd: 'toen hij reeds in zijn afgang was.' Het was in de tijd dat wij als echte latinisten uit zuiver genoegen 'Tityre, tu patulae recubans...' [Vergilius, *Bucolica*] van buiten leerden en de schoonheid van het Grieks smaakten. De declamatie kwam op haar hoogtepunt, toen Robert Demol de eerste Catilinarische van Cicero voordroeg. In plaats van ingehouden woede klonk er een explosie die iedereen de adem afsneed. *'Quousque tandem, Catilina!!!...'* De dunne wanden tussen de klaslokalen vermochten die geweldige zeggingskracht niet te dempen. In alle klassen waren de lessen geschorst. Van die dag af diende men in de refter bollen van Jef van kleiner formaat op.

J.V., 1932-37

HET ZOETE VERLEDEN

De dag begon met opstaan. Het is me altijd bijgebleven dat het vreselijk vroeg was. Dat het rap moest gebeuren heeft Nestje de Landsheer ondervonden, toen hij met zijn broek achterste voren naar beneden kwam. De meditatie was een geschikt moment om de nagels te verzorgen. Na een afwisseling van studie, lessen en spel werd het middag. De namiddag was een heruitgave van de voormiddag, maar in omgekeerde volgorde. Zondags was er de hoogmis met preek. Het interessantse was p. Pinte, die het had over gloeilampen, schakelaars en communicerende vaten. In de namiddag vrije tijd, vespers en lof.

Wandeling en voetbal waren voor velen onder ons synoniem. Meespelen in het elftal tegen Huijbergen. Zalige tijd van kopjes thee, koekjes, en fijne sigaren en de roes van de vele overwinningen. Werd er niet gevoetbald, dan speelden we tijdens de wandeling gendarm en dief. In de 4de met Caesar en *De bello Gallico* werd het een brok werkelijkheid. Op een afgelegen terrein in de duinen werden twee kampen opgericht met takken en gevelde bomen. Maar toen we midden in de strijd waren, stond plots de onderdirecteur daar onheilspellend. Caesar en de stervende Galliërs hadden er gelegen. Handspelen formeel verboden.

Pas was de retraite bij het begin van het schooljaar voorbij of daar was het feest van St-Michiel, voor de schola een zangstonde in het gesticht. Met St-Gerardus kastanjes rapen in de paterstuin - met Pasen aten ze er thuis nog van. Sinterklaas, dat was een echt feest, dat reeds weken voordien groot en klein in beroering bracht. Vooral de vraag waarmee de sint dit jaar zou komen. Toen wij in retorica zaten, waren er geen voorbereidingen te zien, niets. Maar toen die avond het voorhistorisch vehikel van Piet Bernaards in gang vloog en twee stralenbundels door de donkere zaal boorden, was het verrassingseffect 100 % geslaagd. Stilvallen, platte band herstellen, benzinewalmen en lawaai, meneer.

Stonden wij in vuur en vlam voor een partijtje voetbal, dan zeker niet minder voor het toneel. En al boterde het niet niet altijd met de grote baas, we hebben er toch enorm veel geleerd. Er werd iets gepresteerd! Grote stukken al dan niet in openlucht, soms tot in het verre West-Vlaanderen: *Judas, Barabbas, Jeremias, Lucifer, Elckerlyc, De paradijsvloek*. Mijn voorkeur gaat nog altijd naar *Waar de ster bleef stille staan*. 't Was in de tijd dat p. Boon alle moeite had om zijn *Bloedspel* door de gemeenteraad van Brugge te krijgen en zo hadden wij meer vrij spel om ons uit te leven.

Met de muziek hebben wij het nooit ver gebracht, hoogstens tot op den Hoek met de jaarlijkse processie. P. Ottevaere dirigeerde toen de harmonie, en wanneer ik eraan denk, zouden wij er gerust een nieuwe editie van de *St-Jansvrienden* [E. Claes] aan durven wagen. Hij sloofde zich letterlijk af om ons de eerste begrippen van notenleer wijs te maken. We hadden repetitie in de tuin en de tribulaties waren de pater reeds zo hoog boven het hoofd gegroeid, dat we voor de allerlaatste maal zouden proberen een muziekstuk tot aan de coda te herhalen. Plots een gekraak, een harde metaalklank. De bombardon en de tuba waren door een bank gezakt, Toon Siron en ik kropen uit mekaars armen. De repetitie werd afgebroken in een gejoel en p. Ottevaere trok eruit. Die zomeravond kondigde p. Vercouter met een monkelend gezicht het doodvonnis van onze roemrijke harmonie af en werd p. Ottevaere buiten alle verwachting van een nachtmerrie verlost.

Het zonnige Essen is de synthese geworden van wat het college voor ons is geweest: een bron van warmte en licht. Was er hier en daar een schaduwvlek, dan werd ze met de jaren toch weer overspoeld door een zee van zon.

Robert Demol, 1933-39

In kalmer vaarwater

De provinciaal had nog een verrassing in petto of was het eerder een afrekening? Vier leraars kregen een andere benoeming. Essen was een volledig Vlaams college geworden, wellicht het eerste van het land. Intussen was de noordkant tot aan de kerk dichtgebouwd met muziekzaal, poort, zuilengang, toiletten, bezoekkamers, inkomhal, procuur, kappers- en sloefenkot. De zandwoestijn van de speelplaats verdween onder betonblokken van een vierkante meter met riolering en boompjes achter een ijzeren hekken. Dikke verfstrepen werden op de grond getrokken: ze markeerden het apart territorium voor hogere en lagere cyclus. Tijdens de speeltijd en voor zover het weer het toeliet speelde men het eeuwig en altijd opgelegde 'stokspel in twee kampen'. Voor velen een vreselijke herinnering, want rondwandelen of stilstaan was verboden.

In september 1932 beleefden we de oprichting - of moeten we zeggen de 'heroprichting' - van de zevende voorbereidende. Hun feestdag, 6 mei - St-Jan voor de Latijnse Poort - is inmiddels ook van de kalender verdwenen. In oktober 1933 vierde men het plechtig triduum bij de tweehonderdste verjaardag van de congregatie met een pontificale mis door mgr. Micara, nuntius in Brussel. En dan kwam er in juni 1936 een nieuwe directeur, Gustaaf de Ceuninck. De toon veranderde, het was gedaan met de vele wandelingen op klasdagen. Er moest gestudeerd worden! Eind januari 1937 heerste er een griepepidemie tot begin maart, de ene zieke na de andere werd naar huis gestuurd. De anderen ploeterden zo goed en zo kwaad mogelijk voort. Half december 1938 was er weer een sluiting van drie weken, ditmaal omwille van de rode koorts. Er was geen kersttoneel of middernachtmis, evenmin als het jaar daarop, maar toen omwille van de oorlog die dreigend naderbij kwam.

De speelplaats in 1935

1

2

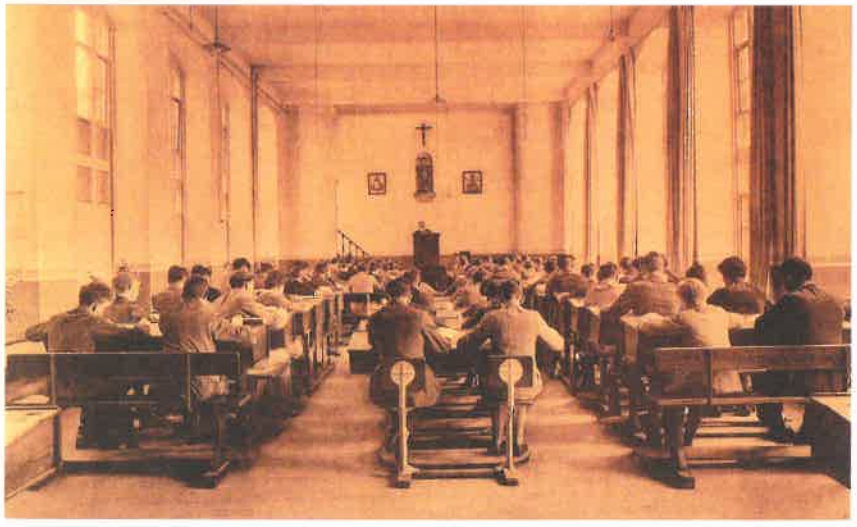

3

1. **De ontspanningszaal met toneelpodium en biljarts**
2. **De refter met links het spreekgestoelte voor de voorlezer**
3. **De grote studiezaal**

NOODKREET

In het archief van kardinaal Van Roey in Mechelen (XIV/86a) bevindt zich onderstaande brief. De 12-jarige Jefke Gestels, zoon van kolenhandelaars uit Antwerpen, was in september 1932 de 7de begonnen, maar moest reeds met Kerstmis 1934 thuis blijven. De crisis had toegeslagen. Moeder in al haar eenvoud weet niets van spelling, grammatica, interpunctie of zinsbouw, maar hoopt dat Z. Eminentie zal bijspringen. IJdele hoop blijkbaar.

Antwerpen den 31 janniwarie 1935

aan onzen heer bisckop van het bisdom van Mechellen

mijnen eerste wenschen dat is een gelukzallieggen niewjaar en nog lange jaarren voor 1935 Heer omdat ik weet dat gij opperste en meester zijt van de kerkken en coleegies van ons arondiezement nu schrijven wij als oudde menschen van 65 jaar. Van de heilliegge reeliege en ook door ouders en grootouders door de heilliegge katteliekke kerk allen opgebracht en ook 3 kinderren getrouwd allen eerste comunie en getrouwd door de heilliegge kerk nu nog 3 kinderren te huis 16-18-21 jaar daar wij in kollen deden en rondleurende langs de straat daar en nu hier met zakken van 10 killo in papier in alle winkels verkocht worden zijn van ons brood berooft tot wij het onderspit nu moetten delven en in den put komen

over 3 jaar is ons kind Jefken Gestel in het rondemtoristen coleegie gegaan te Essen grens teggen Holland en hebben er altijd voor bettaalt en voor onderhoudt gezorgt omdat mijne man gebreekkelijk is en ook alle bijdden 65 jaar over 3 jaar reedden wij met 3 paarden en cammeons verschafte ons een radieo en pieano aan en verdiende gemakkelijk ons brood nu ons afffeirren slechter en zou het niet erg zijn Heer van onze heilliegge kerk dat onze braven patter overste van het rendem colleggie toriesten zijn kind Jefken moest vandoor zenden en ons lief kind die zoo leert en bid en wij bidden God om toch ons kind als roem en grootten man in onzen oudden dag eer wij de werelt verlaatten onzen zeeggen van ons heilieg kind te kunnen om helzen zal onzen biskop ons kind als wij niet meer kunen bettalen hem onder zijn gebied houdden en ons van bettaallen ontlasten en eens over inlichtingen vraggen

Broeder Crescentius met het niet afgegane ontstekingsmechanisme van de lont, die de collegetoren had moeten doen ontploffen

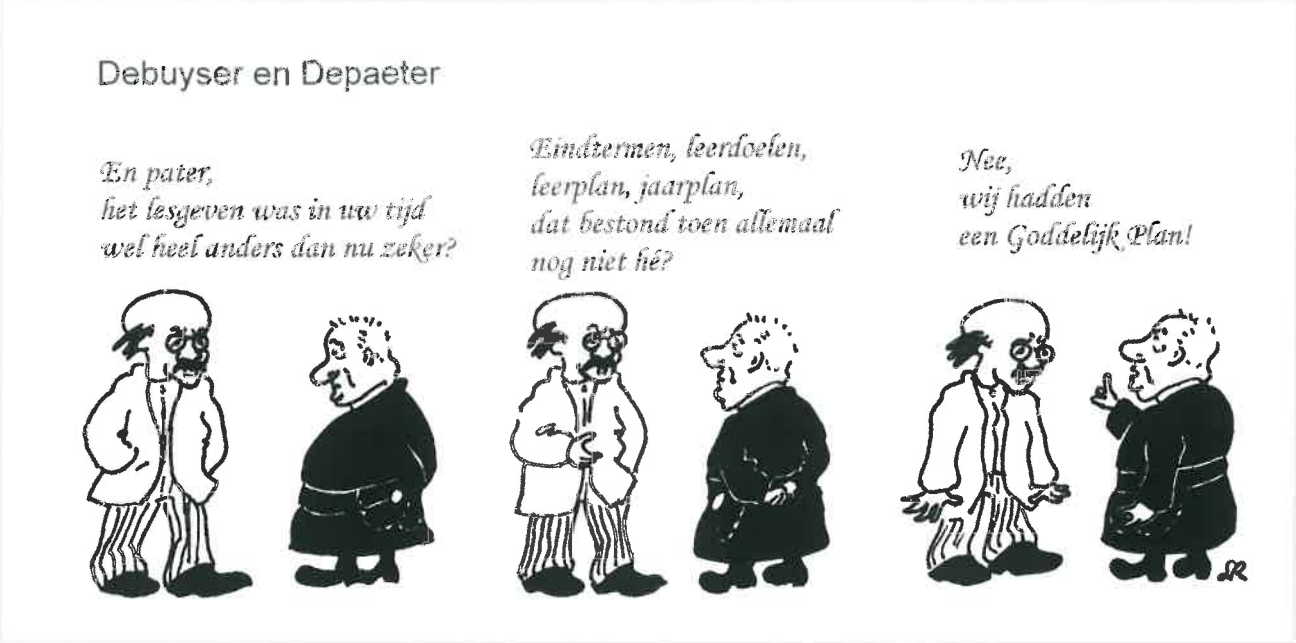

1940 - 1949

De magere jaren

Voorjaar 1940. Aan de Frans-Duitse grens, *Im Westen nichts Neues, la drôle de guerre*. In eigen land mobilisatie, wegversperringen, tankgrachten, bunkers, opzettelijke overstromingen. Bang afwachten. Voor de tweede pinksterdag 13 mei stond *Het groot wereldtoneel* van Calderon de la Barca en *De honger der kleinen* van Ghéon geafficheerd.

Vrijdagmorgen 10 mei maakte de radio het nieuws van de Duitse inval bekend. De treinverbinding naar Antwerpen was onderbroken. Het weer was prachtig. Met pak en zak trok de karavaan leraars en leerlingen te voet langs de Nol en het Stappersven naar Heide. Vandaar in groepjes per auto verder naar de tramhalte van Kapellen. Vanuit het Centraal Station ging de treinreis met horten en stoten verder. Limburg lag in de frontlinie en was onbereikbaar. Intussen hadden college en klooster de deuren opengesteld voor een 70-tal vluchtelingen uit het Essens stationskwartier, die terecht een luchtaanval vreesden. Anderen verscholen zich liever in de boerderijen en bossen van de omtrek en kwamen brood halen, 100 kg was zo de deur uit.

Dinsdag 14 mei rond 16 uur verschenen de eerste Duitsers. Zonder een schot te lossen trokken ze doorheen de kloostertuin richting Kalmthout-Putte, waar de Fransen zich hadden verschanst. 18 mei: 70 Duitse officieren en soldaten bleven op het college overnachten en met een uitbundig *'Heil Hitler, Antwerpen gefallen!'* namen ze afscheid.

Precies een maand na de Duitse inval hervatten de lessen tot 20 juli. Nog zes leraren en 100 leerlingen ontbraken, gelukkig keerden allen behouden terug.

Voedselaanbod en treinverkeer waren plots sterk beperkt. Reeds in oktober werd het rantsoen herleid tot drie boterhammetjes 's morgens en één om 4 u. De jongens uit de omtrek mochten extern worden. De leerlingen hielpen mee aardappelen rooien, kastanjes tot meel vermalen. Een brij van wortelen, gegarandeerd caloriearm, was de gewone toespijs. Ander beleg moest van thuis meegebracht worden. Van lekkere dingen als kaas, vlees, chocolade... kon men alleen maar dromen. Ersatzkoffie was gebrande gerst, en fluitjesmelk doorkijk. Sacharine verving suiker, in de plaats van gist gebruikte men zuurdeeg met het uitzicht van marsepein, maar daarmee was ook alles gezegd. Naargelang de ingrediënten vertoonde het brood of liever 'de rekgom' een

1940

10.5	Oorlog in het Westen
27.9	Driepact Duitsland-Italië -Japan

1941

6.4	Balkanoorlog
22.6	Duitsland valt de Sovjet-Unie binnen
7.12	Pearl Harbour

1942

25.10	El Alamein, Noord-Afrika, keerpunt van de oorlog
8.11	Noord-Afrika: landing van geallieerden

1943

31.1	Stalingrad ontzet
25.7	Mussolini afgezet
8.9	Italië capituleert

waaier van kleuren. Blauw was gereserveerd voor bejaarde knollen, de geur kreeg je er gratis bij. De patattenboer van den Hoek verkocht zijn Kartoffeln liever én duurder aan de Wehrmacht. Het gevolg was rapen en peeën op het menu. Naderhand werd met nieuwe ontginningen de eigen productie aardappelen opgevoerd tot 31 ton. Wat het vlees betreft: de 'bollen van Jef' bestonden slechts voor 5 % uit gehakt.

Was Schraalhans meester in de keuken, vindingrijkheid, smokkel en noodslachting wisten nu en dan toch iets smakelijk op het bord te toveren. De internen moesten dubbele broodzegels of een gelijke hoeveelheid graan bezorgen. Naast de magere rantsoenen werden vitaminen en sojabeschuiten verstrekt. Een van onze beste voedselverzamelaars was p. Van Haesebroeck, afgekort 'den Haas'. Je moest inderdaad hard op de pedalen trappen om hem op de fiets bij te houden. Hij reed en rotste het hele land af - ja, ook over de grens - om tabak en sigarettenblaadjes te ruilen voor levensmiddelen. De leerlingen stonden dan ook versteld dat ze op sinterklaasdag speculaas kregen en op kerstnacht echte cacao.

1942 - de vakantiekolonie

De opgelegde verduistering van ramen vereiste 3620 meter latten, 9780 m² zwart papier en 2890 punaises. Bood de duisternis wellicht enige aantrekkelijke aspecten, het gebrek aan steenkool was helemaal niet plezierig, tenzij dat de kerst- en paasvakantie noodgedwongen al eens tot een maand verlengd werden. In januari 1942 vroor het zo onbarmhartig dat verscheidene verwarmingsbuizen stuksprongen en de klassengang moest ontruimd worden. Pas na drie maanden was de speelplaats ijsvrij. Iedere winter gebeurde het dat men 's morgens een klomp ijs in de waskom aantrof.

In 1942 werd Maurits Demarey rector-directeur. Als exonderdirecteur kende hij het klappen van de zweep. Voor de onderdanen aan weerszijden van

1944 - een zuster aan het werk in de wasserij

het slot - in de school zowel als in het klooster - was het even wennen, maar hij was meester in organiseren en improviseren, zo zou spoedig blijken. Op aanvraag van Winterhulp stelde hij het college de hele maand augustus open voor zwakke kinderen uit Willebroek. Ze kregen stevige kost, gelegenheid tot spel, vermaak en apostolaat. Leraars en leerlingen bezorgden de kinderen een prima vakantie. Het jaar daarop gebeurde hetzelfde voor een honderdtal bleke stadsmusjes uit Antwerpen.

De winter van 1942-43, of de 'winter van Stalingrad', moest niet onderdoen voor de vorige. De westelijke klassenvleugel werd afgesloten, klaslokalen moesten elders ingericht worden. De speelzaal deed dienst als kapel, zodat men niet meer naar de ijskoude kerk moest. Toneel speelde men in de eetzaal.

De klokkenroof was op de duur onafwendbaar. De laatste dagen losten de leerlingen elkaar af om ze zonder ophouden te laten beieren. Op 9 maart 1944 werden vier klokken weggehaald en amper een week vóór de bevrijding op schip gezet naar Hamburg.

Een vreedzamer gebeurtenis was de aankomst op 18 april van drie zusters uit Willebroek, die de keuken en de was op zich namen.

1944

6.6	D-day
20.7	Aanslag op Hitler mislukt
13.10	Eerste V-bom op Antwerpen
16.12	Ardennenoffensief

1945

7.5	Duitsland capituleert
26.6	Oprichting van UNO
6.8	Atoombom op Hiroshima

1946

6.3	Churchill waarschuwt voor IJzeren gordijn
15.3	IJzertoren opgeblazen

1947

1.1	Benelux, douanerechten afgeschaft
15.8	India en Pakistan onafhankelijk
29.11	Uno stemt over verdeling van Palestina

BRIEF UIT STALINGRAD

Twee Duitse redemptoristen, Heinrich Bienhold en Anton Haak, waren in Brasschaat gekazerneerd. Toen hun opleiding ten einde liep, mochten zij zondag 7 juni 1942 even in Essen op bezoek. In zijn dankbrief drie dagen later meldde Bienhold het tragische nieuws dat het huis van Haaks broer in Keulen was plat gebombardeerd en zijn schoonzus en nichtje van elf daarbij om het leven kwamen. Beide paters zijn aan het oostfront gesneuveld, datum onbekend. Via de Feldpost ontving het college deze brief:

Rusland 17 nov. 1942

Wij hebben op dit ogenblik onze winterkwartieren in de woeste steppen voor Stalingrad. Wijd en zijd is geen boom of struik te bespeuren. Het is zeer moeilijk om aan brandhout te geraken, daarvoor moeten wij naar Stalingrad. Op 10 oktober ben ik gelegerd ten zuiden van de stad, het gedeelte dat toen geheel in onze macht was. Wij konden de Wolga zien. Plots van de overkant van de stroom openden de Russen het vuur met zware artillerie. Voor, naast en achter ons sloeg het vuur in. Wij plat op de grond, 5 m achter ons een inslag, paarden van het gespan dood, wij lagen onder de aarde bedolven. Een kameraad zwaar gewond, anderen gekwetst, ik ongedeerd. Een half wonder, dat ik toeschrijf aan de Moeder Gods. De omsingeling van Stalingrad is helaas niet volledig. De Russen blijven van over de Wolga versterkingen aanvoeren. Ook nu vallen zij ons hevig aan, het is heel erg. Hopelijk kunnen de onzen de stellingen vooraan behouden, anders zal het er voor ons bitter uitzien.

Wanneer deze brief u bereikt, zal Kerstmis niet veraf meer zijn, het feest van de vrede. Ja, wij hier aan het front verlangen maar één ding, vrede. Essen zal steeds een wonderbare herinnering blijven in de belevenis van medebroederlijke liefde en vreugde.

Met hartelijke groeten, steeds uw Anton Haak cssr.

Maart 1944 - de klokkenroof

1948

3.4	Marshall-plan
14.5	Staat Israël uitgeroepen, eerste Palestijnse oorlog

1949

4.4	Oprichting van Nato
17.4	Warmste Pasen van de 20ste eeuw, tot 30°
1.10	Mao roept Chinese volksrepubliek uit

VOORLEZING

's Middags werd om beurt een kort fragment voorgelezen uit *Jéhovah et son peuple par le R.P. Berthe (Paris 1924)*. Op een bepaald ogenblik ging het over Daniël in de leeuwenkuil. Ondanks wanhopige pogingen van de bewakers geraakte het bijbelverhaal geen stap verder. '*Ivre de joie Darius ordonna de retirer immédiatement Daniel de la fosse...*' zo begon dag na dag, jaar na jaar de lezing. In de bibliotheek steekt de bladwijzer van het boek nu nog altijd op bladzijde 357...

De vuurproef

Bij dag en bij nacht dreunen bommenwerpers door de lucht. Niet alleen Duitsland is het doelwit. Ook Mortsel, Mechelen, Leuven, Brussel, Gent, Luik, Kortrijk en Roosendaal krijgen zware klappen. Daar het gevaar voor geallieerde bombardementen ook in Essen met de dag toeneemt, worden instructies uitgevaardigd, kelders gestut en in compartimenten verdeeld, zelfs een overdekte schuilgracht in de paterstuin aangelegd. Midden in de nacht houdt men een oefening om te weten op hoeveel tijd iedereen met de voorgeschreven uitrusting in de kelder kan zijn. Het resultaat is nogal bedroevend: een deel heeft niks gehoord, anderen verschijnen blootsvoets en slaapdronken in pyjama zonder bagage. Op 12 mei 1944 is er echt alarm. Essen wordt gebombardeerd, de leerlingen verblijven een uur in de kelder. Voortaan zal iedere nacht worden gewaakt door een lid van de communiteit.

Alles wijst erop dat de invasie nakend is. De 16de mei vertrekken de verst wonende internen, die bij gebeurlijke oorlogsoperaties niet meer thuis zouden geraken. Daags nadien arriveren de fraters

-theologen met hun professoren uit Leuven. De stad was zwaar geteisterd en Essen scheen de veiligste plek. Ze zouden nog wel anders leren. Al worden de proefwerken vervroegd naar 5 juni, het kan niet baten, want 's anderendaags wordt de Atlantikwall van Festung Europa ingebeukt. Hetzelfde refrein als in 1940: geen treinen, met een vrachtauto tot Maria-ter-Heide, vandaar met de buurtspoorweg naar Antwerpen. Voor de externen uit de omtrek hinkt het schooljaar nog wat voort met vier halve dagen per week tot 15 juli. Elke vrijdag zijn er lessen in het Hopland voor de leerlingen uit het Antwerpse, zaterdag in Beveren-Waas voor die van het Waasland. De lange hete zomer begint met een vakantie van maar liefst zes maanden - om de huidige generatie te doen watertanden.

1946 - herstellingswerkzaamheden aan de zwaar gehavende toren

Na de inname van Parijs stoten de geallieerden bliksemsnel door tot Antwerpen, dat op 4 september 1944 wordt bevrijd. Aan het Albertkanaal houdt de Wehrmacht stand, in Essen valt de stroomvoorziening uit. Langzaam rukken de Canadezen op in de richting van Putte, maar stuiten op hardnekkige tegenstand. Vanaf 10 oktober is de Rommeshoef een belegerde vesting.

Kanonnen bulderen, bommen en granaten vliegen om de oren, mitrailleurs ratelen. Bij de 80 leden van de communiteit voegen zich mettertijd meer dan 400 vluchtelingen uit Essen en Nederland. De ravitaillering stelt zware eisen. Op gevaar van eigen leven worden gewonde en dode dieren uit de weiden gesleept. De grootste moeilijkheid is de waterbevoorrading. Bij gebrek aan stroom moet de zware pomp met krukas door zeven man bediend worden. Op 11 oktober leggen *Panzergrenadieren* beslag op het college. Het zijn beleefde jongens, alles wordt netjes achtergelaten. De 300 man van de Hermann Goeringdivisie zijn niet zo voorkomend, met veel

December 1944 - de studiezaal in een weverij te Tielt

kabaal eisen zij onderdak, matrassen en hete stortbaden. Een dertigtal handgranaten zijn als boobytraps in kachels verstopt en op de toren wordt 150 kg springstof aangebracht. Na hun vertrek komen 45 oorlogsmoede Duitse soldaten hun wapens afgeven en zich verschuilen. Op desertie staat de doodstraf. Hun officier, Dr. Jur. Bernard Olesch uit Darmstadt maakt de lont in de toren onklaar.

Eindelijk, op maandag 23 oktober 1944 om 10.15 u slaat het uur der bevrijding. Krijgsgevangenen worden afgevoerd, vluchtelingen kunnen naar huis of naar wat daar van overschiet. Hoewel erg toegetakeld, blijft van alle torens uit de omtrek alleen die van het college overeind. Er worden ontelbare inslagen en blindgangers geteld, verpulverde daken, deuren, ramen en vloeren zorgen voor hopen puin, nagenoeg alle ruiten liggen aan diggelen, de tuin is in een slagveld herschapen, maar niemand raakt gewond! Dit buitengewone feit wordt toegeschreven aan de Moeder Gods, tot wie zonder ophouden werd gebeden.

Tijdelijke ballingschap

Intussen wordt puin geruimd, ruiten ingezet, muren gestut, daken gedicht, deuren, ramen en waterleiding voorlopig hersteld. De directeur wil alles zo gauw mogelijk in orde brengen voor het nieuwe schooljaar, dat al met een flinke achterstand heeft af te rekenen. Onmogelijk echter alle leerlingen samen te huisvesten.

De laagste drie klassen, 58 jongens in totaal, vinden op 18 december onderkomen in het West-Vlaamse Tielt in de weverij Waelkens. De zusters zijn meegegaan voor de keuken, het stadsbestuur zorgt voor meubilering. De burelen zijn ingericht als klaslokalen, de magazijnen als studie- en slaapzaal. Alles is vrij

1945 - noodcollege voor de drie hoogste jaren in Herdersem. Directeur M. Demarey zit vooraan in het midden.

primitief, maar daar zijn de leerlingen veilig. Men plaatst bedden tegen elkaar en op elkaar om plaats te winnen: dat vinden de jongens wel leuk.

Op 12 december al waren de hoogste vier klassen, samen goed voor 51 koppen, in Essen aangekomen. Overal in het rond soldatengraven, *Panzerfausten*, wapens van alle slag, munitie, prikkeldraad, plakkaten *Achtung Minen.* Er is geen elektriciteit, vliegende bommen des te meer. De refter doet dienst als studiezaal. Alles wat maar kan licht geven wordt bovengehaald. Optimuslampen geven behoorlijk veel licht, maar sputteren soms ineens uit, niet tot ongenoegen van de bengels. Ploegen moeten, al dan niet vrijwillig, elke dag het nodige water oppompen en krijgen als beloning om 4 uur een extra boterham.

Op 16 december noteren we de Duitse doorbraak in de Ardennen. Tegenover het Mariaheem komt luchtafweer. Nodig ook, want in enkele uren telt men 38 V-1's; dezelfde namiddag wordt cinema Rex in Antwerpen dodelijk getroffen (567 slachtoffers). In de kelders wordt slaapgelegenheid ingericht. Er staan vijf à zes bedden per compartiment, wat het stilzwijgen niet bepaald bevordert. Het blijft een sensatie met kaarsenpan en oliepitje tussen de beschotten door te zigzaggen. Om beurt logeren Engelsen en Amerikanen in de speelzaal; wapens, munitie en voorraden liggen voor het grijpen. *Cheese, corned beef, bacon, condensed milk, marmelade, egg powder, cigarettes, sweets* en *chocolate* zijn altijd welkom. Bij helder vriesweer zijn ver in het noorden de condensstrepen van de startende V-2's zichtbaar. Steeds meer batterijen met radar worden opgesteld. Soms is de lesgevende leraar gewoon niet te verstaan door het oorverdovend spervuur, dat zo mogelijk nog wordt overstemd door het gejuich, als één van die moordtuigen in de lucht ontploft. Het regent schrapnels.

Na meer dan vijf maanden onderbreking is er weer elektriciteit, maar het aantal vliegende bommen stijgt onrustwekkend. In de nacht van 22 op 23 februari 1945 telt men er 118, de meeste worden neergehaald. 's Anderendaags rond half tien zitten de jongens in de refter te zweten op het Grieks proefwerk,

wanneer plots een aangeschoten V-1 stilvalt en 200 m verder in de paterstuin met een geweldige klap openspat. De pas vernieuwde ruiten worden weggeblazen, inktpotten vliegen de lucht in, pleister ploft neer, deuren kraken uit hun voegen, een twintig leerlingen zijn licht gekwetst door glasscherven. Amerikanen komen aanrijden voor eerste hulp. Tot groot jolijt van de Grieksonkundigen mag het proefwerk de kachel in. Omdat de leslokalen onbewoonbaar waren geworden, gingen de leerlingen de volgende dag naar huis. Dadelijk werd uitgezien naar noodoplossingen, het oorlogscollege werd op 12 maart verder gesplitst. De hoogste drie klassen, 27 leerlingen, verhuisden naar Herdersem bij Aalst in het klooster van de Zusters van Sint-Jozef. Ze genieten daar van veel vrijheid, een prima keuken en prachtige wandelingen langs de Dender. De 24 jongens van de 4de keerden voor de laatste maal terug naar de oude bakermat Sint-Truiden. Geen wiskunde: hoera! Tot halverwege een oude pater opdaagde, die hen de algebraïsche termen liet 'spnitsen, spnijten, isoleren'. Men speelde er op de straat, er was toch geen verkeer. De neergestorte vliegtuigen in Brustem leverden rijke buit. Op een grote kaart van Duitsland hielden de paters de frontlinies met spelden en draden bij, zodat de studenten dag na dag de vorderingen van de geallieerden konden volgen.

Omdat het gevaar bestond dat het college in Essen zou opgeëist worden voor inkwartiering, was het aangewezen de verschillende groepen uit ballingschap terug te roepen. Tielt streek neer op 18 april, op 30 april gevolgd door Herdersem en Sint-Truiden. Een week later capituleerde Duitsland. Zonder onderbreking liep het schooljaar door tot 8 augustus.

Het leven hernam stilaan zijn normale gang. De oorlogsschade, die geschat werd op 2 miljoen BEF, werd stuk voor stuk hersteld. De houten stelling rond de toren verdween, de gaten werden gedicht. In 1947 deed de nieuwe rector-directeur Omer Debuf zijn intrede, bijna bij iedere zin kuchend, maar zacht en innemend, een groot verschil met zijn voorganger. Kerstnacht 1949, met medewerking van Armand Preud'homme, was - aldus de kroniek - 'de mooiste der laatste jaren'.

Juni 1948 - de retorica o.l.v. p. Maris. V.l.n.r. en van boven naar onder: Clem de Bouw, Fernand Ivens, Stan Vandekeybus, Rik Laenen, Louis Vercammen, Marcel Weemaes, Frans Van den Plas, Firmin de Klerck en Jan Goorden

Collegelied Essen (1944)

Tekst: Leo Pauwelyn **Muziek:** Henri van Poeck

Marstempo

Voorspel

1. Es - sen, met uw
2. Es - sen, met uw

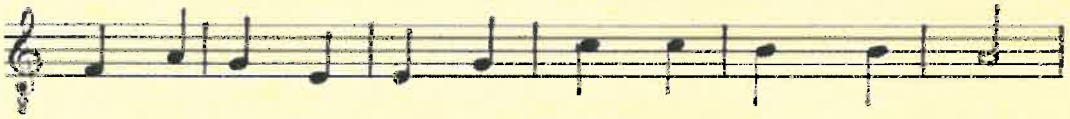

1. groe - ne wei - den, met uw geu - rig spar - ren - woud,
2. for - se to - ren, rij - zend ho - ven hoo en hei;

1. met uw duinen die ver - blij - den, door hun lach vol
2. waarop 't beeld in zon - ne glo - ren glinstert hel van

1. zonne - goud. Es - sen met uw ran - ke den - nen.
2. ver en bij. Es - sen met uw hel - dre gan - gen:

1. met uw paadjes door het bos, met uw hei en
2. bon - te bloemen o - ver - al, met uw fris - se

1. donkre ven - nen, met uw duinzand en uw mos:
2. kleur om - han - gen, met uw kalme vree voor - al.

Refrein:

Op, stu - den - ten! Al - len sa - men bindt ons

hier één liefd,' één band Im - mer zul - len w' ons be-

kwa - men voor de toekomst, hand in hand!

ZOET EN ZUUR

Mijn familie woonde in Ouwegem, een dorp tussen Gent en Oudenaarde, op 135 km van Essen. Wij mochten maar om de drie maanden naar huis: met Allerheiligen, met Nieuwjaar, met Pasen en tijdens de Grote Vakantie. Met een tiental studenten uit Oost- en West-Vlaanderen reden we met de trein van Gent naar Antwerpen. Vooraleer we verder naar Essen reden, bezochten we de stad. We gingen altijd eens langs in de Grand Bazar aan de Groenplaats. In Essen wachtten we in het café tegenover het station tot boer Schenk onze bagage met paard en kar kwam ophalen.

De beste herinneringen heb ik aan p. Vercouter, onze directeur in dat eerste jaar. Hij was een echte grootvader voor ons. Op een keer stonden we met een hele groep voor zijn bureau en begonnen spontaan te zingen: 'Daar op die kamer, daar woont een pater, die zoveel van ons houdt.' Nadien scandeerden we 'wandeling! wandeling!' En na enig overleg stond hij het toe.

Er waren heel wat ontspannende momenten. En bovendien kregen we veel vrijheid en verantwoordelijkheid in die tijd. Ik speelde in de voetbalploeg van het college o.a. tegen de broedersschool van Huijbergen. Samen met Stany Loos mocht ik de matchen gaan regelen. Daar werden we goed ontvangen. Als we terug naar het college fietsten, gingen we gelijk grote mensen een pint drinken in een café.

Ook toen al was het toneel een van de hoogtepunten van het schoolgebeuren. Zo goed als iedereen deed eraan mee. P. Boon was de regisseur en die stond erop dat we de repetities ernstig namen. Als er iemand niet aanwezig was, wond hij zich danig op: 'Waar is Van Schoors?' Wij moesten Georges gaan zoeken en vonden hem in de slaapzaal, waar hij zich aan 't scheren was. Hij kon niet meteen komen, zei hij, want hij was pas ingezeept. Toen werd Boon nog meer opgewonden: 'Ingezeept of niet ingezeept, hij moet onmiddellijk komen!'

Een van mijn scherpste herinneringen blijft natuurlijk het begin van de Tweede Wereldoorlog. Er werd beslist dat we naar huis mochten. We konden niet met de trein naar Antwerpen, dus gingen we te voet. In Kapellen namen we de tram tot Antwerpen. Daar reden nog treinen en zo zijn we toch thuis geraakt.

Tijdens de oorlogsjaren hebben we veel honger geleden. Telkens als onze familie een koffer met verse kleren opstuurde, gaven ze zoveel eten mee als ze konden; graan en aardappelen werden verstopt in de mand met wasgoed. Tijdens de wandelingen trok ik heel wat rapen in het veld uit. Die verstopte ik dan in de procuur, waar ik dienst had. Alles deed je in die tijd om aan eten te komen.

Albert de Ruyck, 1935-42

HERINNERINGEN

Ik begon de 6de Latijnse als extern, gemakkelijker voor de rantsoenering. Thuis werd er natuurlijk gesmokkeld, ge zijt van Essen of niet! Regelmatig bracht ik een brood mee voor die of die intern. De driedaagse retraite moet heel theologisch geweest zijn, want ik begreep er geen snars van en verveelde mij dood. Alles ging nogal vlot behalve de godsdienstlessen. Geen handboek, we moesten nota nemen, iets wat in de lagere school nooit gedaan werd. Vanaf het eerste jaar had p. Boon mij te stekken voor toneelstukjes. Mijn eerste prestatie was een missiestukje, waarin ik de rol had van een engel die twee zwarten in de hemel onthaalde. Ik zong iets van '*Petrus heeft het goed geacht, dat gij hier binnen werdt gebracht.*'

Toen kwam die verschrikkelijke winter van 1941-42. Te voet van huis naar college en terug. De grond was bedekt met een dikke laag bevroren sneeuw. Toen het eindelijk begon te dooien, zie ik nog De Ruyck met een spade grote ijsplaten loswrikken.

Na de oorlog werd ik intern zoals iedereen. Wel was ik aangesteld als boodschapper, wat mij vaak de gelegenheid gaf thuis even binnen te wippen. Een bijzondere herinnering bewaar ik aan de toneelopvoering op Drievuldigheids-zondag 1947: *De ivoren deur* van Milne. Om zes uur stonden we klaar, gekleed en geschminkt, toen de stroom uitviel. De zaal stampvol, snikheet. Eindelijk om half acht kon het doek open. Op een bepaald ogenblik was een van de hovelingen de draad kwijt. Ik had de rol van kanselier: 'Dit is een serieus probleem... Hoe zullen wij dat oplossen?... Laat ons even rustig nadenken..' Tot de souffleur eindelijk de speler weer op het juiste spoor bracht.

Jan Havermans, 1941-47

DICHTPROEVEN

pinte biesen buts
judas barabbas boon
berghs habets en van loon
caesar vergilius en homeros
veel vriendschap en wat eros
100.000 dennen
witte en zwarte vennen
veel vijven en veel zessen
kalmthout wildert essen

Piet Moortgat

Allerzielen
mensen knielen
met chrysanten
langs de kanten.

Mick van den Eeckhout

De zee was kalm, het weer was goed
en op het schip daar waait een hoed.

Gerard Swinkels

FEEST VAN DE ONDERDIRECTEUR OP 15 MAART 1946

's Middags *Volkssturm*, nog een herinnering aan de laatste dagen van de oorlog. 's Avonds *Op de Perzische markt*, muziek van Ketelbey met scenische uitbeelding en *A propos van ezels*, een dolle klucht uit grootvaders tijd. Wij waren pas in de eetzaal of onze Feldwebel Jan Goorden (vader van een zekere Dirk, je weet wel) riep daar zo'n barbaarse Das Gewe-e-hr-ab!, dat de loop met volle kracht neerkwam op het hoofd van Aloïs de Schrijver. De jongen zag alle sterren van het firmament, is naderhand toch liever norbertijn van Tongerlo geworden. Ons lijflied in die tijd was 'Rosemarie, wir müssen mit marschieren'. Wellicht was de aangepaste versie te weinig ingeoefend, de zang was een ramp.

In die tijd kwam een jongensschool hier iedere week stortbad nemen. Het was zo geregeld dat zij de generale repetitie konden bijwonen. Alleen zaten we fel verveeld, omdat twee man van ons klas met griep te bed lagen. Dré Coveliers was de achterhelft van onze kemel in de Perzische markt en die kon gauw vervangen worden. Maar Clem de Bouw had de rol van politiecommissaris en zonder konden wij niet spelen. De invaller van het laatste ogenblik wist hoegenaamd niet waarover het ging, had zelfs nooit op de planken gestaan. Maar kloekmoedig in uniform en het tekstboekje in de hand, stapte hij de scène op. 'Eerste punt, wat werd er gestolen?' Er werd niets gestolen. De commissaris opnieuw: 'Eerste punt, wat werd er gestolen?' Na de derde keer konden de kaakspieren van Jan het niet meer harden, hij ging achter de schermen staan uit-lachen. Dan eindelijk volgde het tweede punt. Een tijd later kwam Jan zijn opgevulde buik piepen. Fluisterend: 'Jan, uwen buik zakt af.' Is 't maar dat? Paf het vulsel schoot omhoog tot tegen zijn kin. Het toneel evengoed een ramp.

Het kussen zouden we beter opbinden, maar die rol van commissaris. Wij naar boven bij onze zieken. Koorts of geen koorts, Clem moest eruit. Eindelijk konden we de avond weer met vertrouwen tegemoet zien. Uur H was daar. Terwijl de eerste maten van Ketelbey aanzetten, ging het doek open. In een feeëriek oosters kader verscheen de moëddzin roepend: 'Allah is groot en Mohammed is zijn profeet'. Daarna kooplieden, klanten, acrobaat, slangenbezweerder, bedelaars, een prinses in draagstoel door vier stoere slaven getorst. Alles en allen in de schaduw stellend was echter onze kemel. Onder een ruim uitgemeten bruin doek tot tegen de grond afhangend nam Rik Laenen de kartonnen kop op bezemsteel, de voorpoten en de eerste bult voor zijn rekening. De achterpoten en tweede bult behoorden aan een leerling uit de 4de. Zij zagen natuurlijk geen steek. De zorg het brave beest met een touw om de nek te leiden was toevertrouwd aan kemeldrijver Firmin de Klerck.

De kooplui hadden de klanten bediend, de artiesten hun kunsten vertoond, de bedelaars hun bakshish van de prinses ontvangen. Nog altijd zaten drijver en kemel rustig op de grond helemaal achteraan op het toneel. Bij het vertrek zou een por volstaan. Is dat dan per ongeluk gebeurd? Feit is dat de kemel rechtstond veel te vroeg. Stom verbaasd bleef baasje zitten. Van geen kwaad bewust stapte het beest voort, recht naar het publiek toe. Schreeuw: 'Firminne, houd hem tegen!' Uit zijn lethargie ontwakend, is deze nog naar de kop gesprongen, wist hem te ontfutselen, maar voor de kemel was het te laat. Pardaf, daar lagen ze beiden beneden te spartelen.

Toen ging daar een geschater op, zoals er sinds mensenheugnis nooit een is gehoord. Iedereen zat op de benen te kletsen van plezier, lag slap van 't lachen, dubbel geplooid, scheef gezakt, van de stoel geschoven, buiken vasthoudend, tranen wissend. Het ergst was Timon de Cock eraan toe, die kreeg geen adem meer, sloeg purper uit en lag op de grond te krinkelen in een lachcrisis. Ze hebben hem moeten buitendragen.

Ondertussen waren onze twee jongens na veel armen- en benengezwaai vanonder hun huid te voorschijn gekomen, gelukkig niets gebroken. Boven op het toneel stond de drijver nog altijd met een glazige blik te kijken, de kemelkop in zijn hand. Het applaus was overdonderend. We hebben de ezelsklucht gespeeld met veel bijval. Het succes van de kemel echter was niet te evenaren. Den Dré heeft 's anderendaags heel de voormiddag in zijn bed liggen schudden.

Louis Vercammen, 1943-48

1950 - 1959

Het internaat

Het dagelijks leven van destijds kan overkomen als iets uit een andere wereld. Om het geheel juist te beoordelen moet het in zijn tijd geplaatst worden. Dit was een kloosterschool, de overdaad aan geestelijke oefeningen was daar een logisch gevolg van. Bij de inschrijving was al een strenge selectie doorgevoerd.

Dag en nacht waren de internen samen, zowel in het *vrome*, het *vroede* als in het *sotte* waren ze op mekaar afgestemd. Er heerste een grote solidariteit, want iedereen zat in hetzelfde schuitje. Waren er ongetwijfeld doodsaaie momenten en vervelende verplichtingen, er werd ook veel leute gemaakt ter gelegenheid van een rijke variatie aan manifestaties, kleurrijke figuren, apenstreken, botsingen en onverwachte voorvallen.

Het is half september, de leerlingen komen binnen. Te voet van het station, valiezen worden met paard en kar opgehaald. Ze worden wegwijs gemaakt. Daarna uitpakken, bed opmaken en lampetkan vullen. Driedaagse retraite over dood, oordeel en de schone deugd: de zondaars waren gewaarschuwd! Het schooljaar kan beginnen, in één ruk tot Allerheiligen. Intussen is de stem gekeurd voor declamatie, toneel en zang. Op de eerste zondag van de maand telkens

1950 - de schoolpoort

1950

25.6	Koreaanse oorlog
1.8	Leopold III doet troonsafstand.

1951

18.4	Oprichting van EGKS, Europese Gemeenschap voor kolen en staal
17.7	Boudewijn koning

1952

12.8	Jordanië: koning Hoessein

1953

13.1	Joegoslavië: Tito president
1.2	Watersnood in Nederland en België
5.3	Dood van Stalin
29.5	Mount Everest beklommen
17.6	Opstand in de DDR neergeslagen

1950 - de les fysica

bezoekdag: voorraden aanvullen, vuile was meenemen, traantjes drogen. Begankenis bij p. Pinte in het fysicalokaal, volop demonstraties met 'wijsheidsmeter' en statische elektriciteit die de haren doet rechtstaan, letterlijk dan. Op St-Gerardus (16 oktober) kastanjes rapen in de paterstuin. Missiezondag en Christus-Koning worden op passende wijze gevierd.

Enkele dagen naar huis met Allerheiligen. St-Cecilia (22 november): 'regal', d.w.z. uitgebreid vieruurtje voor zangers en muzikanten. Onder de advent het altijd even mooie *Rorate Caeli*. Retorica zorgt voor sinterklaas, recht uit de hemel, temidden van donder en bliksem, op manestraal, met ezel, kameel, ossenspan, kudde schapen, zeppelin, onderzeeër, kanon, metro, vliegtuig, auto, tank, driewieler, draagbed, rolstoel, parachute, vikingboot, mijnenveger. Deugnieten worden ter verantwoording geroepen door Zwarte Piet. O.-L.-Vrouw Onbevlekt Ontvangen (8 december): vrijaf, hoogmis, vespers, lof, mariale zitting met voordracht

en zang. Tijdens de examens zang- en toneelrepetities bij de vleet, want Kerstmis staat voor de deur. Toneel en meerstemmige nachtmis, gevolgd door twee stille missen, kerstliederen. De vaak is groot, dus vlug slapengaan en op kerstdag zelf naar huis.

De lengte van tweede en derde trimester hangt af van de paasdatum. Sneeuwgevechten, schaatsen, kou lijden. Chrysostomos of feest van retorica (27 januari). Kaarsprocessie op O.L.V. -Lichtmis, de volgende dag: Blasiuszegen tegen keelpijn: je moet de nek steken tussen twee kaarsen in X-vorm, er wordt meer gelachen dan wat anders. Voorvasten: Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima, carnaval, XL-urengebed, pannenkoeken of wafelenbak. Aswoensdag: *memento homo*, paarse doeken achter het altaar. Passiezondag: de kruisen en heiligenbeelden in de kerk bedekt. Palmzondag: processie, het passieverhaal door drie cantores. Dinsdag van de Goede Week: laatste proefwerk, 's avonds begin van de retraite. Drie dagen donkere Metten. De profeet Jeremia heft zijn klaagliederen aan: alef, beth, ghimel... In het koor de driehoekige kandelaar met 15 kaarsen, na elke psalm één gedoofd. Zo weet iedereen hoe laat het is. Om te sluiten *fit aliquot strepitus* - enig gedruis ter herinnering aan de aardbeving op Golgota. Van het voorgaande hebben de meesten niet veel opgestoken, maar die rubriek kennen zij wel: armenvol woordenboeken hebben zij uit de studiezaal aangesleept en nu maar bonken op de banken dat horen en zien vergaat. Zeer ontspannend!

Witte Donderdag: voetwassing van twaalf apostelen, die op voorhand hun tenen moeten schrobben. Goede Vrijdag: het passieverhaal meezingen *crucifige, crucifige eum*. Paaszaterdag: vanaf de vroege uurtjes ellenlang officie. Na het *Exsultet* twaalf profetieën. De laatste en de langste - *Nabuchodonosor rex* - wordt toevertrouwd aan de snelvoetigste zanger. Op het aantal ademhalingen worden weddenschappen afgesloten. Clem de Meersman wint met klank, hij doet het in één ruk; hij is later trouwens scheutist geworden. De paarse gordijnen vallen neer, feestelijk wit in de plaats. Tot slot Jan Goorden, wiens stem boven allen uitklinkt *Deo gratias, alleluia, alleluia*. Dan is het Pasen!

Begin en einde van de meimaand: bedevaart naar de grot met sermoen. Drie dagen vóór O. -H.-Hemelvaart: de Kruisdagen, litanie van alle heiligen *ora pro nobis*, voor de vruchten der aarde *te rogamus audi nos*. Onvergetelijk, die morgenwandeling tussen de rododendrons in bloei, het bedauwde gras, terwijl de nachtegaal fluit en de duizenden kippen van br. Rombout verschrikt beginnen te kakelen. Rond Sinksen toneel voor het publiek. De dreven oprijven,

1954

25.2	Egypte: kolonel Nasser aan de macht
7.5	Vietnam: Dien Bien Phoe: Franse nederlaag

1955

14.5	Oprichting Warschaupact
27.7	Senaat keurt wet Collard goed

1956

8.8	Marcinelle: Mijnramp: 262 doden
31.10	Suezoorlog
26.11	Oliecrisis, eerste autoloze zondagen

1957

25.3	Oprichting EEG (Europese economische gemeenschap) en Euratom
18.9	Spoorlijn Brussel-Amsterdam geëlektrificeerd
4.10	Sovjet-Unie lanceert Spoetnik

versieringen aanbrengen, rustaltaren opstellen, want op Sacramentsdag is het processie met het Allerheiligste in de paterstuin. De zondag daarop met de fanfare naar de Hoek voor hetzelfde. Op het feest van het H. Hart in de namiddag klasexcursie. Weer een week later, feest van het college, met pontificale mis, vormsel, groepsfoto. Gewezen apostolisch vicaris van Matadi, mgr. Cuvelier, was reeds van vóór de oorlog de vaste vormheer. Voor hem geen toneel, liever een voetbalmatch, waarvan hij de aftrap geeft. Tussendoor nog schoolreis en feest van de directeur. En dan is het tijd voor de eindexamens, afscheid van retorica, grote vakantie.

ESSEN, TAMELIJK SCHONE DAGEN

Ik was een van de rebellen die indertijd zwoer geen voet meer in Essen en omstreken te zullen zetten, die smeekte er geen woord meer van te moeten horen. Jawel. Maar zoals het steeds gebeurt, een mens vergeet de minder goede dingen, wordt wat meer filosofisch ingesteld, hetgeen ons de minder aangename en de goede kanten in hun juiste afmetingen doen zien.

Och, die tijd in Essen is écht niet wat men noemt een 'droom' geweest. Maar een marteling was het evenmin. Ik zou het zowat willen zien als iets tussen een harde korst brood en een malse biefstuk - die we geen van beide kregen - met door de band veel worst, bollen van Jef en stoofvlees. Dat doet me denken aan het eten dat er goed was, uitgezonderd af en toe de vrijdag en de dagen dat er sprot op het menu stond.

Wanneer je mij zou vragen de laagte- en hoogtepunten aan te duiden, dan hoef ik niet lang na te denken. Bij de eerste klasseer ik de examentijd en het kwartiertje waarin de nota's aan de man werden gebracht. Bij het andere de jaarlijkse match tegen Huijbergen, de klasexcursie, sinterklaas, de mis op kerstnacht en het toneel rond Sinksen. En tussen cols en diepe valleien de langzaam golvende weg met de steeds terugkerende hindernissen en aangename momenten.

We hebben toen veel plezier gehad, veel kattenkwaad uitgestoken. Ik zie mezelf nog altijd in de vijver duikelen voor 100 fr (per ongeluk ingevallen, eerwaarde pater). Ik zie zoveel dat me met Essen weer verzoent, omdat het er alles bijeen niet zo slecht was en omdat ik er veel geleerd heb, ook dingen die ik nu pas zie. En omdat we op alle goede dingen intrest krijgen gans ons leven. Adieu dus Essen, adieu schone dagen.

Guido Cappaert, 1948-1955

RECRUTERINGSFOLDER UIT 1950

'Film voordracht, toneel- en liederavonden, al wat hun geest verrijken kan, al wat hun hart verruimen en veredelen kan, krijgt hier zijn plaats in de opvoeding. Doch sterkst van al wordt binnen deze jeugdburcht aangestuurd op blijde vroomheid en diepe godsdienstzin. Wie in Essen wil studeren, draagt reeds in zijn hart de kiem van een priester, van een Redemptoristenroeping'.

1958

17.4	Brussel: wereldtentoonstelling met Atomium
20.11	Schoolpact

1959

1.1	Cuba: Fidel Castro aan de macht
4.1	Leopoldstad: zware rellen
2.7	Brussel: huwelijk van Paola en Albert

ESSEN

In de Noorderkempen rijst het Eucharistisch Hartcollege op als een Burcht van Studie en Gebed waarin Levenslustige Knapen worden gevormd tot Priester, tot Redemptorist voor eigen Land en verre Wingewesten.

Externaat in opmars

Na de bevrijding was de speelplaats kapot gereden door de geallieerde trucks. In mei 1950 konden eindelijk de herstelwerken beginnen, dankzij de laatste schijf oorlogsschade vanwege het Ministerie van Wederopbouw. De financiële injectie was meer dan welkom. Op de betonnen onderlaag en een bedding van cement en rijnzand werden plaveien gelegd. In vier weken was de klus geklaard.

1950 - de ontspanningszaal

Begin juni volgde de benoeming van Albert van den Broeck tot directeur. Al dadelijk verscheen een rijkelijk geïllustreerde brochure 'Essen' Tot zelfs in de stations hing een affiche van onze toren, fluorescerend op een donkere achtergrond. Geleend van een circus in de buurt, kwam met sinterklaas warempel een echte kemel vanuit de Sahara de zaal ingestapt. Op 8 december wijdde mgr. Cuvelier twee oudleerlingen tot priester. Voor de eerste en de laatste keer zaten samen met de wijdelingen, hun familie, monseigneur en de provinciaal, de paters en de broeders, ook alle leerlingen samen aan de feestdis. Een oudleerlingenbond en ouderdagen werden ingericht.

Het onderwijs lag Essens deken Jan Verbist, oud-directeur van het college te Mol, na aan het hart. Hij polste of het college niet kon uitgebreid worden met een moderne humaniora. Dat zou naast een verrijking van het aanbod een oplossing betekenen voor de vele jongeren uit de regio, die nu verderop moesten trekken. Hij zou voor de nieuwbouw instaan, zoals hij dat juist tevoren gedaan had voor de O.L.V.- kerk in Essen-centrum.

De oversten schrokken. Voor toekomstige paters was alleen Grieks-Latijnse zaligmakend. De moderne richting zou roepingen kunnen kosten. Het aantal intredingen tot dusver bedroeg één op vijf, getal dat tijdens het noviciaat en de loop der studies nog sterk werd uitgedund. En dat waren dan de gouden jaren. Op dat ogenblik kon niemand de drastische omwenteling van het volgend decennium voorzien. Ondertussen bleven vele vragen open. Wie zou eigenaar zijn van de nieuwe gebouwen? Waar moest het onderwijzend personeel met de vereiste diploma's vandaan gehaald worden? Wie zou hun wedde betalen? Vadertje Staat was nogal doof aan die kant. Besluit: de boot werd afgehouden. Een unieke kans ging verloren, aldus de deken, om op gelijke hoogte te komen van andere colleges.

Hij ging aankloppen bij de Broeders van Liefde, die de lagere school in Essen organiseerden. In de dertiger jaren was hun middelbare afdeling evenwel niet levensvatbaar gebleken. Zij aarzelden dan ook, tot in 1957 het Sint-Jozefinstituut van start ging en nog altijd floreert. Wat de deken wél kon lospeuteren, was dat externen (weer) werden toegelaten. 'Weer', omdat er tijdens Wereldoorlogen I en II ook al een 'noodgedwongen' externaat had bestaan.

In september 1951 deden 22 externen hun intrede. Zij volgden les met de anderen, maar studie, speelplaats en eetgelegenheid waren angstvallig gescheiden. Het Mariaheem bood onderkomen, de 'smetvrees' was groot. Zeggen dat het tien jaar geduurd heeft, vooraleer alle barrières waren neergehaald. Het oude kader begon te kraken, de nieuwe tijd kondigde zich aan. Met de groei van het externaat en de inkrimping van het internaat verdween stap voor stap het juvenaatskarakter. Wanneer in 1974 de eerste meisjes verschenen, was het hek helemaal van de dam. In 1978 werd het internaat opgeheven.

Ruk naar rechts

Met de komst van Raf Vermeulen als onderdirecteur waait een nieuwe wind. Hij droomt in zwart-geel van klauwende leeuwen, uniformen, T-shirts, marsmuziek, vaandels en optochten. Het college krijgt een nieuwe injectie van Vlaams nationalisme. Het begint in 1951 met een missieavond *'Vlaanderen zendt zijn zonen uit'*. 11 juli wordt elk jaar gevierd, maar ditmaal met plechtige mis, groet aan de vlag en toneel. De volgende jaren is er de avond voordien een kampvuur om in de stemming te komen. Jaar na jaar groeit de uitrusting.

Mei 1954: eerste ouderdag. Leerlingen hebben een nieuwe leeuwenvlag getekend, de broeder-kleermaker heeft ze uitgevoerd. Vermeulen noteert: *'Stralend weer, het college als nooit tevoren feestelijk versierd met schilden en vlaggen. Om 11 u openingsformatie op de speelplaats, stijlvol optreden met landsknechttrommen en klaroenen. Er werd gezongen 'Hijs de vlag' en 'Het lied van Essen'*. De leerlingen uit Sirault worden vergast op *'La chanson de l'apothèquere'*, aldus de stuntelende retoricaan. Op de koop toe winnen de Waaltjes de voetbalmatch met 4-6, dat is even slikken. Uitgerekend op de vooravond van 11 juli zijn 23 Duitse studenten plus drie paters uit Bonn op het college te gast. 's Morgens optrekken van de vlag, feestelijke optocht, marsmuziek, formatie in kruisvorm AVV VVK en bij wijze van verbroedering *'Zij zullen hem niet temmen'* en *'Deutschland über alles'*. De bezoekers vallen achterover van verbazing, dergelijke reminiscenties aan een beroerde tijd *'sind verboten in der Bundesrepublik.'* Om 9 u 's avonds openluchtvoorstelling van *'Een gulden spoor'* op het eiland in de studententuin. Vanaf 1956 begint de grote vakantie op 1 juli, zodat het voortaan gedaan was met Gulden Sporen.

1957: jaarlijkse bedevaart naar de grot. Stoute jongens hebben van de nationale vlaggetjes het rood afgeknipt. Strenge berisping pro forma, maar de onderdirecteur ziet er geen graten in. Buiten de ouderdag zijn er nog gelegenheden om optochten te houden: feest van de directeur, hoog bezoek, congres van het Davids-

1954 - de nieuwe leeuwenvlag meet 4 bij 4 meter!

Vlaamse parades op de speelplaats

Vlaamse kermis in 1958

fonds, de Zomerfeesten, inwijding van de Broedersschool Essen met muziek en 36 vlaggen (mei '59). Een maand later viert men twee laureaten van de landsprijskamp Nederlands opstel. *'Om 12 u vlaggenwijding Heide en Duin. 's Namiddags grote optocht in Essen, opstelling en vendelzwaaien. Een gloriedag voor het college. - Optreden van 61 studenten met muziek, vendeliers en vlaggen in het Sportpaleis ter gelegenheid van het Vlaams Nationaal Zangfeest op 5 juli 1959. Onze groep droeg werkelijk de goedkeuring mee van iedereen.'*

Water en zon

Met de schoolstrijd tegen de wet-Collard, de oprichting van het Nationaal Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (NSKO), de subsidiëring en de staatsinmenging, wordt beetje bij beetje de autonomie gekortwiekt. Gedaan met de invulling van het schooljaar, lessenrooster, de vrije dagen en wandelingen naar believen. Inspectie, leerprogramma's, leerlingenaantal, klasagenda's, benoemingsvoorwaarden enz. worden opgelegd. Staat en bisdom krijgen meer en meer vat op de school. Elk jaar groeit de papierberg, het aantal wetten en richtlijnen, steekkaarten, formulieren, registers, archivalia, vergaderingen, klassenraden, seminaries, studiedagen. De vrije halve dagen verhuizen naar woensdag en zaterdag, het aantal schooldagen, het tijdstip en de duur van de vakanties worden van hogerhand bepaald.

In april 1955 wordt de laatste ouderwetse paasretraite gehouden, in oktober komt voor het eerst een inspecteur van het bisdom langs.

Op 1 december 1956 gaat een groot project van start: de eerste spadesteek van het zwembad (18 op 25 m) wordt gegeven. Een graafmachine zou er tegenwoordig één dag over doen, maar op dat ogenblik moet alles nog met man- en paardenkracht. Onder leiding van 'Max de Sterke' zullen de leerlingen het werk aanpakken en mogen ze als beloning ijsjes likken. Alle vrije uren gaan eraan. Witte Donderdag 1957 is het graafwerk af. Dan volgt gedurende een vol jaar de aankleding. Zeven dagen lang werken de pompen om de ruim 750 m^3 inhoud te vullen. De accommodatie is niet af, maar weer en water zijn onweerstaanbaar.

Zondag 15 juni 1958: inwijding en eerste duik, het plonsfeest kan beginnen!

Veertien dagen later volgen de Zomerfeesten. Een zwembad bouwen kost geld, de directeur zal het geweten hebben. Er moet dringend zaad in 't bakje komen. Plannen worden gewikt en gewogen, een steuncomité wordt opgericht, werkvergade-

RECLAME VOOR DE VLAAMSE KERMIS IN 'VOX AFRICANA' , MATADI 1958

'Allemo node formi da bele vlo mse ker misi nes sen. Mopa ktge nuug luud (='geld') mei.'

ringen, besprekingen en propaganda volgen, helpers en sponsors worden gezocht en gevonden. De algemene leiding berust bij de Essense apotheker Deboutte. Het kleine zaadje wordt een stevige boom met veel vertakkingen. Een meisje komt moderne reidansen aanleren, wat vele jongensharten op hol doet slaan. Ze moeten zich geen illusies maken, zij is later trappistin in Brecht geworden. Er is ook de tentoonstelling *Jeugd in de kunst* met Kallist Fimmers van Tongerlo en spreker Emiel van Hemeldonck. Verder zijn er ook de poppententoonstelling met o.m. poppen van prinsessen Maria-Christina en Maria-Esmeralda, het restaurant, de bodega, een bierhal, kraampjes met veel attracties en een reuzetombola: in de wijde omtrek worden leerlingen gedropt om lotjes te verkopen. Het geld begint binnen te stromen. Als beloning gaan ze met z'n allen naar de Expo en het Atomium in Brussel. Terwijl de ene helft van de leerlingen op vakantie gaat, blijft de andere helft om te helpen.

Zaterdag 28 juni: een stralende zon. Om 16 uur opening van de festiviteiten, toespraken, prominenten, receptie, rondleiding, ook radio en tv zijn ter plaatse. Gebouwen en speelplaats zijn getooid als voor een tornooi. De St-Sebastiaansgilde uit Essen zorgt voor oude volksdansen, de onzen voor koorzang. 's Zondags ruiterfeest, harmonies en accordeonorkest, acrobaten, optredens van de leerlingen. Tegen de avond zijn er naar schatting vier- à vijfduizend bezoekers aanwezig. Feeërieke verlichting van toren en gebouwen, veel verteer, muziek en dans gaan door tot middernacht. Maandagnamiddag is het weer heel druk. In de vooravond nog volop lotjesverkoop. Meer dan 100.000 BEF prijzen vliegen de deur uit. De opbrengst overtreft de stoutste verwachtingen.

Voortaan mogen de internen elke maand naar huis. In december 1958 wordt René Buermans de nieuwe directeur. Tijdens het schooljaar 1959-60 doet men een poging om de lengte van de trimesters in evenwicht brengen. Terwijl de gewone vakanties behouden blijven, eindigt het eerste trimester 28 november, het tweede 19 maart. Slechts drie dagen adempauze na de proefwerken is pedagogisch niet verantwoord. Het is bij een eenmalig experiment gebleven.

Expo '58

LIMERICK

Een heel lui ventje in Essen
kreeg d'eerste week voor vlijt al twee zessen
Zeiden ze thuis :
we vreesden een buis!
Doe zo voort met je lessen.

1959 - Het zangkoor onder de leiding van p. Weemaes

1954 - 1955 Het schoolorkest op het hoogtepunt van z'n bestaan

WEG MET COLLARD

Palmzondag 1954: de CVP verliest 13 zetels, een rood-blauwe coalitie komt tot stand met Achiel van Acker als premier en Léo Collard als minister van Onderwijs. Dadelijk beginnen de pesterijen tegen het vrij (lees katholiek) onderwijs, toelagen worden verminderd met 442 miljoen BEF. De tegenkrachten worden gebundeld in het Nationaal Comité voor Vrijheid en Democratie (NCVD). Woensdag 24 november nationale stakingsdag. De eerste keer dat leerkrachten en één miljoen leerlingen boek, krijt en pen neerleggen. Ook veel gemeentescholen doen mee.

- 1 februari 1955: indiening van wetsontwerp 217, de fameuze 'Wet Collard'.

  1) Absoluut recht van de staat om overal op alle niveaus neutrale scholen op te richten.

  2) Oprichting vrije scholen op kosten van de inrichters. 'Redelijke' toelagen zijn voorzien mits keuze tussen godsdienst en zedenleer, rechtstreekse betaling van de leerkrachten, geestelijken slechts 50 %, rijksinspectie.

  3) Recht op inrichting betekent niet recht op subsidies. Provincies en gemeenten mogen geen bijkomende subsidies aan het Vrij Onderwijs verstrekken.

De protestacties, betogingen, moties, krantenartikels, pamfletten, slogans gaan in crescendo. Met toeters en bellen, klokkengelui en zwarte vlaggen, opschriften en stakingen, ludieke en grimmige acties, de claxons twee lang - twee kort 'weg met Collard!' De studenten van Leuven blijven niet achter. Nationale protestdag te Brussel op zaterdag 26 maart 1955.

- 16 maart: burgemeester Van de Meulebroeck van Brussel verbiedt de betoging.
- 24 maart: gouverneur van Brabant: samenscholingsverbod in heel de Brusselse agglomeratie.
- 25 maart: op last van minister Edward Anseele van Verkeer schaft de NMBS alle extra-treinen af, aangevraagd door het NCVD.
- 26 maart: Brussel is in 'staat van beleg': alle toegangwegen zijn afgegrendeld door rijkswacht en politie, stations en treinen worden bewaakt, wagens en autobussen teruggestuurd, in het centrum staat een sterke ordedienst op post. Minister Piet Vermeylen van Binnenlandse Zaken heeft radio en TV verboden de manifestatie te verslaan. Hij dringt erop aan volgend bericht uit te zenden: 'De betoging is mislukt, de orde is overal gehandhaafd.' Tot overmaat van ramp legt de minister een ronkende verklaring af: 'Ik stel vast dat de CVP onbekwaam is geweest in Brussel een betoging te organiseren.'

Op hetzelfde ogenblik manifesteren in de Brusselse straten 100.000 mensen. 's Anderendaags puilen de kranten uit met foto's. De naam van de minister is gemaakt, 'Pietje de leugenaar'. De wet Collard wordt goedgekeurd. In 1958 is de verkiezingsuitslag CVP: + 9, BSP: - 2, liberalen: - 4. Op 20 november ondertekenen de drie partijen het Schoolpact.

WERELDOORLOG III?

In 1954, tien jaar na datum, startte op het college de ludieke herdenking van de bevrijding. Retorica 1959 wilde met iets origineels voor de pinnen komen, niet op de verjaardag (23 oktober) zelf, maar weken voordien om de verwarring des te groter te maken. Bedenker was Herman Steels. De onderdirecteur vond het goed en stelde radio en bandopnemer ter beschikking. Een reserve-officier uit Bazel werd opgetrommeld, apotheker Deboutte was de speciale reporter in Berlijn. Het was volop 'Armageddon' op zaterdag 3 oktober 1959!

Versie A

Bij het middagmaal werd gewoonlijk een tiental minuten voorgelezen. Die middag deed p. Vermeulen een mededeling. Er was grote politieke spanning ontstaan en we zouden naar het nieuws luisteren. Ik werd naar de studie gestuurd om de radio te halen. Er waren grote spanningen rond Berlijn: de Russen dreigden weer met een blokkade, de Amerikanen waren heel bezorgd. Het extra nieuwsbericht sloeg in als een bom. De leerlingen waren ongerust. Het was niet de gewoonte het radionieuws te beluisteren. De toestand moest dus wel ernstig zijn.

Het vieruurtje. Het laatste nieuws was alarmerend. Berlijn was geblokkeerd, geen luchtverkeer mogelijk. Amerika had een ultimatum gesteld, de blokkade moest worden opgeheven, zo niet... Je kon de spanning snijden, de boterhammetjes werden in stilte naar binnen gespeeld. Er heerste een bedrukte stemming. Op de speelplaats werd gespeculeerd over wat zou kunnen gebeuren. Het was volop koude oorlog.

Tijdens de avondstudie rond half zes werd op de deur geklopt, een leerling deed open. De onderdirecteur en een officier met kepie en stick onder de arm kwamen binnen. Je kon een muis horen lopen. Vermeulen zegde dat de leerlingen van retorica hun valies moesten maken. Ze mochten naar huis om hun familie nog eens te zien, want heel waarschijnlijk zouden ze opgeroepen worden.

Om zes uur korte onderbreking. Heel wat studenten gingen naar de kerk om er te bidden voor de vrede. Nadien in de studiezaal was het rumoerig over en weer geloop, de bewaker liet begaan.. Men begon brieven naar huis te schrijven, zelfs brieven met schikkingen voor het geval dat... De rederijkers gingen naar de slaapzaal hun koffers pakken. Af en toe kwam er een nog iets uit de lessenaar halen. Je zag de fierheid op zijn gezicht, het vaderland had hem nodig.

In plaats van naar het station trokken wij (nvdr: de retoricanen-organisatoren) naar het toneelkot om ons klaar te maken. Daar lagen wel helmen en geweren in voorraad, maar echte uniformen niet. Maar ja, we zouden het college bevrijden in het schemerdonker. De toeschouwers zouden nauwelijks iets bemerken van ons schamel

plunje. Als ze een schim van geweren of helmen zagen, was dit al voldoende. Zij moesten schrik krijgen... en dat kregen ze! Dan was het tijd voor het lof. En je gelooft het of niet, maar aan de biechtstoel van p. Vets zaten rijen wachtenden. Nadien stil in de avondschemering naar de refter voor het avondmaal. De sfeer was fin de siècle.

Bij het buitenkomen barstte de hel los. Onder de gaanderij slopen soldaten die schoten afvuurden. De leerlingen troepten samen aan de kant van de eetzaal. Angst, geschreeuw, gejoel. Het was niet gemakkelijk achter de pilaren de voetzoekers aan de praat te krijgen. De Duitsers kwamen uit de spreekkamers, de Amerikanen vielen via de grote poort binnen. Beetje bij beetje werd de vijand teruggedrongen. Af en toe de flits van een oorlogsverslaggever die foto's maakte. Een jeep reed met zwaaiende en joelende militairen de speelplaats op. Het college was bevrijd.

Herman Steels, 1954-60

Versie B

De zaterdagavondstudie had zo zijn eigen sfeer met jongens die om het kwartier van het stortbad terugkwamen in een geur van zeep en natte haren. Ronddwalende blikken op zoek naar inspiratie voor hun opstel en met het zalige gevoel dat het morgen zondag was en dus geen les.

Maar deze zaterdag overheerste de onrust. Vanmiddag had men de radio in de refter geplaatst en ons naar de nieuwsberichten laten luisteren. De spanningen tussen het westen en de USSR begonnen immers gevaarlijk toe te nemen. En nu bracht men de radio in de studiezaal voor de laatste berichten. Met een klik was het toestel aangezet en de nieuwslezer vertelde dat het tot oorlog gekomen was met de Sovjet-Unie. Ook België was begonnen met stellingen in te nemen en de jongens te mobiliseren. De zaterdagstemming was verdwenen. Oorlog was het. Daarom die vele vliegtuigen in de lucht gedurende de wandeling deze namiddag! Misschien waren de Russen al in België en waren de gevechten al begonnen. Wat stond ons nog allemaal te wachten? We kenden de verhalen van de vorige wereldoorlogen, verhalen van vuurgevechten, bommen, vluchtelingen, gekwetsten en doden. Jos Goidts wiens vader militair was, zat angstig en verweesd voor zich uit te kijken; hij werd terzijde genomen en verdween uit de studiezaal.

En toen kwam de onderdirecteur binnen met die officier. Hij had een lijst bij zich: jongens die onmiddellijk moesten meekomen, allemaal retoricanen. En zij gingen. Misschien zagen we hen nooit meer terug! Na die rumoerige studie kwam het lof in de kerk als een deugddoend bezinningsmoment. Er werd vurig gezongen en gebeden en de rijen biechtelingen waren verdubbeld. En de zusterkens die voor ons avondeten zorgden, die wisten nog van niets, maar ze gingen wel naar de radio luisteren. Och here toch, zou dat waar zijn? Ja het zal wel, als ze al jongens kwamen halen.

Maar waarom moesten we na het avondmaal aan deze zijde van de speelplaats blijven? Er liepen soldaten rond en er ontploften voetzoekers; die oude geweren konden immers niet meer schieten... en dat waren toch die jassen uit het toneelkot; en de helmen die de Duitsers hier hadden achtergelaten... Nee maar, dan was dit de jaarlijkse herdenking van de bevrijding van het college!

Het waren gemengde gevoelens: opluchting omdat het toch geen oorlog was, maar toch ook een beetje teleurstelling, onbegrip en schaamte, vooral omdat we ons zo hadden laten beetnemen. We hadden het kunnen weten: die klik bij het aanzetten van de radio was anders dan normaal; en het nieuws was ook eens te laat begonnen; en er stonden alleen maar retoricanen op die lijst. Zij konden hun oorlogje rustig verder spelen. Het kon ons maar weinig meer interesseren. Voor ons geen derde wereldoorlog meer!

Paul Hauman, 1955-61

P.S. Paniek aanjagen is niet grappig. De impact zeker bij de jongsten was danig onderschat. Daarom ook dat de kroniek er met geen woord over rept. Drie maand later op het feest van retorica nam poësis wraak. De oorlogsstokers werden in een concentratiekamp opgesloten, tijdelijk dan toch. Na 1962 verdween de jaarlijkse herdenking van de bevrijding.

OP DE HEIDE (ROND HET COLLEGE) WAAIDE DE WIND...

In 1951 verscheen in de jeugdreeks van het Davidsfonds het boek 'Op de heide waait de wind' van Jef Devos (1931-35). In ons college beleven de retorica-studenten tijdens hun laatste schooljaar op het internaat een spannend avontuur met een geheimzinnige knecht, een mysterieus spookhuis en een undercover Antwerps politiecommissaris. Bovendien wordt de collegesfeer van die jaren zeer realistisch en sympathiek voorgesteld, met zijn lief en leed, zijn strenge tucht en zijn uitgesproken zin voor humor.

Lees maar eens de eerste zinnen van het verhaal: hoe wordt de loftrompet bovengehaald in deze ronkende aanhef:

> "Ach, mijn college in de Kempen! Velen, die je niet kennen, zullen bezwaarlijk kunnen geloven dat er in het dichtst bevolkte land van de wereld – 280 inwoners per vierkante kilometer- zo iets bestaat als een groot, stevig en uitgestrekt gebouw, te midden van de dennenbossen, op een uur gaans van het dichtsbijgelegen station en even ver verwijderd van alle omliggende dorpen.
>
> Ieder jaar toetsen de poësisstudenten hun dichterstalent aan je rood-bakstenen gevel, waar 's zomers de zon op blaakt, aan je kolommen-gaanderij rondom de speelplaats, waar alle winden van de heide en uit de bossen 's winters komen uitblazen, aan het zeven meter (nvdr: feitelijk 4,5m) hoge Heilig-Hartbeeld uit verguld koper, waarvan het optillen en het vastzetten op de toren van je kerk een koen stukje durf was, en dat sedert jaren, soms weliswaar gevaarlijk overhellend, stormen en wind blijft trotseren."

Ja, vooral aan dit beeld werden door diezelfde studenten, jaar in jaar uit, ontelbare sonnetten gewijd. Sommige van deze gedichten -de beste- staan voor het nageslacht in het guldenboek van de poësisklas bewaard. Nuchtere critici zouden op de literaire waarde van die verzen wellicht weten af te dingen. Zij mogen de schouders ophalen voor de beperkte woordenschat waaruit zij werden geschapen en samengerijmd:

'zoals het (beeld) druipend van zonnegoud

met warme blik over de wijde Kempen schouwt.'

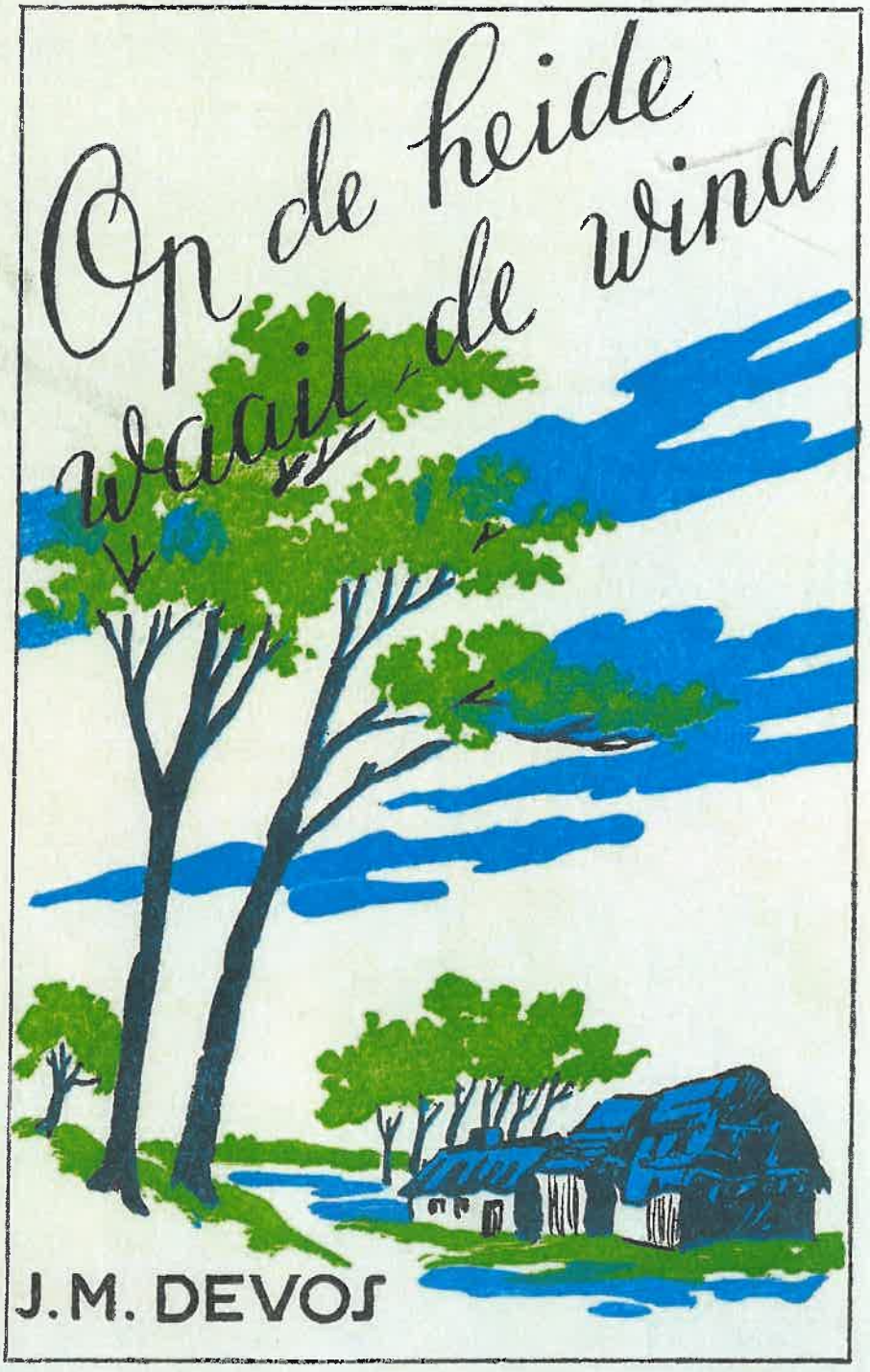
Op de heide
waait de wind
J. M. DEVOS

1

2

1. 1962 - pater Pinte in het fysicalokaal

2. Pater Vets

1960 - 1969

In het goud

Sedert 1924 kenden alle internen biechtvader p. Vets (1885-1982). Steeds met een stapel boeken bij de hand gebeurde het ook dat hij al mommelend de morgenmeditatie gaf aan het dommelend jonge volkje. Hij was graag gezien, graag geplaagd en graag gevierd. In oktober 1960 was hij 50 jaar priester. Eerst was er een plechtige mis, door de leerlingen opgeluisterd. De geuzenvespers aan de feesttafel bulkten van karamelverzen:

Hij werd geboren in Bonheiden,
dat was niet te vermijden.
Daar kreeg de jonge Vets,
van boven een genadeklets.

's Avonds dan toch een toneel meer in de plooi *Het evangelie verkocht om de liefde*.

Een topper was natuurlijk de viering van het 50-jarig bestaan van het college op 8 mei 1962. De leerlingen hadden de laatste weken zomaar eventjes 1500 ruiten gewassen. De laatste nacht was er gewerkt tot 1 uur 's nachts, maar toen was alles piekfijn, het weer ook. Pontificale mis, daarna preek door deken Verbist, optocht, receptie in openlucht, academische zitting met historisch overzicht door p. Devos, diner voor de vele gasten waaronder ook oud-leerling minister Bertrand van Verkeer, burgemeester en geestelijkheid van de omtrek, rectoren, directeurs en leraars van vroeger, vrienden des huizes. Er kwam zelfs een gelukwenstelegram van Città del Vaticano, ondertekend door kardinaal Cicognani.

Een halve eeuw na Duzas, in september 1962, werd Ludo Keuppens de eerst fulltime lekenleraar en nam het lager onderwijs onder zijn hoede.

Ludo Keuppens

1960

30.6	Congo onafhankelijk, chaotische uittocht
15.12	Huwelijk van Boudewijn met Fabiola

1961

20.1	Kennedy president
12.4	Gagarin eerste mens in de ruimte
13.8	Berlijnse muur

1962

3.7	Algerije onafhankelijk
11.10	Opening Vaticanum II
22.10	Cubacrisis

1963

26.6	Kennedy: 'Ich bin ein Berliner'
28.8	Martin Luther King: 'I have a dream'
22.11	Kennedy vermoord

1964

12.6	Nelson Mandela krijgt levenslang
15.10	Chroesjtsjov afgezet

Op zondag 16 december 1962 ontving het college in de voormiddag mgr. Nzita, hulpbisschop van Matadi, in de namiddag Stijn Streuvels. De 91-jarige auteur had in Den Haag uit de handen van H.M. de koningin zopas 'De Prijs der Nederlandse Letteren' in ontvangst genomen. Hij maakte van de gelegenheid gebruik om zijn kleinzoon op het college te bezoeken. Geen foto's of officieel gedoe, wel een urenlange gezellige babbel. Dochter Prutske zei hierover *'Wij hebben vader zelden zo ontspannen gezien.'*

Nog een gouden priesterjubileum in 1962 was dat van leraar fysica p. Pinte (1886-1968), die van 1913 tot 1964 les gaf, een record dat niet meer zal gebroken worden. Vanaf de belle époque tot het atoomtijdperk zag hij tien directeurs, dozijnen leraars en een paar duizend leerlingen komen en gaan. Zijn kasten zaten barstensvol met duizenden instrumenten, die hij meestal zelf gefabriceerd had. Terecht mocht hij besluiten: 'Vijftig jaar heb ik in het onderwijs der jeugd geleefd met veel genegenheid.'

We shall overcome

Een hele hoop factoren tegelijk brengen in de zestiger jaren een reeks drastische veranderingen op gang. Lange haren, dolle mina's, provo's, make love not war, de pil, reclame, minimode, media, toneel, film, muziek en drugs prediken de ontvoogding en de seksuele revolutie. Kleren worden afgelegd, taboes sneuvelen aan de lopende band. Het wemelt van protesten, betogingen: Leuven Vlaams, studentenrevolte, mei '68, contestaties, aggiornamento, Vaticanum II, God-is-dood-theologie, massale uittredingen. Het hele denk-, geloofs- en leefpatroon verandert. Zekerheden vallen weg, gezag staat op de helling. Alles wordt in vraag gesteld, alles moet kunnen.

1963 - onthaal van mindervaliden

DE TIEN GEBODEN VAN DE STUDENT anno 1967

1. Bovenal vergeet het werk
2. Leer niet vlijtig, zeur maar sterk
3. Heilig steeds het luie leven
4. Naar vakantie zult gij streven
5. Werk niet, mijd vermoeienis
6. Doe nooit wat te moeilijk is
7. Vlucht het schrijven en noteren
8. Ook het luisteren en studeren
9. Wees steeds vrolijk, werk in groep
10. Trek uw plan, lijk bij de troep.

Het college ontsnapt niet aan dit kantelmoment, de bloeitijd van de roepingen is voorbij. Soutanes maken plaats voor clergyman en burgerpak, gebedenboeken belanden bij het oud papier, altaren worden ontmanteld, beelden en ornamenten verdwijnen. Gespreksgroepen vullen de dagen van bezinning. De dagelijkse mis

is niet langer verplicht, het lof wordt afgeschaft, het aantal biechtelingen slinkt zienderogen.

Enkele gebeurtenissen in deze woelige periode: het onthaal van spastische kinderen uit Sint-Truiden, de openluchtmis in de studententuin, de volksspelen en een enorme dienstvaardigheid (1963). Uniek was de tv-mis, rechtstreeks vanuit onze kerk (1964). De BRT deed een beroep op de Nederlandse Televisie Stichting. Heel wat gereformeerden zegden achteraf zelden zo 'n mooie dienst te hebben meegemaakt.

Maart 1965: voor iedereen drie dagen griepverlof. Hetzelfde jaar de inhaling van burgemeester Herman Suykerbuyk. Onze leerlingen waren present met liefst 100 leeuwenvlaggen. De ene

BACH IN ESSEN (27.2.1966)

'n Unieke en onvergetelijke gebeurtenis in de annalen van het college: de integrale uitvoering van Bachs Johannes-Passion in de oorspronkelijke versie. Wie had zulks ooit voor mogelijk gehouden! Altaar en banken waren verwijderd voor de uitvoerders en de 542 toehoorders. Vooraan en tot op het priesterkoor het orkest, erachter het Halewijnkoor met 60 zangers, het gemengd koor St-Cecilia Wuustwezel en het collegekoor. Samen 160 stemmen!

De uitvoering was prachtig en indrukwekkend. We leefden werkelijk de diverse episoden van het passiegebeuren mee, lijk ze ons op doorvoelde wijze werden uitgebeeld door solisten, koor en orkest onder de bezielende leiding van Hans Dirken. Tegen kwart over zes dreunde het triomfantelijke slotkoor. Voor velen nog te vroeg, maar we voelden ons diep en rustig gelukkig, want we hadden twee uur lang naar de grote Bach mogen luisteren.

Antoon van Biesen

1965

8.3	US-troepen in Vietnam
22.8	Nieuwe IJzertoren ingewijd
25.11	Mobutu president

1966

19.1	Indië: Indira Gandhi premier
1.4	China: culturele revolutie

1967

22.5	Brussel: Innovation in de as gelegd
5.6	Midden-Oosten: Zesdaagse oorlog
25.6	Oostmalle: tornado

1968

jan	Strijd voor 'Leuven Vlaams'
4.4	Martin Luther King vermoord
mei	Studentenrevoltes

1969

31.5	Kennedytunnel ingehuldigd
21.7	Eerste maanlanding

krant schreef dat de dragers hoogstudenten waren, een andere vond dat leeuwen in de zoo thuishoorden. Een onvergetelijk evenement, eveneens in onze kerk, was de integrale uitvoering van de Johannes-Passion van J.S. Bach door de Halewijnstichting o.l.v. Hans Dirken. Het vierstemmig collegekoor had de koralen wel degelijk ingestudeerd.

Donderdag 7 december 1967 woedt er tegen de avond een zware sneeuwstorm, op enkele uren tijd ligt er 30 cm sneeuw. De bovengrondse leidingen van elektriciteit en telefoon knakken af, zodat volslagen duisternis heerst, de verwarming valt uit en iedereen gaat met koude voeten slapen. Het sneeuwlandschap op vrijdag is nog nooit zo fotogeniek geweest, een stralende zon staat in een helblauwe hemel, terwijl het -12° is. Binnenshuis is het ijskoud. Iedereen in de studiezaal zit met dikke jassen aan, om de tien minuten mag iedereen rechtstaan en de armen warm kloppen. Als toppunt van sadisme komt een tankwagen stookolie leveren. Zaterdag beginnen de grote proefwerken. 's Middags is er nog geen stroom, alle leerlingen gaan naar huis. Tegen 6 uur 's avonds krijgen we weer licht en warmte.

Januari 1968. De directeur van Tessenderlo is overspannen. Vermeulen gaat hem vervangen. In zijn plaats zal Marcel Weemaes het als directeur proberen in Essen. De woelige jaren eisen hun tol, strubbelingen groeien hem boven het hoofd. Groot is de ontreddering, niemand weet hoe het verder moet. In 1969 neemt Theo Fornoville het roer over, niet langer dan een schooljaar.

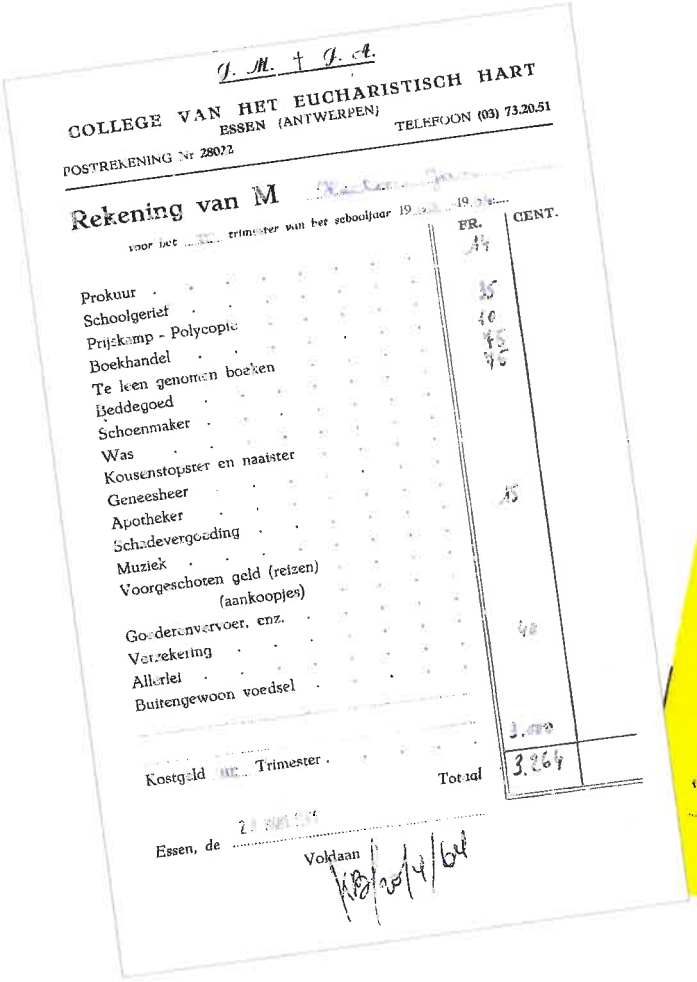
J. M. † J. A.

COLLEGE VAN HET EUCHARISTISCH HART
ESSEN (ANTWERPEN)
POSTREKENING Nr 28072 TELEFOON (03) 73.20.51

Rekening van M ...
voor het ... trimester van het schooljaar 19... 19...

	FR.	CENT.
Prokuur		
Schoolgeriet	35	
Prijskamp - Polycopie	10	
Boekhandel	45	
Te leen genomen boeken	45	
Beddegoed		
Schoenmaker		
Was		
Kousenstopster en naaister		
Geneesheer		
Apotheker	15	
Schadevergoeding		
Muziek		
Voorgeschoten geld (reizen) (aankoopjes)		
Goederenvervoer, enz.	40	
Verzekering		
Allerlei		
Buitengewoon voedsel		
Kostgeld ... Trimester	1.000	
Totaal	3.264	

Essen, de ...
Voldaan 18/20/4/64

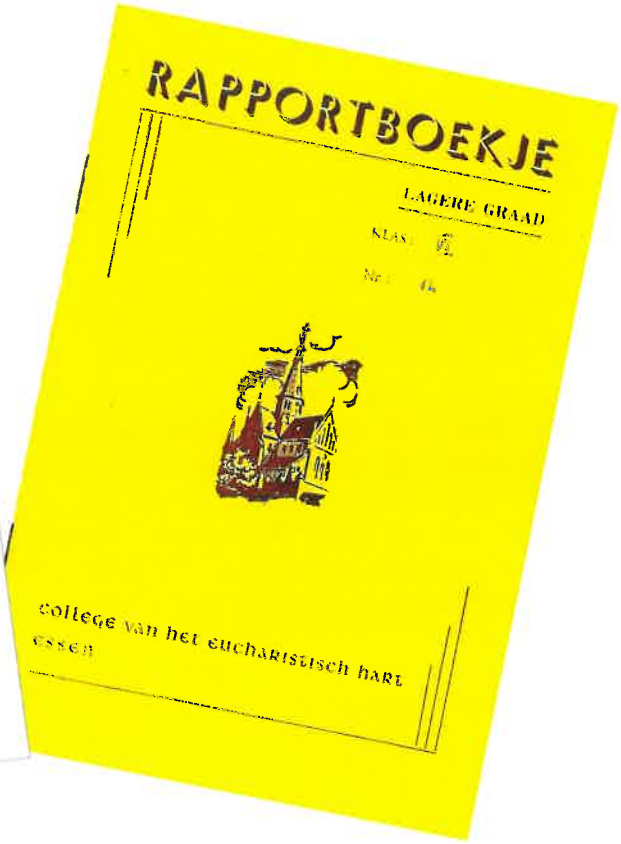

DE TIJD VAN TOEN

Toen ik op het college aankwam, mochten we maar om de maand naar huis, dan om de veertien dagen en ten slotte om de week. We sliepen nog altijd in de oude chambrettes zonder stromend water. Je moest je dus wassen in een kom, elke zaterdag stortbad, waar nu de bibliotheek is. Turloot de knecht gaf de commando's: 'Afspoelen, eruit!' Als wij dan protesteerden: 'Allee Pol, ik zit nog onder de zeep' werd hij kwaad en dreigde met straffen. 'n Paar sigaretten kalmeerden hem. Elke dag was er ochtendmis en 's middags een bezinningsmoment in de tuin.

Van Biesen, overigens een zeer bekwaam leraar, gaf wiskunde, aardrijkskunde en wetenschappen. Hij kwam binnen, begon meteen en schreef het bord vol. We kregen niet de tijd om vragen te stellen, snapten er niet veel van en kopieerden. Soms gebeurde het dat hij halverwege vaststelde dat er een fout in zat, dan veegde hij alles af en begon opnieuw. En wij trokken een streep door onze notities.

In die periode was p. Vermeulen directeur. Zijn bijnaam was Max en hij was best wel een strenge. Zijn gevleugelde uitspraak was: 'Nee, nee, zevenmaal nee!' Elke vrijdag het laatste uur kwam hij nota's afroepen, een cijfer dat de ernst van het vergrijp aangaf. Wie over de marge ging kreeg strafstudie. Toch was het college op bepaalde vlakken toen minder streng dan nu. Bij de proefwerken kregen we de vragen in de klas, en daarna moesten we naar de studiezaal om te schrijven. In het geharrewar van leerlingen die door de gangen liepen werd menig antwoord doorgegeven. Het strafste was p. Goffinet. Voor proefwerk vertaling kregen we een tekstboek, waar op de rechterpagina de Griekse tekst stond en links de vertaling. Maar we mochten niet naar de vertaling kijken, waarschuwde hij. Behalve als de tekst te moeilijk was, dan mocht het.

Elke woensdag gingen we wandelen, meestal naar de duinen. Als Myny de wandeling leidde, waren er altijd veel kandidaten om mee te gaan. Want hij trok regelmatig naar de Hoek om bij de smid een pintje te drinken. Er waren geregeld voetbalmatchen tussen de paters en de leerlingen. De patersploeg werd gecoacht door Seels, omdat die zelf niet kon voetballen. Op een keer had hij een papiertje met de opstelling in de klas laten liggen. Een leerling nam het briefje stiekem weg tot wanhoop van de pater.

Het gedenkwaardigste moment dat ik heb meegemaakt was de strijd voor Leuven Vlaams in 1968. We lapten het verbod om mee te gaan betogen in Essen aan onze laars, en met z'n allen liepen we weg van school. Nadien kregen we een grote toets als straf.

Ludo Jochems, 1964-1970

De verzameling de Grez

Op een avond in februari 1965 zaten de leraars gezellig te keuvelen, toen Paul van Biesen binnenviel: 'Een handgeschreven gedicht van Bilderdijk zien?' De opvolger van Pinte was in de kasten van het fysicalokaal aan het rommelen, toen hij twee dikke mappen aantrof. Autogrammen van Filips de Goede, Margareta van Oostenrijk, Willem de Zwijger, Alva, Farnese, Maurits en Frederik Hendrik van Nassau, Oldenbarnevelt, de aartshertogen Albrecht en Isabella, Jacob Cats, Mary Stuart, Johan de Witt, Herman Boerhaave, tsaar Paul I, Napoleon, Lodewijk XVIII, Willem I en nog vele, vele anderen. Drie kernen: een Nederlandse, een Duitse, een Franse. Het oudste stuk dateert van 1433, het jongste van 1858. Verder een houten kistje met kroniek, schriften, oude munten, wimpels, zegels, pamfletten, notariële akten en afbeeldingen.

Pas was het nieuws in de kranten verschenen of een verzamelaar uit Californië bood zich aan, tevergeefs. Vanwaar kwamen die merkwaardige stukken? Hier en daar dook de naam de Grez op. Het schrift met ingekleurde wapens en grafschriften draagt het signatuur van J.B. Antonio de Grez (1661). Grez-Doiceau tussen Leuven en Namen was in de middeleeuwen een graafschap. De laatste afstammeling Jean de Grez (gehuwd met Jacqueline Mahie) woonde afwisselend in Brussel en Ginneken (Breda). Het paar heeft de kloosternieuwbouw in Essen herhaaldelijk bezocht en heel gul gesteund. Toen ze in september 1910 weduwe zonder kinderen werd, deed 'het baroneske' links en rechts grote schenkingen, waaronder in 1913 een collectie tekeningen van Oude Meesters aan de Belgische staat. Toon Nelen, koetsier van het klooster, is vóór 1914 minstens viermaal naar Breda gereden om vrachten op te halen. De boeken werden in de bibliotheek geplaatst, de dozen met documenten en curiosa verzeilden in het rariteitencabinet van de fysicaklas. Blijkbaar heeft toen niemand de waarde van de verzameling beseft.

De kroniek van de Grimbergse oorlogen is een 17de eeuwse kopie, reeds in 1852 gepubliceerd. De oude munten zijn derde keuze. De documenten verschaffen geen opzienbarende gegevens, ze werden in hoofdzaak verzameld omwille van de handtekening. Toch zitten er leuke dingen bij. Een balinvitatie zegt ogenschijnlijk weinig, maar deze komt van de groothertogin van Toscane, Napoleons oudste zuster Elsa. Dat hare hoogheid een onuitstaanbaar en lelijk schepsel was, is een pikant detail. In Firenze neemt zij in het Palazzo Pitti de honneurs waar ter gelegenheid van de nipte overwinning van broerlief aan de Moskowa (7 september 1812). Terwijl het bal plaats vindt, is de rampzalige terugtocht van de Grande Armée al een feit.

MISSEN IS MENSELIJK

In het vuur van zijn betoog (*Pro Milone 78*) roept Cicero: *'Spero multa vos liberosque vestros in re publica bona esse visuros'* - Ik hoop dat jullie en je kinderen nog veel goeds in de staat zullen meemaken. Liber kan ook 'vrij' betekenen. In alle ernst vertaalde een retoricaan de eerste vier woorden aldus: 'Ik geloof dat velen onder u vrijen'.

1

2

Le Maître des Cérémonies d'après les ordres de Madame la Grande Duchesse a l'honneur de vous prévenir

3

4

5

1. De handtekening van Napoleon
2. Het familiewapen van de familie De Knyff
3. Uitnodiging voor een bal vanwege Napoleons zuster Elsa
4. Schetsen van middeleeuwse grafstenen
5. Toon Nelen, jarenlang als koetsier verbonden aan het college

1

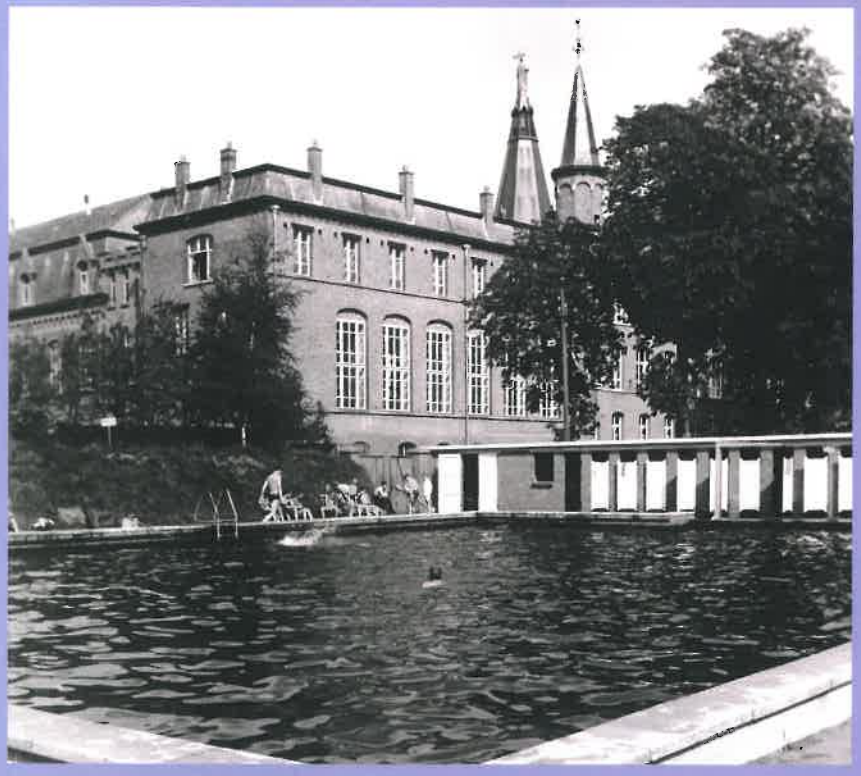

2

1. Mei 1967 - het lerarenkorps
   Van links naar rechts en van boven naar onder: p. Myny, Ludo Keuppens, Leo Peeters, p. Devos, p. van den Bogerd, p. Speekaert, p. Vercammen, Jean-Marie Debrit, p. Van hunsel, p. Weemaes, p. Vermeulen (directeur), p. Seels, Paul van Biesen
2. Het zwembad in 1968

1

2

3

4

1. Juni 1969 - verbouwing van de kleine slaapzaal. Ze wordt aangepast aan de noden van de tijd.
2. Marcel Weemaes en Paul van Biesen musiceren.
3. en 4.: Ook in de jaren '60 werd er duchtig geparadeerd op de speelplaats.

DE LAGERE SCHOOL

Op 1 september 1962 werd de 'gesubsidieerde lagere school' opgericht, nadat reeds tientallen jaren een voorbereidende afdeling bij het college bestond, die wel was erkend door de Staat maar niet werd gesubsidieerd. Om aanspraak te kunnen maken op subsidies moest een gediplomeerd onderwijzer worden aangetrokken. Het was Ludo Keuppens, die als eerste voltijdse leek tussen al de paters kwam lesgeven op het college.

In 1962 bestond die lagere school uit één klas met 34 jongens: het zesde leerjaar, toen nog 'zevende voorbereidende' genoemd. 26 van hen waren intern. Enkelen kwamen van West-Vlaanderen (Deerlijk), Oost-Vlaanderen (Melsele, Berlare, Bellem), Limburg (Peer) of Brabant (Halle). Vaak hadden ze een pater redemptorist in de familie. In die tijd vonden heel wat ouders dat hun jongen wat extra zinsontleding en Frans nodig had om met succes de toenmalige Grieks-Latijnse humaniora aan te vatten. Vergeet niet dat in het eerste jaar humaniora toen 9 lesuren Latijn op de lessenrooster stonden. De leerlingen van de lagere school hadden dus praktisch allemaal de intentie verder te gaan op het college. De schoolweek telde 31 lesuren waarvan er 28 werden gegeven door de klastitularis. Daar kwamen 3 uren godsdienst bij.

De lagere school was ook lange tijd helemaal ondergebracht in de gebouwen van het college. De lestijden vielen samen met die van het middelbaar en de leerlingen deelden de speelplaats met de groteren. De contacten met de leraars van het middelbaar waren veelvuldig en interessant.

Het groeiend aantal leerlingen (41) liet toe om in 1968 een tweede zesde leerjaar op te richten. Marcel Geysen (onderwijzer en regent) begon in 1969 als jonge leerkracht. In 1978 kon hij aan de slag in het middelbaar. Joost Vrints werd zijn opvolger.

Ondertussen was in 1971 begonnen met het vijfde leerjaar, omdat een achttal ouders ons daarom verzochten. Hun jongens konden na het vierde leerjaar niet verder op Essen-Hoek.

In 1979 kon het zesde leerjaar ontdubbeld worden en telde de lagere school drie klassen (55 leerlingen). Berthe Besters werd de nieuwe leerkracht.

In 1980 werd op verzoek van vele ouders van Essen-Heikant

de school opengesteld voor meisjes. Die ouders vonden dat hun dochter ook in de lagere school moest terecht kunnen, omdat het college zelf al wél gemengd onderwijs aanbood. Ze richtten zich in eerste instantie tot het bisdom maar daar werden ze niet gehoord. Ondanks flinke tegenstand beslisten ze zelf om op 1 september hun meisjes naar de lagere school te sturen.

In 1985 telde de lagere school 4 klassen met in totaal 77 kinderen. Omdat de instelling niet alle leerjaren omvatte, moest ze op een bepaald ogenblik ofwel fuseren, ofwel uitbouwen naar de lagere leerjaren. Reeds in 1975 had het departement onderwijs met de 'mini-rationalisatiewet' gedreigd dat onvolledige scholen zouden moeten sluiten. Uiteindelijk werd geopteerd om op 1 september 1999 te starten met een eerste leerjaar en zo elk jaar een 'hogere' klas toe te voegen. Enkele chalets konden het probleem van beschikbare lokalen tijdelijk opvangen, terwijl men westelijk van het collegegebouw begon met het bouwen van een volledig nieuwe campus voor de lagere school. In september 2005 werden alle klassen ondergebracht in de splinternieuwe school en in oktober werd het gebouw plechtig ingehuldigd.

Op het einde van het schooljaar 1990-1991 beëindigde Ludo Keuppens zijn rijkgevulde carrière als onderwijzer-directeur van de lagere school van het college. Hij werd opgevolgd door Jos Cleymans. Op 1 september 2010 telde de school 203 leerlingen en 11 klassen. De grote meerderheid van de jongens en meisjes komt uit de onmiddellijke omgeving. De school wordt nu geleid door directeur Joost Vrints.

1

2

3

MET DROEFHEID IN HET HART MELDT HET COLLEGE HET HEENGAAN VAN

MEJUFFROUW

Modesta RE TORICA

ontsproten op 1 september 1963 en langs de bierstyx afgedaald naar de onderwereld, op 20 juni 1969, gesterkt door de laatste pintamenten.

Erelid van de orde der plantrekkers
Vereerd met het zuipkruis 1e klasse
Voorzitster van de plaatselijke jankvereniging Modest en andere genotschappen.

Dit melden U met droefheid :

De Kinderen :

Van Loon Theo, Peickmans Guy, Schepens Frans, Van Gool Jozef, Hoppenbrouwers Norbert, Demondt Mark, Schepens Luc, Jansen Philippe, Verschuere Piet, Rolies Louis-Marie, Verswijver Hugo, Adriaenssens Erik, Backx Patrick, Peickmans Ricky, Deckers Herman, De Backer Theo, Oerlemans André, Mous Peter, De Bock Eddy, Hectors Jan, Van Loon Alfons.

De Familie :

De Weleerwaarde Heren Lamot en Maes,
Baron Tub De Copenhagen.
De Weduwe Stella-Artois en zonen Pilske en Schenk,
Ons aller Tante Sofie.

Groot waren haar initiatieven, klein haar daden, vooral na het eerste blauwtje, opgelopen in een palace met Billardballen.

De aflijvige hoopt desalniettemin haar activiteiten in dezelfde lijn verder te zetten in de onderwereld van Antwerpen, Gent, Leuven en 't Zoete Minnewater van Brugge.

BLOEMEN NOCH KRANSEN. MAAR EEN GOEIE PINT.

Requiescat in Pace

4

1. **1963 - Mis der Plechtige Communie**
2. **Het Orfforkest op de muziekavond in 1959**
3. **1962 - P.Weemaes dirigeert het knapenkoor.**
4. **Overlijdensbericht van retorica '69**

LEVENDE TRADITIE

Het was in de lente van 1959 dat mijn grootmoeder Clementina van Daele in het Hopland een affiche zag hangen van het college. Ze dacht meteen: 'Daar zou mijn kleinzoon zijn middelbare studies moeten doen.' En zo gebeurde.

De naam van p. Pinte roept bij het 'baldadig volkje' een beeld op dat onmisbaar is geworden. Voor Van Biesen was het voldoende mij aan bord te laten komen. Als ik van wiskunde ook maar iets terechtbracht, was hij verder gerustgesteld: de klas had het begrepen. Klassieke en moderne kunst en cultuur namen een belangrijke plaats in. Het vertonen van films van Ingmar Bergmann was toen zonder meer revolutionair. Van Landeghem leerde ons de Vlaamse auteurs kennen, Goffinet bracht ons zijn liefde voor de Griekse cultuur en wijsbegeerte bij. De Bouw maakte indruk met de Catilinarische van Cicero, Speekaert met Gezelle en de opvoeringen van *Filoktetes* en *Savonarola*. Devos maakte de geschiedenis levend en de Franse literatuur boeiend. Weemaes gaf muziek een plaats in ons leven, door muziekavonden en Orfforkest, door ons te laten luisteren naar *Die Entführung aus dem Serail* en de *Carmina Burana*.

Het college bracht de religieuze dimensie in ons leven via psalmen, rozenkrans, eucharistievieringen en bezinningsdagen. Liturgische plechtigheden waren muzikale hoogtepunten. Aan de Vlaamse cultuur werd veel aandacht geschonken via de samenwerking met Davidsfonds Wildert en de begeestering van Vermeulen. Ook bracht men ons eerbied en liefde voor de natuur bij. Er waren de bijna wekelijkse wandelingen naar de Wildertse Duintjes. Toen de Kalmthoutse Heide bedreigd werd, ondertekenden wij een petitie voor het behoud van het natuurgebied.

Anderen kunnen verhalen over wie de emmer met water had geplaatst bovenop de deur van een klaslokaal; wie een uur lang onder de trede vooraan zat, terwijl de leraar zich van geen onheil bewust was; wie er ondanks verscherpte controle in slaagde een bezoekje te brengen aan de dochters van de boer. Wij herinneren ons nog levendig het bevrijdingsfeest 1959, geënsceneerd rond een crisis om Berlijn. Het leek allemaal zo echt. Een andere dramatische herinnering is de moord op Kennedy (nov. 1963). We zaten in de avondstudie toen rond half zeven het bericht bekend werd. Een moment dat je nooit meer loslaat.

Een bijzonder woord van dank aan p. Buermans zaliger, die gedurende 18 jaar directeur was. Dankzij zijn inzet en aanpassingsvermogen evolueerde de kloosterschool van gisteren naar het college van vandaag. De waarden die ik hier heb meegekregen hebben mijn leven diepgaand bepaald.

Karel Wellens, 1959-64

1 2

IN DE BAN VAN HET TONEEL

Michel Nelen

Het college heeft een lange en rijke toneel- en muziektraditie. Niet alleen treurspelen, blijspelen en kluchten werden opgevoerd, ook solozang, koor, operetten en muziekuitvoeringen stonden op het repertoire.

Als we de overlevering mogen geloven, waren er in de oude internaatstijden tien tot twaalf grote en kleine opvoeringen per schooljaar!

Reeds in april 1912, tijdens het tweede schooljaar, wanneer er nog maar enkele tientallen studenten zijn, lezen we in de kronieken: "Deze namiddag zal er nog een komisch toneel opgevoerd worden met als titel *De Nihilisten*, een mengeling van allerlei varia, en op deze manier wordt het feest beëindigd.'

In de sterk Fransgetinte beginjaren, met bovendien een flink aantal Waalse studenten, worden onder leiding van een zekere p. Brochet veel Franstalige werken opgevoerd. Bij bekende titels als *Le Cid* van Corneille of *Le malade imaginaire*, *Le misantrophe* en *L'avare* van Molière kunnen we ons wel een voorstelling maken, maar wat te denken van *Le moulin du chat qui fume* (Wesselingh) of *Les chasseurs d'hommes, ou le premier martyr du Congo* (Marchal)

Ook het Vlaams repertorium kreeg gaandeweg vaste voet aan de grond: P. Jules Vereecke regisseerde zowel zwaarwichtige tragedies

1. 1912: *'De Verloren Zoon'*, opgevoerd ter gelegenheid van de benoeming van directeur p. Van Eygen

2. 1922: *'Le moulin du chat qui fume'*

3. Massaspektakel op de Heizel o.l.v. p. Boon (inzet)

4. 1937: Elckerlyc. Opvoering in openlucht

als *Jozef in Dothan* van Vondel en *Julius Caesar* van Shakespeare, als lichtvoetige werken zoals *Sneeuwitteken* en *Als de druivelaars bloeien*.

Toen mgr. Nicotra, de apostolische nuntius in Brussel, in juni 1922 op bezoek kwam, kreeg hij op de scène de Romeinse knaap Tarcisius te zien, weliswaar in het Nederlands. Ter compensatie was er 's anderdaags Italiaanse muziek van Bellini, Rossini en Verdi. *La donna è mobile* stond niet op het programma.

Onder invloed van het Duits en het Frans expressionisme ontstond tijdens de twintiger jaren van vorige eeuw ook in Vlaanderen een theaterstroming die de algemeen geldende realiteit op de planken probeert te brengen door middel van symbolen en abstracte allegorische figuren. Spel, dans, gebaar, muziek en technische middelen (geluid en belichting) moesten het gesproken woord versterken en de toeschouwers meer bij de opvoering betrekken, helemaal in de traditie van het middeleeuwse volkstoneel en mysteriespel.

Van deze stroming is de redemptorist Jozef Boon, de vernieuwer van het religieus toneel in Vlaanderen, één van de beroemdste vertegenwoordigers. Zijn broer, Jan Boon, was een tijdlang intendant van het Vlaams Volkstoneel, en daarmee was de link snel gelegd.

Boon regisseerde ondermeer stukken als *Judas* van Cyriel Verschaeve, *Jeremias* van zijn Joodse vriend Stefan Zweig, *Lucifer* van Vondel, *Het leven een* droom van de Spaanse dramaturg Calderon de la Barca. In 1936 schreef hij het massaspel *Credo*, opgevoerd op de Heizel in Brussel. In 1937 volgt de onvergetelijke moraliteit *Elckerlyc*, een indrukwekkende openluchtopvoering op de speelplaats van het

3

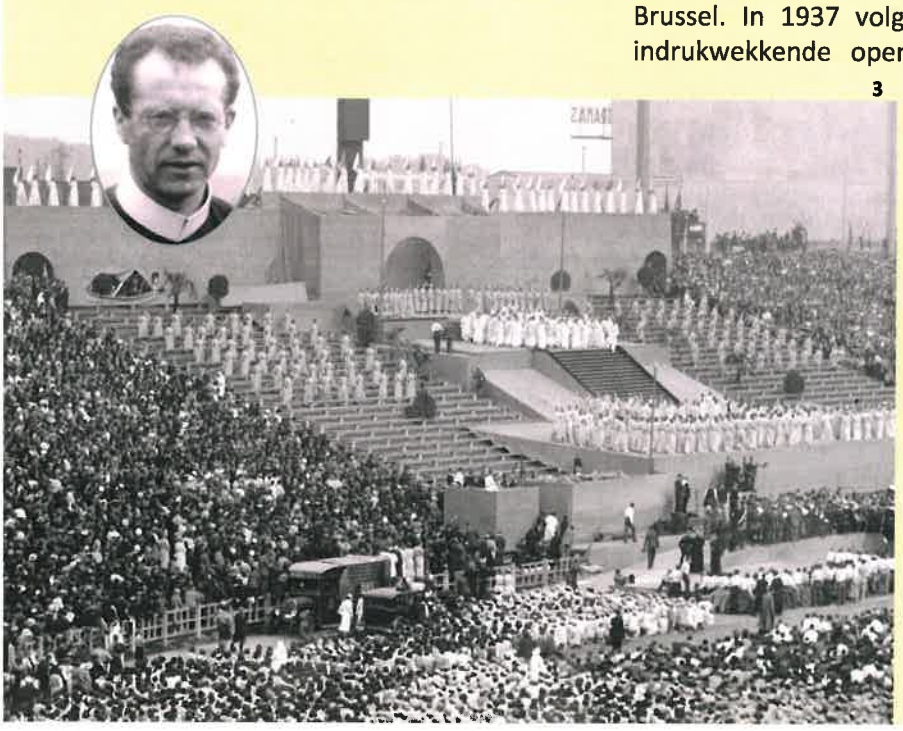

4

1 2

college. In het decor waren niet alleen de galerijen met de kantelen verwerkt, maar ook de kerktoren. Van daarboven sprak God de Vader in de proloog de zondige wereld toe. Retoricaan Antoon Siron was met zijn brede borstkas de aangewezen persoon om vanuit de toren zijn machtige stem te laten galmen, zonder microfoon uiteraard. Tijdens de repetities klonk het aldus: Boons stem van beneden, lettergreep voor lettergreep: 'Wij ver-staan-u-niet, be-ter-ar-ti-cu-le-ren!' Waarop de stem van boven: 'Wablief?'

De opvoeringen tijdens de pinksterdagen waren topdagen, waar kijkers uit Nederland en België met autobussen naartoe kwamen. Boons hoogtepunt was *Sanguis Christi* (1938), het *H. Bloedspel* van Brugge, met muziek van Arthur Meulemans, koor en orkest, Romeinse soldaten, ridders en edelvrouwen te paard, Brugse poorters en een massa figuranten. Het decor was de Grote Markt en het Belfort, getooid met een reusachtige leeuwenvlag.

De beroemdheid van het studentengezelschap rond pater Boon werd zo groot dat in de jaren '30 tientallen gastoptredens verzorgd werden buiten de collegemuren, niet alleen in Huijbergen, Hoogerheide, Wouw, Roosendaal en Kapellen, maar ook in Halle, Mechelen, Veurne, Oostende, Antwerpen, Diest en Nieuwpoort. Zelfs de radio kreeg belangstelling: op 6 december 1934 verzorgde een groep leerlingen het kinderuurtje van Nonkel Jan met een door Boon geschreven Sint-Niklaasspel.

Het is p. Albert Speekaert die Boon als leraar Nederlands en als toneelduivel-doet-al opvolgt. Opvoeringen van *Filoktetes* en *Savonarola* zijn blijvend met hem verbonden. Speekaert oogst ook

1. **P. Speekaert wordt bedankt voor zijn regisseurswerk**
2. **1975: *'De tante van Charlie'*, met Christianne Kips, Karel Deruwe en Marie-Lou Debrit**
3. **2011: lerarentoneel *'Een donkere stormachtige nacht'***
4. **1996: *'Music-Hall'***
5. **1992: *'De ingebeelde zieke'***

3

4

5

veel succes met zijn zelfgeschreven kersttonelen *De nachtelijke boodschap* en *Kerstmis aan de grens*. De traditie om op kerstavond een toneelopvoering te brengen, gevolgd door de middernachtmis, bestaat al van 1923, aanvankelijk alleen voor 'studenten, bloedverwanten en buren'. Dé kerstklassieker bij uitstek *Waar de sterre bleef stille staan* van Felix Timmermans siert begrijpelijkerwijze zeer vaak de affiche.

Het ander onbetwistbaar jaarlijks hoogtepunt van toneelactiviteit valt op het feest van Pinksteren. Ter illustratie één willekeurige bladzijde uit de kronieken van 1948:

- 15 mei - Zaterdag voor Pinksteren, 2.30u. Toneel voor kinderen van den omtrek (ong. 400 kinderen): *H. Mauritius* van H. Ghéon en de klucht *Het laatste oordeel.*

- 16 mei - Hoogdag van Pinksteren, 5.00u. Tweede opvoering voor de communauteit, studenten en enkele gasten.

- 17 mei - Tweede Pinksterdag, 4.00u. Derde opvoering: 360 mensen in de zaal.

In de marge van de grote 'officiële' toneelstukken waren er ook altijd de meer bescheiden theatrale probeerselen van één bepaalde klas voor alle andere klassen, steevast gelegenheden om zeer veel plezier te maken.

Na 1950 was ook p. Clem Devos actief op toneelgebied. Met zijn spreekwoordelijk enthousiasme regisseerde hij ondermeer *De kleine wever Joannes* (Y.Waegemans), *Tarcisius in Moskou* en *Tien kleine*

1 2

3

negertjes (A. Christie). Zeker nog te vermelden: in 1960 de opvoering van *Filoktetes*, Grieks drama van Sofokles, in een indrukwekkend decor.

Daarna wordt het veel stiller op het toneelfront. Het college wordt immers stilaan een externaat, de internen gaan elk weekend naar huis en bovenal geraken ze meer en meer in de ban van de filmfora (deskundig geleid door pater Van hunsel) en koning televisie.

4

Tot p. Seels in 1972 ingaat op het verzoek van de toenmalige lastige vierde Latijnse om met hen 'ter bevordering van de sfeer' een toneelstuk op te voeren en J.M. Debrit zich voor de regie wil engageren. Achtereenvolgens spelen dezelfde acteurs *Caius is een ezel* (1972), *Reinaert de Vos* (1973), een mijlpaal omdat de eerste vrouwelijke leerkrachten Marie-Lou Debrit en Christianne Kips hun opwachting maken op de planken, *De filosoof van Hagem* (1974) en *De tante van Charley* (1975). In 1977 ontstaat een nieuwe trend: tijdens de eerste Rommeshoeffeesten wordt *De onverwachte bezoeker* van Agatha Christie opgevoerd. *De Spaanse vlieg* en *Arsenicum en oude kant* zullen volgen.

5

In het voorjaar van 1982 broeden J.-M. Debrit, J. Seels en W. Verhaert op het plan om ter gelegenheid van het directeursafscheid van pater

Buermans de oude 'boontijden' te doen herleven en het spektakelstuk *Elckerlyc* in volle glorie met de allernieuwste technische middelen op de speelplaats te ensceneren: meer dan 2000 toeschouwers geraken in de 'bangelijke' ban van deze nachtelijke voorstellingen. Voorgestuwd door het succes blijft het duo J.M. Debrit en Michel Nelen (die intussen 'de manusje-van-alles'-rol van de veel te vroeg overleden p. Seels op zich heeft genomen) opteren voor de grote avondlijke speelplaats als uniek kader voor *De boerderij der dieren* (Orwell - 1985) en *Romeo en Julia* (Shakespeare - 1986).

Op het einde van het schooljaar 1988-1989 wordt ter gelegenheid van de opening van de sporthal onder reusachtige belangstelling *Asterix en de Gallische Spelen* door meer dan 70 leerlingen voor het voetlicht gebracht. Maar de sporthal is geen theaterzaal en de verstaanbaarheid van deze eigen bewerking van de reeks stripverhalen laat te wensen over.

Na die kater wordt in april 1991 alles terug buiten opgesteld, maar het wekenlang aanhoudende slechte weer tijdens de repetities en de slechte weersvooruitzichten voor de dagen van de vertoning drijven de hele ploeg in laatste instantie terug naar binnen. Dankzij de inspanningen van het technisch team o.l.v. Jean Mattheessens en de verplaatsing van het podium krijgt de kille, hol klinkende sporthal toch meer de allures van een warme theatertempel, waar de intimistische opvoering van het middeleeuwse *Beatrijs* vele gevoelige snaren raakt.

1. **1986: openluchtopvoering van *'Romeo en Julia'***
2. **1985: openluchtopvoering van *'De boerderij der dieren'***
3. **2010: *'De kriekenhof van Tsjechov'***
4. **Het orkest**
5. **De technische ploeg**
6. **2002: *'Midzomernachtsdroom'***
7. **2006: *'Antigone'***
8. **2010: *'De kriekenhof van Tsjechov'***
9. **2010: in de schminkkamer**

9

6

7

8

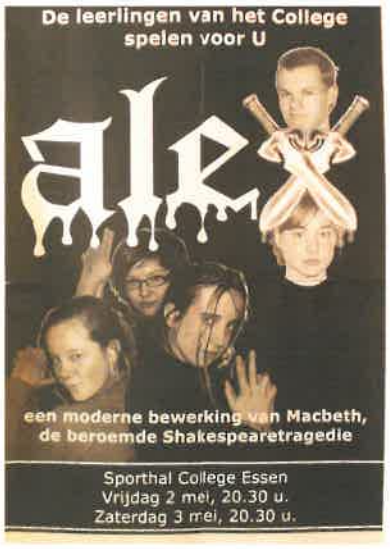

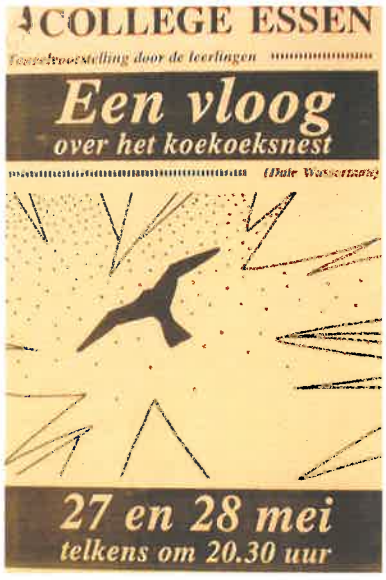

1

6

Op dezelfde locatie tekent de tandem Debrit-Nelen daarna voor de komedieklassiekers *De ingebeelde zieke* (1992), *De knecht van twee meesters* (1993) en het moderne *Een vloog over het koekoeksnest* (de toneelversie van de fel bejubelde film met Jack Nicholson, 1994). Een wervelende evocatie van de poëzie van Paul van Ostaijen, *Music-Hall*, opgevoerd in 1996, wordt de laatste theatertriomftocht van Jean-Marie Debrit, die anderhalf jaar later, in volle voorbereiding van iets nieuws, van ons weggerukt wordt.

In mei 2000 doen Michel Nelen en Lieven Robberecht met *Marieken van Nieumeghen* een poging om in de voetsporen van de meester te treden. Ze krijgen zeer veel lof en bijval en de krachtige en koppige traditie van het schooltoneel wordt verdergezet. Tijdens het eerste decennium van deze eeuw heten de jongste successen: *Midzomernachtsdroom*, een Shakespeare-komedie (2002), *Angst en gein in Frankenstein* (een komische

2

3

4

5

thriller, 2004), *Antigone* van Sophocles in een eigen bewerking (2006), *Alex* (een eigen bewerking van Shakespeares *Macbeth*, 2008) en tenslotte *De kriekenhof van Tsjechov* (een zeer gesmaakte eigen bewerking van Tjechovs *De Kersentuin*, 2010). In mei 2009 wordt er door de leerlingen van de eerste en tweede graad een heuse musical op de planken gebracht , die *Anders is OK* heet. De muziek is geschreven door onze eigen muziekleraar Sven Van Calster. Voor de regie tekenen Veerle van Hees en Lieven Robberecht.

Op het gevaar af iemand te vergeten volgen hier de namen van oud-leerlingen die een verdere acteurs- en/of regisseurscarrière uitgebouwd hebben en op het collegepodium begonnen zijn: Karel Deruwe (gevierd acteur in soaps en films), Niels Dierckx (regisseur VRT, daarna marketing manager Universal Music Belgium), Raf Walschaerts (Kommil Foo), Arlette van Overvelt (regisseur, artistiek leidster VZW Luxemburg, Het Paleis), Jeroen van der Ven (opkomend acteur) en Arne Focketyn (opkomend acteur-regisseur).

1. **Enkele affiches en toegangskaarten van recente toneelopvoeringen**
2. **1994: *'Een vloog over het koekoeksnest'* met Jean-Marie Debrit**
3. **1996: *'Music-Hall'***
4. **2002: *'Midzomernachtsdroom'* met het regisseursduo Lieven Robberecht en Michel Nelen**
5. **1992: *'De ingebeelde zieke'***
6. **2008: dans bij *'Alex'***

Neen neen. Dit is geen pretpark.
Het zwembad is enkel voor onze studenten.

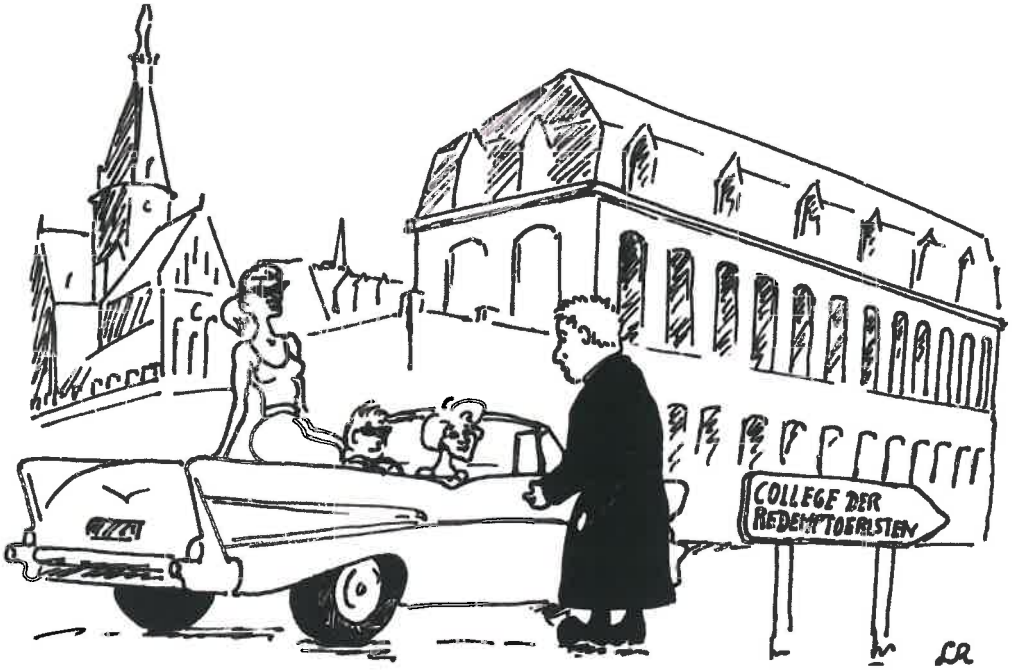

Het zwembad, in de jaren '60 en '70 een ware topattractie

1970 - 1979

Ruk naar links

Één bepaalde klas maakte naam, de rode retorica 1970-71, ook al vuurrood jaren van tevoren. Het was de tijd van demonstraties en hetzes, dingen die zij in hun radicaal jeugdig enthousiasme alleen maar toejuichten. Mao's *Rode Boekje* was hun evangelie, Cuba en China de modelstaten, Che Guevara een held, de Amerkaanse rol in de Vietnamoorlog een schande. Ze waren zich minder bewust van de negatieve kant: ontvoeringen, vliegtuigkapingen en politieke moorden.

In het eerste jaar waren ze al warm gelopen bij het horen over wantoestanden en uitbuiting in Zuid-Amerika. Te warm wellicht, want hun hobby was voetzoekers afsteken: tijdens een wandeling naar de duinen in maart 1966 brandde 1 ha heide af. Met alle leerlingen werd het vuur uitgetrapt, vooraleer de brandweer aankwam. Enige jaren later hing in hun lokaal de rode vlag met hamer en sikkel.

De filmfora in de Essense zaal "Rex" werden afgelast omwille van hun luidkeels gejouw tegen al wat maar in de verste verte aan Amerika deed denken. Een flesje cola volstond als rode lap. Zij protesteerden tegen de snoepbedeling van Lonka op sinterklaas, volgens hen een verachtelijke uiting van kapitalisme, bourgeoismentaliteit en consumptiemaatschappij. Uiteraard zonder toestemming betoogden zij in Antwerpen voor de Limburgse mijnwerkers, net op de dag dat de staking doodbloedde. Ze nodigden Kris Merckx van Amada uit als gastspreker op het college om te getuigen over zijn reis naar China. Een retraite in Roeselare werd afgebroken, omdat na één dag de discussies te hoog opliepen. Aangespoord door Amada gingen zij met de Europese boeren in Brussel betogen tegen het plan Mansholt, een betoging die helemaal uit de hand liep met enorme materiële schade. Op de vraag wat dat plan dan wel inhield, konden zij niet antwoorden, net zomin konden ze uitleggen wat de Culturele Revolutie daadwerkelijk betekende.

In de leraarskamer werd zwaar gedebatteerd of men de opstandelingen niet van school zou sturen. Deze klas bestond uit een harde kern, enkele dwarsliggers en een hoop meelopers. De dag dat zij het college verlieten, was de agitatie op het college afgelopen. Bij de meesten bekoelde het revolutionaire enthousiasme uit de scholierentijd ook snel.

1970

--	Oprichting Amada, Rote Armee Fraktion, Brigate Rosse
6.9	Zwarte september: 4 vliegtuigkapingen
18.9	Jordanië: oorlog tegen Palestijnen

1971

25.1	Oeganda: Idi Amin dictator
23.3	Brussel: boerenbetoging tegen plan Mansholt, 30 miljoen BEF schade!

1972

30.1	Ulster: Bloody Sunday
26.5	SALT-akkoord tussen Breznjev en Nixon
17.6	USA: Watergateschandaal
5.9	München: terreur Olympische Spelen

1973

27.1	Vietnam-akkoord ondertekend
11.9	Chili: president Allende vermoord
6.10	Israel: Jom Kippoeroorlog, oliecrisis
18.11	Twee autoloze zondagen

Nieuwigheden

Op 1 september 1970 krijgen de gemeenschapsscholen het Vernieuwd Secundair Onderwijs (VSO) of type I opgelegd. Basisidee is de muren slopen tussen algemeen, beroeps-, technisch en kunstonderwijs: iedereen zou gelijke kansen krijgen van bij het begin. Een utopie, zo zou blijken. In plaats van twee cycli - hogere en lagere cyclus van drie jaren - kwamen er drie graden van twee jaar: observatie, oriëntatie, determinatie. Niet alleen examens, ook evaluaties en attitudes bepalen de doorstroming. Theoretisch zijn honderden combinaties mogelijk, b.v. haarkappen en Russisch, een paar aanvragen volstaan. Wat dat allemaal kost staat niet ter discussie.

Scholen in het vrije net met traditioneel onderwijs (type II genoemd) werden aangezet de overstap te doen. Sommige scholen deden het, andere waren weerbarstig. Aanmaningen, propaganda, druksels, folders en voorlichtingsvergaderingen waren er bij de vleet. Verhitte discussies ontbrandden rond het nut van de nivellering. Men vond de ene studierichting niet meer of minder waard dan de andere, maar misschien wel beter aangepast aan de capaciteit van de leerling. Een 12-jarige met duidelijke aanleg voor mechaniek moet je geen Latijn opsolferen. De vrees was dat het specifieke

Marie-Lou Debrit met haar klas 1A in het schooljaar 1976-1977

karakter van de oude humaniora zou verloren gaan. Dus was het besluit van het college: *njet*.

In mei 1970 werd opnieuw een Vlaamse kermis georganiseerd, goed, maar niet te vergelijken met die van 1958, het weer trouwens ook niet. De voorgevel van het college werd gemoderniseerd, voor de meesten een tegenvallende verandering, naderhand werd hij terug afgebroken. Machtswissel tijdens de grote vakantie, de vierde directeur in drie jaar tijd! Na zes jaar afwezigheid keerde René Buermans terug en met het vertrek van de 'rooie rakkers' ook de stabiliteit. Het gewone leven herneemt zijn gang. Slaapkamers krijgen lopend water, klaslokalen worden gemoderniseerd en opgefrist; parking, asfalt, groene zones, looppiste en sportvelden worden aangelegd.

Naast het lesgeven wordt er ook veel aandacht besteed aan ontspanning, sport, film, toneelbezoeken, tentoonstellingen, concerten, terwijl naast de eendaagse klassieke schoolreis, ook het fenomeen van de meerdaagse reizen de kop opsteekt.

De terugloop van de Grieks-Latijnse afdeling is onheilspellend, dringend moeten nieuwe afdelingen de leemte opvullen. In 1970 start de Latijn-Wiskunde, twee jaar later de Latijn-Wetenschappen, wat gepaard gaat met de nodige administratieve rompslomp: het is wachten op de goedkeuring door de homologatiecommissie. Inspecteurs van staat en bisdom lopen mekaar voor de voeten.

In 1972 doen ook de eerste vrouwelijke leerkrachten Kips en Debrit hun intrede. Ondertussen blijven er genoeg onderwerpen voor overleg, studiedagen, gespreksgroepen en publieke debatavonden: voor en tegen VSO, behoud van het internaat, kerk en wereld, schoolpastoraal, ontwikkelingshulp, gemengd onderwijs, leermethodes, moderne wiskunde, doelstellingen. Wegens de oliecrisis in 1973 voert de regering de vijfdagenweek in met behoud van het aantal lesuren. In 1975 keert de nummering van de klassen: 6 wordt 1.

De grootste omwenteling is natuurlijk de komst van de meisjes. De gevolgen laten zich meteen voelen, 200 leerlingen in 1974, 300 in 1977, 400 in 1979. Verbouwing en uitrusting zijn noodzakelijk. De afschaffing van het internaat betekent het opdoeken van de studiezaal, kleine en grote slaapzaal. Klassen komen in de plaats, samen met een ruime trappenhal en nooduitgang, het Frans dak wordt verruild voor een zadeldak. De werken schieten goed op. Je gelooft het of niet, maar eind september 1979 leggen de dakwerkers 2800 pannen per dag!

1974

20.7	Cyprus: Turkse invasie
8.8	Aftreden van president Nixon

1975

30.4	Vietcong verovert Saigon
6.6	Suezkanaal heropend
20.11	Spanje: dood van generaal Franco, koning Juan Carlos

1976

5.7	Israëlische operatie Entebbe (Oeganda)
18.7	Montreal: Nadia Comaneci haalt op de Olympische Spelen 10/10 aan de ongelijke bar

1977

18.10	Mogadisco (Somalië): West-Duits commando bevrijdt gekaapte Boeing
19.10	Zelfmoord RAF-leden Baader, Ensslin en Raspe

1978

17.3	Bretagne: olieramp Amoco Cadiz
16.10	Rome: aanstelling paus Johannes Paulus II

1979

17.1	Teheran (Iran): Sjah treedt af, Khomeini treedt aan
4.11	Teheran: Amerikaanse ambassade bezet
26.12	Sovjet-Unie valt Afghanistan binnen

100 JAAR SPORT OP HET COLLEGE

Ludo Jochems

Ook op sportief vlak kende het college binnen een eeuw een hele (r)evolutie.

Bij de vooropleiding tot het priesterschap (waar een college in de jaren stillekes toch voor stond) waren het bestijgen van de kansel en het krachtig beroeren van het klokkenzeel zowat de enige schaarse fysieke inspanningen die men in zijn verdere carrière meende onder de knie te moeten hebben...

De redenering moet dan ook geweest zijn: we steken al ons Latijn in het Latijn... Gevolg: niet zo veel aandacht voor lichamelijke ontwikkeling en sport, tot er na enkele jaren college toch een snugger iemand tussen al dat Latijn een bijzonder zinnetje ontdekte: "Mens sana in corpore sano." En beetje bij beetje begon het te dagen en kwamen er de eerste schuchtere pogingen om niet alleen de geest maar ook de carrosserie te ontwikkelen. Op de wei voor het college werden enkele balken aan elkaar getimmerd en men had een doel en een voetbalveld, waarop gestreden werd tegen andere (school)ploegen als Huijbergen en Hoogstraten (Klein Seminarie). Legendarische matchen waren het. In de wandelgangen wordt soms nog beweerd dat zelfs de paters hun soutane wel eens durfden op te tillen om een balletje mee te trappen...

Zo werd er op woensdagnamiddag traditioneel gewandeld naar de duinen (en soms gezwommen in 't 'Muggepiske'), naar den Hoek (en soms een pintje gedronken bij de smid, vooral als pater Myny begeleider

was!), naar Heide, Horendonk en zelfs Zundert. Er werd een elitegroep vendelzwaaiers opgericht die op gezette tijden de armspieren oefenden (toch weer voor het klokkenluiden?). Vanaf 1963 richtte p. J. van Landeghem, titularis van de 4de, tijdens de grote vakantie een dozijn wielercriteria in in Beveren, Essen en Kalmthout. Zijn puntensysteem werd overgenomen door de Belgische Wielerbond.

Daarbuiten was voor de internen het enige avondlijke sportieve tijdverdrijf het fel begeerde tafeltennisspel. Na de avondstudie werd er om ter snelst gehold om toch maar een tafel letterlijk af te kunnen kloppen (zo diende men immers te reserveren). De oerdegelijke tafels hebben wonderbaarlijk al dat kloppen overleefd en staan nog steeds als stille getuigen in het materiaalhok, zij het dan op manke poten.

De positieve trend zette zich nu snel door: er kwamen volleybalvelden op de speelplaats, basketbalvelden voor 't school (later legde men hier een looppiste rond), maar het huzarenstukje lijkt ons toch wel het 'zwemdok', het openluchtzwembad dat eind jaren vijftig onder leiding van Pater P. Van Den Bogerd volledig met mankracht werd uitgegraven. Regelmatig kruiste je tijdens een zwempartijtje een Rana Rana (groene kikker uit de biologieles) of zwom je oog in oog met een krinkelende winkelende waterding (het zwarte kabotseken uit de lessen Nederlands in poësis). Gezellig...

Waren er in die tijd voor gans de school welgeteld (zeggen en schrijven) één voet-, één basket- en één volleybal - angstvallig beheerd door de sportbroeder - dan rolden al snel een veelvoud van die begeerde bollen het college binnen, zodat eind jaren zeventig de 'recreatie' en de turnlessen een grondig gewijzigd verloop kenden.

De lerarenploeg in 1963

Staande v.l.n.r.: broeder Cyriel, meester Keuppens, p. van den Bogerd, p. Speekaert, p. Goffinet, broeder Fons

Zittende v.l.n.r.: broeder Gilbert, p. Van Landeghem, p. De Bouw, p. Devos en meneer Snelders

De lerarenploeg in 1984

Staande v.l.n.r.: Christ Supply, Ron Van Namen, Dirk Jordaens, Michel Nelen, Luc Kerstens, Dirk Goorden

Zittende v.l.n.r.: Hugo Verswyver, Marnix Thibaut, Ludo Jochems, Lieven Robberecht, Dirk Herman en Bruno van der Pluijm

Midden jaren tachtig werd een heuse skireis naar Oostenrijk op poten gezet, waarbij de derde jaren tot op heden steeds weer naar hartelust (uit) schuivers en totters maken (dit verdient een eigen verslag in dit huldeboek).

Sport kende een hoge vlucht: competities en andere sportevenementen in en buiten de school werden georganiseerd. De roepnaam COLES (afkorting van College Essen) werd en is nog steeds een begrip in sportmiddens van de Noorderkempen.

Alles leek perfect... en toch! Tijdens putteke winter klaagden de leerlingen - bijna uit hun klassiek zwartgele turnuniformke bibberend bij min 5 graden Celsius - in de lessen LO: "Meneer, mijn basketbal botst niet meer." Wat werkelijk ook zo was, want leerden we niet in de lessen natuurkunde van Paul Van Biesen dat de (lucht)druk daalt naarmate het kouder wordt? Dus ook in de bal... Zouden de openluchtscholen niet jaloers geweest zijn?!

Om deze miserie, de bijtende kou en het trieste samenhokkend schuilen (voor alweer een plensbui) onder een boom of onder de kantelen van de speelplaats eens en voor goed naar het verleden te verbannen werd er in 1989 besloten het orgelpunt van de sportieve eeuw te plaatsen. Het ondertussen naar moderne en hygiënische normen verouderde zwembad werd gedempt en men pootte er een gigantische sporthal op. Wat een luxe! Zelfs de minister van onderwijs, Daniël Coens, kwam bij de feestelijke opening hiervan zijn sportieve bijdrage leveren door zowaar

met zijn duim op een knopje te drukken waardoor een slinger van Foucault in beweging werd gezet die op zijn beurt maar liefst 50.000 dominosteentjes omver kegelde. Zonder twijfel het hoogtepunt van 100 jaar collegesport! Vanaf nu zou men tijdens speeltijden en lessen LO eindelijk behaaglijk sporten.

Om de leerlingen ook te laten proeven van minder courante sporten werd de jaarlijkse sportdag in het leven geroepen. Van golfen in Kapellenbos tot rotsklimmen en speleologie in de Ardennen, van waterski tot snowboarden, van surfen op het Veerse Meer tot strandzeilen aan zee, van boog- tot karabijnschieten..., een activiteit kon en kan nog steeds niet avontuurlijk genoeg zijn! Een klassieker op dit vlak is telkenjare weer de afvaart van de Lesse. Of je nu bij wild water in een rotvaart naar beneden dendert of bij (te) weinig water je kajak over de keien naar beneden moet sleuren, steeds weer keren de leerlingen met een heroïsch verhaal en vaak een nat pak terug. Ambiance verzekerd!

Indien we onze school met één sport zouden moeten associëren dan kiezen we zonder twijfel voor volleybal. Reeds generaties lang blinken onze leerlingen uit op tornooien en in competities allerhande en slepen massa's bekers mee naar het thuisfront. Je kan er de speelplaats mee plaveien! Trouwens, soms lijkt het wel of de resultaten van het jaarlijkse 'Collegespeelplaatsklascompetitievolleybaltornooi' (oef, 't is eruit!) voor menig leerling belangrijker zijn dan hun eigen schoolse uitslagen!

Ondertussen werd ook het lerarencorps door de sportmicrobe gebeten, met een volleybal- , basketbal- en voetbalteam als resultaat. En een stel fietsgekke collega's dat zich 'de Velodromers' noemt -what's in a name? (Velo,dromer,Rome...) - besteeg moedig het stalen ros voor tochten naar Rome, Barcelona en Oostenrijk, onderweg de scalpen van de Mont Ventoux en andere bergreuzen aan hun fietskader rijgend.

Tot slot nog dit: sinds een twintigtal jaren werd het schreeuwerige geelzwarte sportuniform vervangen door een lieflijker groenwit exemplaar met een tekst getooid waarin eigenlijk het woord "studeren" door het woord "sporten" zou moeten vervangen worden: 'Sporten in 't groen, doen!'

En ja, de leerlingen, zij sporten lustig voort. En de Heer, hoog op de toren, slaat alles gade en ziet dat het goed is. Soms laat Hij om zoveel sportvreugde de klokken luiden, of is er dan toch nog iemand die aan het zeel trekt...?

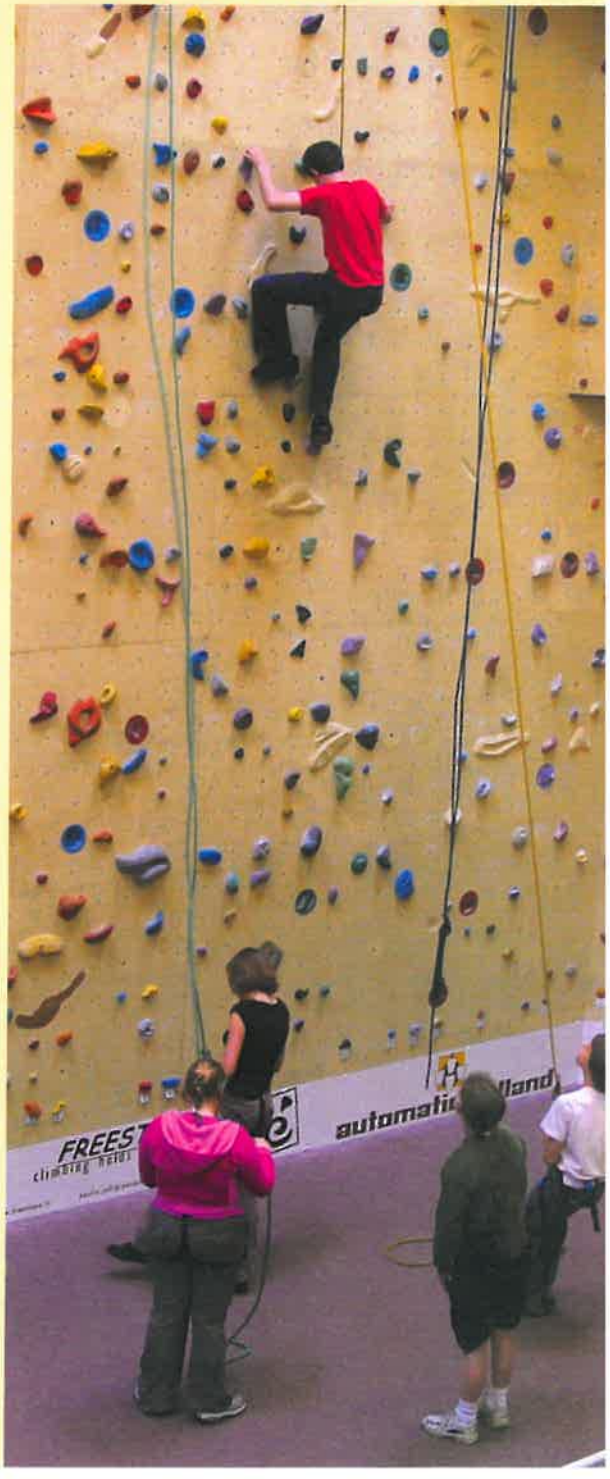

Lesrooster 1972	6de Latijnse	5de Lat WI	5de LG	4de Lat WI	4de LG	3de Lat Wet	3de LG	Poësis LG	Retorica LG
Godsdienst	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Latijn	9	6	6	6	6	6	6	4	4
Grieks	-	-	4	-	4	-	4	4	4
Nederlands	6	5	5	4	4	4	4	4	4
Frans	5	4	3	4/2	4/2	4/2	4/2	3	3
Engels	-	-	-	2/4	2/4	2/4	2/4	3	3
Duits	-	-	-	-	-	1	1	1	1
Aardrijkskunde	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Geschiedenis	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Biologie	-	1	1	1	1	1	-	-	-
Natuurkunde	-	-	-	-	-	2	1	1	1 (1ste Sem.)
Scheikunde	-	-	-	-	-	1	-	1	1 (2de Sem.)
Wiskunde	4	5	3	6	3	4	3	3	3
Lichamelijke Opvoeding	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Esthetica	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Tekenen	-	1	-	1	-	-	-	-	-

1980 - de zesde Latijn-Griekse met enkele van de eerste meisjes

De eerste meisjes

Gemengd middelbaar onderwijs in een katholieke school? Dat kon niet, dat mocht niet, dat was in strijd met alle regels van traditie en opvoeding, een bedreiging voor de goede zeden en si en la. Geen denken aan! Meer dan één intern werd indertijd op de vingeren getikt of buiten gemikt, omdat hij te veel aandacht besteedde aan het vrouwelijk schoon. Zo kreeg in 1920 de 18-jarige Franz de vermelding: *'rentré chez lui pour relever la Flandre et épouser une vierge de Lebbeke.'*

We schrijven voorjaar 1969. De directeur voert onderhandelingen om in het missiehuis van Heide een vestiging voor meisjes te beginnen. De aanvraag wordt door het bisdom afgeketst. In mei 1972 organiseert Jul van Agtmael een paneelgesprek rond gemengd onderwijs. Een werkgroep van geïnteresseerde ouders uit Essen, Kalmthout en Wuustwezel wordt opgericht. Keer op keer lopen ze een weigering op, en keer op keer wordt de toon grimmiger. Een actie van voorlichting, perscampagnes, enquêtes, werving van kandidaten en handtekeningen vergroot gaandeweg de druk op het bisdom. Een gebied van 40.000 inwoners mag niet verstoken blijven van een klassieke humaniora voor meisjes in het katholiek onderwijs.

Op 8 april 1974 is de kogel eindelijk door de kerk: in september worden meisjes trapsgewijze vanaf het eerste jaar toegelaten. Mogen we beklemtonen dat het de ouders, het Davidsfonds Wildert en de persartikelen zijn geweest, die de beslissing hebben geforceerd? Het college stond er uiteraard 100% achter. Daarmee waren wij pilootschool in het bisdom Antwerpen en de tweede school in het Vlaamse land. Maandag 2 september doen 16 meisjes van twaalf jaar hun intrede. Die morgen staan ze op de speelplaats, ietwat angstig bijeengetroept, als een curiosum aangegaapt door de jongens. Dat zou weldra veranderen! Ziehier hun namen: Greet Claessens, Hilde Elst, Brigitte Geysen, Petra Henseler, Anne-Mie Hooreweghe, Gerda Ketelers, Birgitta Nelen, Karin Noppe, Krista Nuyts, Lieve Pinck, Karin Pockelé, Ans Schenk, Chantal Tielens, Connie van Bragt, Jeanne van Ginderen, Kristin Wuyts. Juni 1980 verlieten twaalf gediplomeerde pioniersters het college.

HET WAS NIET EERLIJK

Het was niet eerlijk! Als je begin jaren '70 in Essen of Kalmthout een meisje was en je wilde na je lagere school naar het Algemeen Secundair Onderwijs, dan had je de keuze: een internaat of elke dag de trein op naar Kapellen of Antwerpen. Voor jongens echter bestond er wél een mooi aanbod aan middelbare scholen.

En toen was daar het ei van Columbus: waarom het college niet openstellen voor meisjes? Maar net zoals Columbus moeten de ijveraars voor gemengd onderwijs zich echte pioniers gevoeld hebben. Zo eenvoudig de oplossing was, zo moeilijk bleek het om van bevoegde instanties zoals het bisdom een fiat los te krijgen. Toentertijd had men er echt nog geen goed oog in. Zouden die meisjes zich immers in die uitgesproken mannenwereld kunnen handhaven én (nog penibeler) zouden de jongens de komst van die nieuwelingen wel verteren? Lag een algehele zedenverwildering niet op de loer? Het vergde heel wat lobbywerk en geruststellende, sussende gesprekken maar uiteindelijk kwam de verlossende goedkeuring er toch.

Net als alle pionierswerk, vroeg de introductie van gemengd onderwijs in het college een degelijke voorbereiding. Zo moest er nagedacht worden over de kleding, want als daar niet op toegekeken werd, dan zou dat met meisjes zeker resulteren in een modeshow. En dus kwam er een schooluniform: een donkerblauw overgooiertje met blauwe of witte blouse (het werd tot algemene vreugde twee jaar later alweer afgevoerd). Je kon meisjes wel samen met een aantal jongens in één klas zetten, maar wat als zij moesten eten in een refter waar nog veel meer mannelijke leerlingen zich aan de nieuwelingen wilden vergapen? Dan zet je ze vooraan, aan twee aparte tafels, onder het toeziend oog van pater Myny. Wat met het typische vak 'vrouwelijk handwerk'? Terwijl de jongens tekenles volgden, werden de meisjes immers ingeleid in de geheimen van brei- en naaiwerk en macramé. Of wat met de turnles die ook in aparte, niet-gemengde groepen plaatsvond? Gelukkig kon pater Buermans enkele vrouwelijke leerkrachten van Mariaberg overhalen om zich van die taken te kwijten. De chambrettes van de internen werden de geïmproviseerde verkleedruimte voor de meisjes.

En zie... het werkte. De onwennigheid van de eerste dagen en weken verdween erg snel, de meisjes voelden zich meteen thuis op het eiland in het groen. Keken ze aanvankelijk nog een beetje vreemd op, als er zich op de speelplaats rond twee vechtersbazen een scanderende kring vormde, het samenleven en studeren van de twee seksen bleek verder verbazend vlot te verlopen. De rest van het succesverhaal is bekend: het leerlingenaantal explodeerde, het positieve voorbeeld van het college lag mee aan de basis van een snelle invoering van gemengd onderwijs in de rest van de regio. Toch wel een kantelmoment dus in het honderdjarig bestaan.

Birgitta Nelen, 1974-1980

ANEKDOTES VAN EEN VAN DE LAATSTE INTERNEN

Twijfel spreekt in het voordeel van de beschuldigde...

Eén van de paters was als slaapzaalbewaker een tamelijk vaste slaper, zeker in het begin van de nacht. Dit bood uitgebreid de mogelijkheid om op elkaars kamer nog lange gesprekken te voeren over de existentie van het leven...

Zo zat Tom op een rustige avond tot half twee bij Stef te discussiëren. Rond half elf al, in de eerste diepe slaap van de pater, hadden we echter in alle stilte de volledige inboedel van de kamer van Tom vakkundig gewijzigd: de kast uit mekaar geschroefd, het bed gedemonteerd, het bureau "leeg" gemaakt en de stoel uit elkaar gehaald: je zou gedacht hebben dat die kamer getroffen was door een plaatselijke orkaan.

Bij de nachtelijke terugkeer van Tom begon hij zo luid te vloeken en tieren dat de pater er van wakker werd. In ware detectivestijl ging die de dader ontmaskeren! Iedereen sliep, behalve Stef, dus die moest de schuldige zijn en Stef werd dan ook prompt van het internaat geschopt.

Toen we de dag erna onszelf als daders aanboden, geloofde de pater er niets van: wij sliepen immers op het moment van de misdaad, dat had hij had persoonlijk vastgesteld. Er was geen bewijs tegen ons en dus wou hij ons ook niet straffen, maar omdat er toch redelijke twijfel was gezaaid nam hij de juridisch correcte beslissing: de wegzending van Stef werd ongedaan gemaakt.

De aanval is de beste verdediging...

In het laatste jaar dat het internaat bestond (ik zat toen in poësis), waren we nog maar met 14 in totaal. Hoewel de bewaking van zo'n kleine groep eenvoudig zou moeten zijn, konden we op donderdag wekelijks ontsnappen om een 'stapje in de wereld' te zetten. Er was immers geen slot in het college, of we hadden er de sleutel van.

Zo kwamen we rond 2 uur 's nachts eens terug van Wildert na een uitgebreid bezoek aan een externe klasgenoot met erg liberale ouders: hun voorraad bier was die avond redelijk geslonken.

In de Huybergsebaan werden we op onze fiets voorbijgestoken door een auto die prompt de weg blokkeerde voor ons. Een pater stapte uit en vroeg ons wat wij in godsnaam op dat uur van de nacht nog buiten de school uitvoerden. Gesterkt door enige alcoholische overmoed was ons antwoord: "Maar pater, we kunnen die vraag toch beter omkeren, wat doet u hier nog op dit tijdstip?" Hij moest even nadenken, maar concludeerde al snel: "Jullie hebben gelijk, het is beter voor iedereen als we hier allemaal over zwijgen."

Leo Nelen 1973-1978

EEN LANGE TRADITIE: RETORICAREIZEN

Lieven Robberecht en Jean Mattheessens

Dat onderwijs en opvoeding de blik van onze leerlingen moeten verbreden, kan ook letterlijk worden gezien. Sedert meer dan dertig jaar vliegen onze leerlingen de zwaluwen tegemoet, als die in onze richting trekken. En het College organiseert niet alleen de klassieke 'retoricareis', maar meerdaagse vakanties en excursies voor alle leerlingen. Het is een traditie dat hierbij telkens de volledige klasgroep wordt betrokken. Geen reizen dus naar exotische bestemmingen, enkel voor diegenen van wie de ouders bereid zijn om een flinke reissom op te hoesten. Daarom moeten de reis- en verblijfskosten zo laag mogelijk gehouden worden, en worden de leerlingen gesponsord, in de eerste plaats via de marsepeinactie.

De allereerste keer dat de leerlingen van het college een meerdaagse reis maakten, was waarschijnlijk in de lente van 1929. Toen ging een vijftal leerlingen naar Rome. Vanwege de kosten van zo'n reis was het aantal leerlingen toen nog wel beperkt tot degenen van wie de ouders het zich konden permitteren. In 1954 trokken 46 studenten en acht paters tijdens de zomervakantie naar Lourdes. En ook in 1963 reisden de leerlingen naar Lourdes, voor het eerst gebeurde dit tijdens de paasvakantie.

Het duurde echter tot 1975 voor jaarlijks een schoolreis tijdens de paasvakantie werd georganiseerd. Aanvankelijk was er geen vast patroon. In de jaren 70 waren er nog niet zoveel klassen als nu, en dus was het mogelijk om met de hele groep van het vijfde en het zesde jaar op reis te gaan. En hoewel onze school door velen als 'klassiek' wordt bestempeld, gingen de schoolreizen in die tijd niet noodzakelijk richting Rome. De eerste reizen waren veeleer bescheiden, naar Parijs (onder leiding van p. Van hunsel en p. Cremers) in 1975, en naar Londen in 1976 (met de toen nog jonge leerkrachten Wilfried Verhaert en Jan Weyler)

In 1977 was het tijd voor het serieuze werk: een lentereis naar de Tsjechische hoofdstad Praag. Dat was in de periode van het IJzeren Gordijn nog niet zo'n voor de hand liggende reisbestemming, en je moest in elk geval een inreisvisum hebben. Doordat het visum van p. Van hunsel niet tijdig in orde was, kon hij pas drie dagen na de anderen vertrekken.

Het jaar nadien was voor het eerst Rome het reisdoel. Er werd gelogeerd in het gastenverblijf van een nonnenklooster. Maar in 1979 ging men alweer naar Praag, met een dubbeldekbus. En opnieuw was dit geen zorgeloze vakantie. Het begon al toen één van de leerlingen onderweg in een Duitse Raststätte achtergelaten was, en men dit pas bemerkte toen de bus al een heel eind verder was op de snelweg. Zo snel mogelijk werd er teruggekeerd. Wanneer de begeleiders hem na een spannend uurtje terugzagen, zei Erwin Eysackers dat het toch wel "wat lang geduurd had" vooraleer men hem was komen oppikken. Aan de grens werd de bus midden in de nacht uitvoerig gecontroleerd door militairen waarmee niet te lachen viel. Iedereen moest uitstappen. En even buiten Praag raakte de dubbeldekbus dan nog klem onder een brug. Maar goed, Praag was een mooie stad, zij het nog wat grauw in die tijd, en je kon er voor een spotprijs platen kopen.

In 1980 gingen de leerlingen van het vijfde en zesde jaar voor het laatst samen op reis. De bestemming was opnieuw Rome. Met de slaaptrein natuurlijk, want met het vliegtuig reizen was in het pre-Ryanairtijdperk nog een te dure aangelegenheid voor een schoolgroep. Zo'n treinreis had een ongelofelijke charme. Om 8 uur 's avonds stapte men met zijn allen in de gereserveerde wagen in Brussel-Noord, en installeerde men zich met zijn zessen in een knusse slaapcoupé. Rond middernacht stopte de trein in Basel, waar hij aan andere internationale treinen gekoppeld werd. En even later kwamen de knorrige Zwitserse douaniers iedereen wakker maken, soms met een drugshond. Voor de nauwe ruimte van de treincoupés hadden ze kleine honden, zoals poedels. Hoe doeltreffend de beesten ook mogen zijn, ze misten toch enigszins de uitstraling van een Duitse scheper en iedereen wilde de hond strelen, wat in de strenge ogen van de strenge wet geenszins de bedoeling kon zijn. 's Ochtends vroeg zag je de zon opkomen boven het Meer van Lugano, en een paar uur later rolde de trein al het station van Firenze binnen. Hier stapte de groep uit om de stad te bezoeken.

Chicago 1981

1983 - Jan Weyler gidst op het Forum Romanum

Stel je voor, om kwart over zeven in Firenze aankomen, en in de Bobolituinen - toen vrij toegankelijk - de stad zien ontwaken, daarvoor alleen ga je gewoon naar Italië. In de late namiddag nam de groep dan de trein naar Rome.

In 1981 organiseerde Wilfried Verhaert een uitwisseling met een Amerikaanse school. Omdat zoiets niet meer te organiseren viel met een grote groep, werden alleen de leerlingen van het zesde jaar op het vliegtuig naar Chicago gezet. Hier verbleven leerlingen en begeleiders bij gastgezinnen. De leerlingen en leraren van de Amerikaanse gastschool waren zeer verbaasd dat onze leerlingen zo goed Engels konden praten, en dat ze dan nog een aantal andere talen op school leerden, waaronder *"Dutch"*, *"as well as speaking their native language Flemish"*. In juli kwam dan een groep Amerikaanse leerlingen naar Essen.

Omdat de leerlingen van de volgende retorica zich wat benadeeld voelden, werd er voor hen ook een bijzondere bestemming uitgezocht. En zo vlogen zij met zijn allen naar Griekenland, waar de ervaren classicus Fred Verbeeck en de collega-begeleiders hen een onvergetelijke confrontatie met de klassieke cultuur bezorgden. Legendarisch is de avondlijke nachtegalenwandeling, waarop geen nachtegaal te horen was, maar wel het waanzinnig voorbijrazende Griekse verkeer, waarna de leerlingen met zijn allen een discotheek indoken.

Vanaf 1983 werden de schoolreizen volgens een vast patroon georganiseerd: in het vijfde jaar een driedaagse citytrip naar Parijs, in het zesde jaar een week Rome. In die jaren organiseerden Jan Weyler en Chris Debeuf om beurten de retoricareis. Aan vrijwillige begeleiders is er nooit een gebrek geweest. Het gebeurde zelfs dat een paar leerkrachten doodmoe na de nachtelijke treinreis uit Rome terugkeerden om 's anderendaags een andere trein op te stappen richting Parijs.

Omdat voor de derde jaren een skivakantie georganiseerd werd, viel na 1987 de Parijsreis weg. Ook al bestond er geen maximumfactuur in het secundair onderwijs, de school vond het niet verantwoord om de ouders te laten opdraaien voor drie schoolreizen. Later werd er wel, op uitdrukkelijk verzoek van de ouders, een driedaagse talenreis georganiseerd naar Parijs, enkel voor de studierichting moderne talen.

Doordat heel wat leraren meermaals mee op reis gingen, begon er stilaan een ervaren begeleidingsteam te groeien. Zij namen de organisatie helemaal in eigen handen en gaven de Romereis geleidelijk haar huidige vorm.

We laten 'veteraan-reisleider' Jean Mattheessens aan het woord over heel deze evolutie. Om te beginnen was er de charmante maar niet altijd optimale treinreis.

"Wat het verschil was tussen een gereserveerde en een niet gereserveerde wagon zijn we nooit te weten gekomen. Het is zelfs eenmaal in Firenze voorgevallen dat we met voorbehouden plaatsen niet op de trein geraakten en heel de hiërarchie van het station moesten aflopen, *carabinieri* incluis, om dan uiteindelijk te zien dat de locomotief van de internationale trein werd afgekoppeld om een nieuwe wagon speciaal voor ons aan te pikken.

In 1997 spoorden we na een week Rome terug, toen er een treinstaking uitbrak. Onze trein stopte in Milaan en liet een groep van 80 man moederziel alleen achter in het station. Na heel wat onderhandelen konden we uiteindelijk in een afgedankte wachtzaal van het station op de grond slapen. Enig, echt waar... en 's morgens schraapten we ons laatste geld bijeen om in een ontbijt te voorzien voor de groep.

Dit avontuur heeft ons naar de luchthavens van Brussel, Charleroi, Ciampino en Fiumicino gebracht. De luxe om twee uur na het vertrek in Rome te zijn werd gaandeweg tegengewerkt door de steeds duurdere prijs van hotels in de stadskern. We werden naar de goedkopere maar minder fraaie kanten van Rome gedreven. Ook daar zijn uiteraard verhalen en herinneringen aan gekoppeld, zoals het hotel naast St.-Paulus-Buiten-de-Muren, waarvan een aantal kamers dicht onder de galmgaten van de kerk gelegen waren, en je dus 's morgens vroeg de klokken in bed stereo kon ontvangen..., en waar de receptionist met een pistool gewapend rondliep. Wij hoopten dat hij eens op de klokken zou schieten.

Rome zelf blijft steeds een onvergetelijke stad en de chaos bij de kamerverdeling maakte deel uit van de plaatselijke charme. Na wat zoeken, aandringen, bedden verplaatsen en desgevallend een paar nachten in een ander hotel doorbrengen, kwam iedereen toch aan een logeerplaats. Onze dappere jeugd was de eerste avond een beetje geveld door de pracht van de Italiaanse hoofdstad – dat dachten we tenminste – en ging vrij vroeg naar bed. De Romeinse lucht gaf echter de vol-

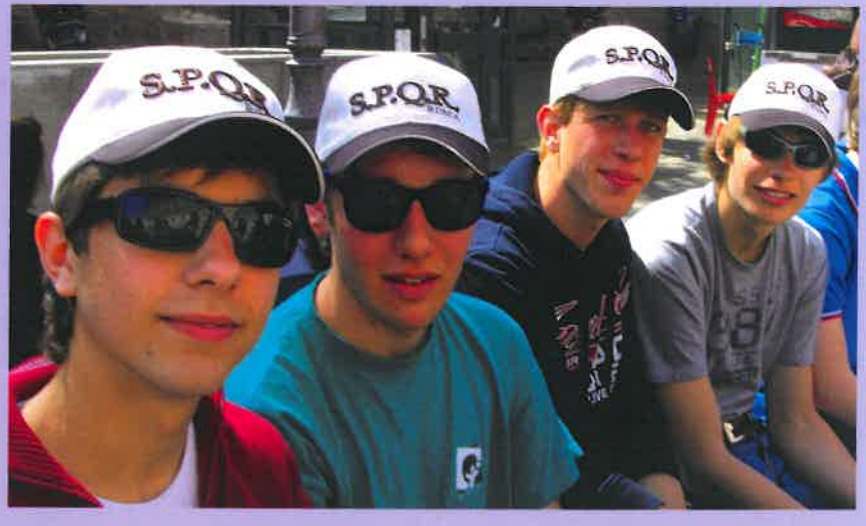

gende dagen soelaas en dus ook de drang naar meer nachtelijke avonturen of avonduren. Een Praetoriaanse bewakingsdienst door de begeleiding kon deze nachtelijke uitspattingen doorgaans wel aan. Maar ook in de geschiedenis is deze praetoriaanse garde niet even smetteloos gebleken, en het kon wel eens gebeuren dat ze uitrukte in toga of met vreemd wapentuig. Soms moest ze echter haar meerdere erkennen in de vindingrijke leerlingen, zoals toen die er niets beter op gevonden hadden een fles wijn in de tv te verbergen... Als je zoiets uitknobbelt is er zeker geen sprake van drankmisbruik.

Toen er nog geen internet bestond, er geen gsm's waren, noch facebook of andere twitters, was het natuurlijk een zaak om op de paasdag bij de Urbi et Orbi-zegen van de paus op de televisie zichtbaar te zijn op het immense St.-Pietersplein. Een leerlinge had ooit het idee om gele T-shirts te laten maken met de sobere opdruk "retorica 86", en dit idee heeft dus verder wortel geschoten. Om het wat goedkoper te houden zijn de T-shirts ooit door de Essense supermarkt UNIC gesponsord. Een collega heeft de verantwoordelijke van de RAI kunnen overtuigen dat deze afkorting in het Engels stond voor de UN en International Christianity, waarbij de groep dus in close-up op mundovisie in beeld kwam. We hebben nooit de return on investment van deze operatie gekend.

Nadat we jarenlang zorgeloos de kerken in en uit konden gaan, is ook in Rome de zedigheid- en veiligheids-paranoia opgedoken. Een rok boven de knie en je komt de kerk niet meer in. In St.-Pieter of het Capitolijns Museum wordt de bagage gescreend zoals op een luchthaven, de sfeer heeft een beetje van zijn vrolijke nonchalance en zuiderse onstuimigheid verloren.

Een hot item in de Romereis is de vermaarde fietstocht. In *temporibus non suspectis* hebben we ooit het gekke idee opgevat om fietsen te huren en een fietswandeling van circa 21 km te maken over de zeven heuvels. Er zijn wedstrijden in het Circus Maximus gereden zoals op een piste. Voor de Romeinen is een groep fietsers in de stad echter even bizar als een kudde kamelen, en je hoort aan het getoeter waar ergens de groep in de stad rondrijdt.

Sinds enkele jaren hebben we een nieuwe formule uitgewerkt, namelijk die van het bungalow-park. Wat verder weg van Rome weliswaar, maar gezelliger, en overdag blijven we de schoonheid bewonderen van de eeuwige stad, jaar na jaar."

Mei 1981

CULTUURSCHOK

In 1977 kwam ik, vers uit de Randstad, aan op het college. Ik voelde mij heel onwennig en ging daarom maar snel achteraan (of was het vooraan?) in de klas zitten. Na enkele minuten kwam de leerkracht binnen, die het schooljaar zou inleiden. Tot mijn grenzeloze verbazing gingen alle klasgenoten rechtstaan. Ik bleef nog zeker een halve minuut in stomme verwondering zitten, tot ik eindelijk begreep dat het een heel normale zaak was, dat de leerlingen opstonden als de leerkracht binnenkwam. Dit was de eerste van een hele reeks cultuurschokken die ik in dat eerste 'Vlaamse' jaar onderging.

Dorothé van Eijndhoven, 1977-80

1980 - 1989

In het voorjaar van 1980 galmt het geluid van het klokje, dat al die jaren door de collegebeller bediend werd, en dat het begin van de lessen aankondigde, voor de laatste keer over de speelplaats: vanaf nu zal een elektrische bel die taak overnemen.

In juni van dat jaar studeren de eerste meisjes af, ze zijn met twaalf. Bij die gelegenheid vraagt Jan Michielsen of we zijn dochter in het lager onderwijs kunnen inschrijven. Ook andere ouders van Essen-Heikant dringen krachtig aan. Buurtscholen, deken en bisdom zijn radicaal tegen. Eerst is p. Buermans heel en al enthousiast, maar enige tijd later durft hij niemand inschrijven, beducht als hij is voor tegenwind. De ouders zijn woedend, op het eind van de grote vakantie zit het probleem muurvast. Dan is Carla Mennes buiten Buermans' weten om komen praten. Op 1 september worden negentien kleine meisjes door hun ouders aan de collegepoort afgezet en gewoon aan hun lot overgelaten. Wat kunnen Ludo en Berthe Keuppens anders doen dan die arme schaapjes opvangen? De reactie van hogerhand is niet minnetjes, het regent banbliksems. Op de dekanale vergadering van 15 januari 1981 wordt het voldongen feit tegen heug en meug aanvaard, weliswaar met de spoorlijn als limiet van recrutering. Ook dat is ondertussen achterhaald.

Ondertussen zitten er op 1 september 1980, slechts zes jaar na de meisjesstart, al 218 meisjes in de klassieke humaniora, zo'n 48 % van alle leerlingen (wat nog eens goed laat zien hoe groot het probleem was dat in 1974 werd opgelost!). Het volgende schooljaar zullen er voor het eerst meer vrouwelijk leerlingen zijn dan mannelijke: 251 meisjes tegenover 238 jongens. Van dan af zullen de meisjes altijd (lichtjes of stevig) de meerderheid blijven uitmaken.

1980

9.3	Voerstreek: botsing tussen Vlaamse betogers en Luiksgezinden
24.3	El Salvador: aartsbisschop Romero vermoord
19.7	Olympische Spelen te Moskou door een aantal westerse landen geboycot

1981

26.2	Eerste rit TGV met topsnelheid van 381 km/h.
23.5	Aanslag op Johannes Paulus II
14.12	Israël annexeert Golanhoogte

1982

2.4	Falklandoorlog: Argentinië vs.Groot-Brittanië
17.8	Philips produceert de eerste compact disc (cd)
Zomer	De Rubik's kubus wordt een rage onder de jeugd.

1983

1.4	Studio Brussel voor het eerst in de ether
23.10	Brussel: 400.000 vredesbetogers tegen NAVO-kruisraketten op Belgisch grondgebied

P. Jef Seels voor de klas

Leven en dood

Tijdens de jaren tachtig strijkt de donkere schaduw van de dood meer dan eens neer over de kloostergemeenschap van de paters-leerkrachten. Achtereenvolgens is er het veel te vroege overlijden van p. Myny, p. van den Bogerd, p. Seels, p. Buermans (die 18 jaar als een echte vaderfiguur het directeurschap op zich nam) en p. Van hunsel, stuk voor stuk collegebegrippen, begeesterde mensen die een grote leegte nalaten.

Maar het leven gaat verder en de school wordt groter - in 1982 wordt voor het eerst de kaap van

de 500 leerlingen overschreden! - en eist gemotiveerde en bekwame leerkrachten: de eerste helft van de jaren '80 worden meer dan twintig nieuwe en meestal pas afgestudeerde personeelsleden aangeworven, zodat we in onze folder als gehaaide reclamejongens trots kunnen uitpakken met de boodschap dat we een 'jong en dynamisch lerarenkorps' zijn. Over reclameboodschappen gesproken: in deze periode wordt onder de leerlingen een wedstrijd uitgeschreven om de beste slogan voor onze school te bedenken : twee ideeën worden weerhouden en zullen voortaan honderden stickers sieren: 'Leer je fit' en 'Studeren in 't groen: doen!'

P. Louis Vercammen, die na Buermans' pensionering in september 1982 directeur is geworden, voelt zijn jonge leerkrachten goed aan en steunt allerlei nieuwe initiatieven, zoals de Oostenrijkreis, door Ron en Marleen Van Namen-Thys, voor het eerst op touw gezet in februari 1985.

In september 1983 komt een echt zwaargewicht (in alle betekenissen van het woord) het korps vervoegen: p. Harry zal meer dan twintig jaar lang zijn stempel drukken op de eigenheid van het college: eerst en vooral is hij een gewaardeerd godsdienstleerkracht, maar spoedig wordt hij ook voorzitter van de inrichtende macht en start hij tientallen grote en kleine initiatieven op. Zijn onvermoeibare geestdrift zorgt ervoor dat hij telkens weer de juiste mensen voor zijn ideeën kan warm maken, getuige zijn 'Gloryboys', een groep jongens, waaronder huidig Essens burgervader Gaston van Tichelt, die na hun middelbare studies contact blijft houden met 'de pater'.

1984

30.8	Eerste vlucht van de Space Shuttle Columbia
1.11	Nederland: abortus gelegaliseerd
3.12	Bhopal (Indië): giframp bij Union Carbide

1985

21.1	Nederland: eerste Elfstedentocht sinds 1963
11.5	Bezoek Joannes Paulus II aan Nederland en België
29.5	Heizeldrama Liverpool-Juventus
9.11	Aalst: overval door de 'Bende van Nijvel'

1986

28.1	Space Shuttle Challenger explodeert bij de lancering
26.4	Kerncentrale Tsjernobyl ontploft
3.5	Bergen: Sandra Kim wint Eurosongfestival met 'J'aime la vie'

1987

3.3	Veerboot Herald of Free Enterprise kapseist voor Zeebrugge
28.5	Moskou: West-Duitser Mathias Rust landt op het Rode Plein
2.12	Gazastrook: begin van Intifada

Grote verbouwingen

Met de groeiende leerlingenpopulatie voldoet de infrastructuur van het schoolgebouw niet meer en onder deskundige leiding van broeder Ignatius worden achtereenvolgens de grote slaapzaal (op de tweede verdieping van de westelijk vleugel) en daarna, in twee stappen, de kleine slaapzaal (op de tweede verdieping van de zuidelijke vleugel) in klaslokalen veranderd. Met zijn klare technische kijk op de zaken, zijn precisie en groot vakmanschap zal 'den Ignace' nog van goudwaarde blijken bij latere bouwprojecten.

Broeder Ignatius

In de loop van 1986 wordt onder zijn supervisie het 'Mariaheem', bij de echte collegianen beter bekend als het 'Hotelleke', aan een grondige restauratie onderworpen. Het Hotelleke, in de gouden internaatsjaren écht dienstdoend als 'bed en breakfast' voor ouders die van ver kwamen en na het zondagse bezoek aan hun zoon hier bleven overnachten, was in de jaren zestig helemaal onbewoonbaar geworden en in verval geraakt. Omdat het hotelleke een locatie is waarin vele mooie activiteiten kunnen plaatsvinden, beslist de congregatie het gebouw in ere te herstellen: voortaan is er naast het woongedeelte aan de linkerkant (ondertussen al vele jaren bewoond door conciërge Guy Jaspers en zijn vrouw Hilde van de Keybus) een keukengedeelte, twee kleinere zalen en één grote zaal. Voor de school is het hotelleke ondertussen al enkele tientallen jaren de gedroomde uitvalsbasis voor bezinningsmomenten, kleinere scolaire manifestaties, zoals muziekoptredens, het project 'gezonde voeding', de pannenkoekenslag, en andere feestmomenten, zoals Chrysostomos en après-Romefeestje voor retoricanen, après-skifeestje voor derdejaars, en personeelsfeestjes allerlei. Omdat er tot voor kort op de eerste verdieping een slaapzaal was, mochten leerlingen die na repetities niet meer thuis geraakten er ook blijven slapen, weliswaar onder begeleiding van leerkrachten. Ook tijdens retraites waren ooit overnachtingen voorzien. In de periode van de intensieve toneelrepetities hebben enkele leerlingen zelfs ooit het initiatief genomen om, zonder medeweten van paters of leerkrachten, in het grootste geheim hun intrek te nemen in een studentenkamertje 'op den uil' (boven het esthetica-lokaal) om daar hun potje te koken en hun slaapzak uit te rollen.

Op 23 juni 1988 start het volgende dossier waarin broeder Ignatius een groot aandeel zal hebben: in de morgen van 13 mei begint de slopershamer het openluchtzwembad met kleedhokjes af te breken en niet veel later is aan-

1988

11.5	KV Mechelen winnaar Europacup voor Bekerwinnaars na overwinning tegen Ajax.
30.9	Mikhail Gorbatsjov president van Sovjet-Unie
21.12	Lockerbie (Schotland): aanslag op Pan Amvliegtuig

1989

14.1	Oud-premier Paul Vanden Boeynants ontvoerd
1-2	VTM zendt voor het eerst uit
24.3	US-supertanker Exxon Valdez verliest 45.000 ton olie in Alaska
15.4	Bejing: studentenrevolte op Tiananmenplein neergeslagen
9.11	Val van de Berlijnse muur
25.12	Roemenië: executie Ceausescu en vrouw

nemer Martens uit Hoogstraten al druk bezig met de eerste betonstorting. Minder dan een jaar nadien zal de sporthal plechtig en ludiek geopend worden.

Omdat de gemeentelijke omnihal van Essen niet aan alle sportieve noden van de Essenaren kan voldoen, komen sportverenigingen vragen of ze tijdens de avonduren in onze sporthal kunnen komen trainen. Na enkele jaren zetten de paters de deur open voor badmintonners, basketters, turnverenigingen en volleyballers. Ook Esak, de Essense atletiekclub, maakt voor het inrichten van hun jaarlijkse 'Veldloop der Noorderkempen' dankbaar gebruik van de collegeterreinen én de sporthal en vooral wielerclub 'Molenheidevrienden' palmt tijdens het tweede decemberweekend nadrukkelijk de hele binnen- en buitenaccommodatie in om hun internationale cyclocross te organiseren.

DE SKIREIS NAAR HOLZGAU

Ron Van Namen

Winter 1984. Een knetterend houtvuur, sneeuw buiten en de verhalen over wintersport tussen enkele collega's. Dit was de kiem van een schitterend evenement in het collegeleven. Meer dan 25 jaar later hebben ontelbare leerlingen de weg gevonden naar de Oostenrijkse Alpen voor een week skiplezier met het derde middelbaar.

Het liep in het begin niet van een leien dakje. De directeur zag het wel zitten maar er kwam ook tegenwind wegens 'niet cultureel genoeg' en het feit dat de Parijsreis van de vijfdejaars hiervoor moest sneuvelen. Een enquête bij de ouders, met 80% voor, zette uiteindelijk het licht op groen!

Op 16 februari 1985 vertrok de eerste trip naar Tirol. Dat was toen nog in samenwerking met JEKA. Wat ons steeds van die maidentrip is bijgebleven: de eerste beenbreuk na 5 (!) minuten skiën.

De eerste jaren waren de jaren van de 'kampstijl'. Het eten werd door JEKA gebracht in 'legerpotten' en wij staken de handen uit de mouwen met allerlei taken zoals 'den afwas'. Pater Harry was ondertussen ook een vaste waarde in het team en genoot ervan met volle teugen. Hij leidde zijn jongensheem als een aalmoezenier van het leger! Buiten het skiën overdag waren er ook de avondactiviteiten met heel wat lachen, gieren, brullen. Naar de mode van die tijd was er een free podium, een playbackshow, carnavalfuif want de eerste tien jaar waren in de krokusvakantie, later een echte fuif, de Oostenrijkquiz, rodelen, de fakkeltocht, de mis van pater Harry in de kerk van Holzgau...

1990 was het jaar van de sneeuwstormen. Gaan skiën viel geregeld in duigen en het scheelde geen haar of het college zat ingesneeuwd in Tirol.

In 1993 begonnen we het roer qua organisatie wat in eigen handen te nemen en regelden we onze eigen bussen met Verpalen i.p.v. JEKA. De stap verder was dat we gingen onderhandelen met de familie Lumper van hotel Bären om heel het hotel voor onze school af te huren. De reisprijs zou hetzelfde blijven als voorheen met één nacht minder logeren maar met toch evenveel skidagen. We kregen er wel de gezelligheid van een typisch Oostenrijks hotel en de hartelijkheid van de familie Lumper bij.

In 1995 was het dan zover : hotel Bären en het Rehhaus werden onze vaste stekken en de reis verhuisde naar de eerste week van de paasvakantie. Dit nieuwe elan gaf de start voor een nieuw hoofdstuk in de Oostenrijkreisgeschiedenis.

Het Austriateam werd steeds groter, want de groep leerlingen groeide ook steeds aan wegens de 'boost' in ons leerlingenaantal in de negentiger jaren. Ook ons skimonitorenteam groeide en enkelen hebben het heel lang volgehouden, omdat het zo tof was. Het skigebied in Warth waar we elke dag met de bus naartoe reden expandeerde eveneens en elk jaar konden we wel genieten van een of andere nieuwigheid. Nieuwe liften, nieuwe pistes, nieuwe

1

2

3

1. **1986 - even uitblazen tijdens de skiles op de 'babylift' in Holzgau**
2. **1988 - de playbackshow, een avondvullend muzikaal spektakel**
3. **1995 - het hotel Bären wordt onze vaste stek**

hutten... Dikwijls 'brochureweer' in de paasvakantie, zodat wij meestal mooi gebruind terug in het College verschenen.

Na 25 jaar werden we gevierd in Holzgau....dat deed ons deugd. *'College Essen war ein sehr geliebter Gast in Holzgau, Warth und Hotel Bären.'* We kregen een mooi aandenken voor de vele jaren en dat prijkt nu in de leraarskamer.

Velen onder jullie die dit lezen waren er de voorbije vijfentwintig jaar bij en bonden toen misschien voor de eerste keer de ski's aan. Geregeld komen we nog oud-leerlingen tegen in Warth met hun familie. Wat ons vooral steeds is opgevallen is dat onze derdejaars na die week in Tirol een 'hechte' groep waren. Laten we hopen op nog vele jaren skigenot!

Pater Harry, Ludo Jochems en Luc Kerstens verdelen in het jongensheem de JEKA-soep.

Ski 2002 - de traditionele groepsfoto bij de kerk in Holzgau

MIJMERINGEN

Het college. Dat verhaal begon in 1982. Op 31 augustus reed ik met mijn vader al eens het fietstraject tussen Essen-Centrum en de Rouwmoer. Negen uur Latijn in het eerste jaar, en zeggen dat ik thuis tot voor die eerste september haast nooit een schoolboek had opengedaan: wennen. Enkele leerkrachten in het eerste jaar: Muriël Roosens (Latijn), Marleen Thys (Nederlands) en pater Seels (Godsdienst). Deze laatste verongelukte in de paasvakantie.

De eerste jaren waren zwaar. Aanpassen aan de studiefrequentie. Elke dag woordjes Latijn leren. Heetten die eerste Latijnse boeken niet *Itinera* en *Verba*? En mijn zussen maar woordjes opvragen. Ze werden er ingepompt. Pater Guido Van hunsel kruiste verschillende keren ons pad: bij Latijn, geschiedenis en kunstgeschiedenis. Drilwerk. Bij de Latijnse les legde hij op de vensterbank buiten altijd z'n sigaar. Tony Machielse deed die al eens verdwijnen. Spreekbeurt in het vierde jaar. Over de Tweede Wereldoorlog. Of over golf. Benny Konings had het over de tractor. Leerlingen met de wagen naar school? Dat gebeurde toen nauwelijks, maar den Benny kwam wel met een 'John Deere' van Horendonk naar de Rouwmoer!

Het college, dat was ook sport en sfeer. In het eerste jaar voetbalden leerkrachten tegen leerlingen. Leraar Ron Van Namen brak er zijn been. Of was het z'n enkel? Datzelfde jaar mochten we op een hete zomerdag gaan zwemmen in het collegebad. Chloor en zo, dat gebruikten de paters niet. We zagen de kikkers komen, water werd groen en na een paar dagen was het uit met zwemmen. In vier, vijf en zes gingen we met de schoolvoetbalploeg woensdagnamiddag op pad. M'n eerste lief – Carla - kwam kijken en nadien vaak aan de Kriek. Waar? In het café "t Trapke Op' aan het station. Bij den Herman. Ik schat op vier kilometer van de school zo ongeveer het dichtstbijzijnde café. Wanneer Joris Van der Mast en ik in het vijfde bleven zitten en in de turnzaal de film 'The Mission' draaide, zetten we het op een lopen. Toen we de deur van "t Trapke Op' openden, betrapte leraar Michel Nelen ons: vijf bladzijden over 'The Mission'... In 't Engels, "want jullie hadden hem toch al gezien hé." In het zesde jaar weer eens een voetbalmatch tegen de leraars: een droge 6-0. Een glansrol voor Gunther Mouws, in die tijd actief bij derdeklasser Hoogstraten.

Maar bovenal was 't college sfeer. We verzonnen bijnamen, voor elkaar en de leerkrachten (Op de school waar ik lesgeef – Gitok – gebeurt dat nog nauwelijks). Wat te denken van de Cornetto, de Sterrepiet, de Knook, de Samson...? En ik herinner me hoe we in 't vijfde en zesde mekaar continu met een bijnaam aanspraken: Titis, Woalex, Smetje.. Er was trouwens meer aan de hand. We ontwikkelden een soort sociolect met woorden die slechts enkelen verstonden. We keken naar films die we uitriepen tot de beste van de wereld. Zo was er de film '*La guerre du feu*', waarin holbewoners slechts enkele woorden spraken: 'atra' en 'dondero'. Dat was onze film! Boterhambeleg heette vanaf toen 'dondero'... Ik leerde van Peter Dekkers de eerste elektronische muziek kennen: Front 242, en ook U2. Op de speelplaats gaven we de *OOR's Popencyclopedie* door. Daarin lazen we waar onze muziekhelden geboren waren. Geweldig! Achteraan in de klas hing een blunderlijstje. Daarop blunders van leerlingen tijdens de lessen. Dezelfde klas gooide elke week iemand op het aanpalende plat dak.

En onze titularis, pater Harry, die had ons graag en vond het (dikwijls) allemaal goed, want hij zag hoe die groep aan elkaar hing. We gingen op schoolreis naar Amsterdam en Keulen en we vierden de laatste 100 dagen. Dat was iets met cowboys en indianen. Ik was de lijkbidder uit de strip van Lucky Luke en moest een koude cowboy opmeten en in een Aldi-karretje wegrijden. En dan moesten we nog met de trein vertrekken op Romereis.

Jan Suykerbuyk (1983-89)

ANNO DOMINO

Er moet iets 'speciaals' gebeuren ter gelegenheid van de plechtige opening van de nieuwe sporthal in april 1989, iets dat nog lang tot de verbeelding van de aanwezigen zal spreken.

Zo groeit het idee om, net zoals op de Nederlandse televisie, een dominoactie op te starten, waarbij de plattegrond van de weidse collegeterreinen, voorgesteld door meer dan 50.000 houten dominosteentjes, tegen de nieuwe sporthalvloer plat zou gaan.

In zijn toespraak spreekt de directeur terecht van een 'anno domino' in plaats van een 'anno Domini'. Alles lukt zoals voorzien, na een kleine 8 minuten liggen de blokjes allemaal neer. Iedereen die het zag zei dat het fantastisch was, inclusief toenmalig minister van onderwijs Daniël Coens, die met een druk op de knop de slinger van Foucault in beweging had gebracht, zodat die op zijn beurt, na enkele weidse slingerbewegingen, enkele seconden later het eerste blokje kon aantikken. En toen was het domino-effect een feit... en ging het 'opbouwwerk' van een tiental enthousiastelingen onverbiddelijk tegen de grond!

Met een druk op de knop brengt minister Coens het domino-spektakel op dreef.

Feest voor iedereen

De 'Rommeshoeffeesten', voor de eerste keer ingericht in 1977, worden, niet in het minst dankzij de fantastische inzet van alle leerkrachten en praktisch al de leerlingen van de derde graad, elk jaar een groot succes: meer dan 1000 eters (tot 1500 sommige jaren) genieten telkens weer van een verzorgd menu. Naast het restaurant met barbecue en de bodega, is er aanvankelijk de opvoering van het groot toneelstuk in de feestzaal, later een vrij podium-optreden. In het begin van de jaren '90 wordt ook de sporthal ingepalmd als fuifruimte met zelfs live-optredens van een rockabillyband. Nog later, bij het verdwijnen van de bodega, verdelen de initiatiefnemers van de drie meerdaagse schoolreizen broederlijk de grote sporthalruimte: de Oostenrijkse *'Bierstube'*, de Parijse bar *'Beau Degas'* en het Italiaanse *'caffè-ristorante'* hebben elkaars gezelschap gevonden. Een deel van de opbrengst van de Rommeshoeffeesten gaat ieder jaar weer naar een ander goed doel, de rest van de opbrengst wordt gebruikt om onze eigen infrastructuur te verbeteren.

Feest voor retorica

Voor onze afstuderende retoricanen wordt er op het einde van het schooljaar traditioneel een 'afscheidsfeest' georganiseerd, waarop zij samen met hun ouders en leerkrachten in een feestelijke stemming terugblikken op hun zesjarige carrière. Na de receptie en plechtige toespraak op de speelplaats vindt de eigenlijk feestmaaltijd met aanvankelijk kaastafel en later barbecue in de grote refter plaats. Behalve in juni 1985: de weerberichten waren toen zo eensluidend zomers dat besloten werd om het afscheid in de studententuin te vieren. De avond verloopt zeer idyllisch en gezellig, maar 's anderendaags is er wel sprake van enige ontnuchtering als blijkt dat één of andere onverlaat tijdens die feestnacht de kans heeft gezien om in het gebouw een brandslang leeg te spuiten met grote waterschade tot gevolg. Omdat de volgende dag de vakantie begint, geraakt niet alles in de studententuin terug naar de collegegebouwen verhuisd. Gevolg: er blijft een toog staan met een schuifje waarin p. Vercammen bijna twee maanden later enkele duizenden franken tapgeld terugvindt!

Andere activiteiten die door retoricanen georganiseerd worden zijn de retoricaquiz (bij het honderdjarig jubileum: 44 ploegen!) en de pasta-avond, beide bedoeld om de Romereiskas te spijzen. Maar dé activiteit met stip op één is natuurlijk de jaarlijks terugkerende unieke retoricafuif ('zoals er slechts één bestaat in héél de Noorderkempen, met zoveel jonge en mooie gastheren en vooral gastvrouwen'), aanvankelijk op de boerderij van Staf van Aert, naast het college, dan enkele jaren in de sporthal, weer later vele jaren lang in de St. Godelievezaal te Wuustwezel en tegenwoordig in zaal Rex in Essen.

In 1987 kwam laatstejaarsstudente Tina Poelemans met het idee op de proppen om de retoricanen meer 'identiteit' te geven, zeker tijdens de Romereis, door ze allemaal in hetzelfde gele T-shirt te steken. Een nieuwe gewoonte was geboren: vanaf nu zouden de oudsten bij het begin van het schooljaar een eigen T-shirt met voor- en achteropdruk laten ontwerpen. Tijdens de maand september heerst er altijd een gezonde paniek in hun rangen, omdat het ontwerp door de meerderheid goed bevonden moet worden en omdat het een race tegen de klok is om de bestelling tijdig door te geven: ter gelegenheid van de retoricafuif, eind september, begin oktober, moet het kleinood immers al volop gedragen worden. Maar het T-shirt komt pas helemaal tot zijn recht als het tijdens de Romereis een hele week lang kan geshowd worden.

Op de voorkant van het T-shirt prijkt één of andere mooie tekening/logo, door de creatiefste retoricaan van de lichting getekend, op de achterkant is er plaats genoeg om alle namen van de zesdejaars te vermelden. Jaren later zullen de laatstejaars een galabal inrichten, aanvankelijk in de eigen feestzaal of refter, later in het meer 'galabalachtige' Strijboshof te Kalmthout. Vooral de dames kunnen zich in de voorbereiding uitleven met het op punt stellen van hun gesofisticeerde kapsels, hun urenlang bijgewerkte make-up, en het aantrekken van hun chique avondjurken. Hoogtepunt van de avond: de plechtige intrede, het zien en gezien worden. Tot vandaag wordt het initiatief georganiseerd door enkele enthousiaste laatstejaarsleerlingen.

Retorica 2010-2011 'showt' de 21 reto T-shirts

CHRYSOSTOMOS: DE BOEL IN 'HET HONDERD'

Omdat zesdejaars willen vieren dat ze nog maar (ongeveer) honderd dagen middelbare school moeten lopen, nemen ze eind januari voor één dag de school in handen.

Tijdens de ochtenduren zetten ze een groots opgezette show op, waarin één thema centraal staat: het leger, hippies uit de 'flower power' tijd, middeleeuwse heksenvervolgingen, graaf Dracula, de Oscaruitreiking, glitter uit de filmwereld, het 'Grease'thema (zelfs tweemaal!), de maffia, de strijd tussen nonnetjes en duivels, tussen hardrockers en discofreaken, of tussen aanhangers van Hare Krishna en Bhagwan (het stonk nog drie dagen naar patsjoelie!), Benidorm Bastards, ...

Dit evenement begint meestal met een grote entree van de feestvierders op de speelplaats, daarna worden alle leerlingen van de school meegetroond naar de sporthal. Daar wordt tijdens een groot deel van de voormiddag een grote happening ingericht: beginnen doen de retoricanen met een massadans, dan zijn er enkele ingenieus gemaakte filmpjes, waarin op een meestal brave manier de draak gestoken wordt met de leerkrachten, die daarna ook nog eens op het podium moeten verschijnen en allerlei 'onvermoede talenten' ten toon spreiden (bv. Het Swingpaleis, De slimste mens, Mag ik u kussen, De generatieshow, ...).

In de namiddag werd aanvankelijk (nog volop verkleed in het Chrysostomosornaat!) naar de SIBA-beurs in Antwerpen getrokken, waarna er een bioscoopbezoek gepland was, tegenwoordig gaan ze met zijn allen bowlen in Ekeren of Brasschaat.

's Avonds is er een gezellig etentje, aanvankelijk in 'Het Oranjehuis' in de Hoogstraat in Antwerpen, later in zaal 'De Vlaamse Leeuw' te Wildert, en tegenwoordig op het Mariaheem. Om 22 uur worden de tafels aan de kant geschoven en is het '*time to party*': tijd om – het ene jaar al wat meer dan het andere- al dansend eens lekker uit de bol te gaan!

5LMT verovert L'Île de la Cité

Wanneer de Thalys het centrum van de Lichtstad binnenrijdt zijn onze leerlingen van de 5de moderne talen naar jaarlijkse traditie voorbereid op drie dagen cultuur snuiven in Parijs. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat verkennen ze de stad te voet of met de metro. Of ze nu gezellig tafelen in Quartier Latin, paraderen in de modieuze wijk Le Marais of de Arc de Triomphe beklimmen, steeds is de voertaal Frans. Als kers op de taart sluit een theaterbezoek dit sfeervolle verblijf af.

En, leuke paasvakantie gehad?

Boh, we zijn een paar keer samengekomen voor ons groepswerk van godsdienst. Dan had ik voetbalstage. En ik moest nog een boek voor Nederlands en voor Frans bespreken. En er waren ook nog twee repetities voor het toneel. Gelukkig had ik het laatste weekend niets te doen, zodat ik mijn wiskunde kon herhalen.

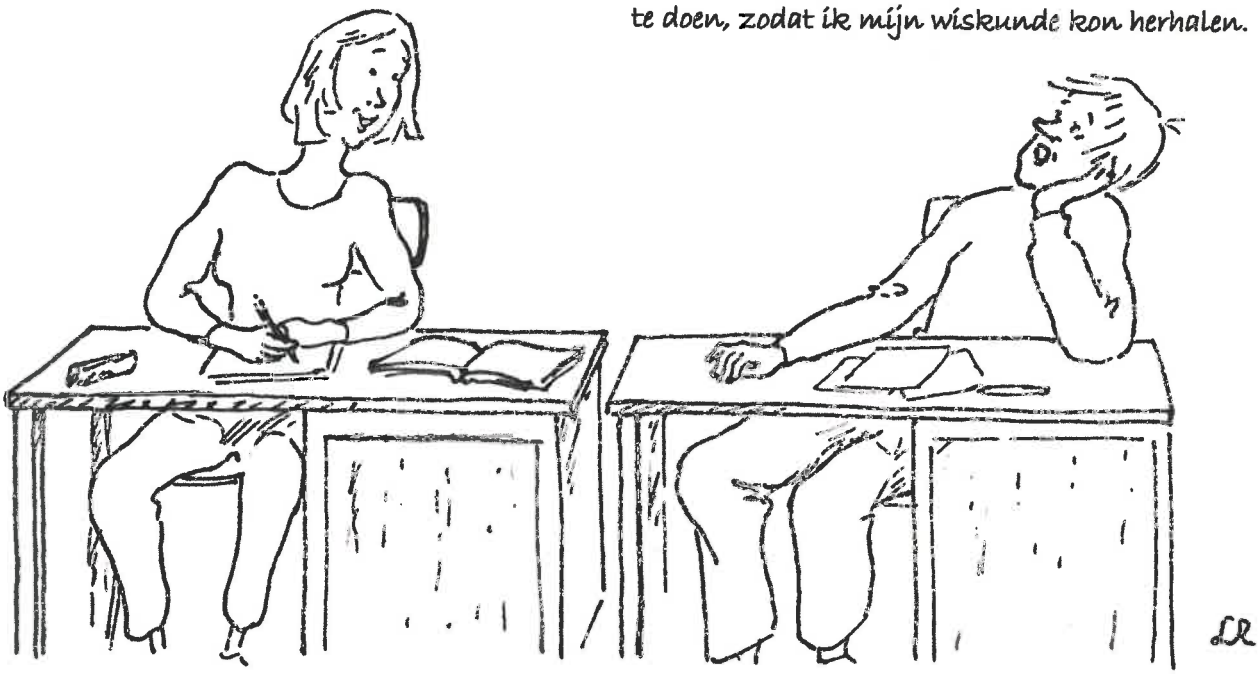

Toegenomen werkdruk op school?

1986 - Hugo Verswyver legt uit hoe men een Apple-computer programmeert.

Onderwijsvernieuwingen

Naast de afdeling Latijn-Grieks en Latijn-Wetenschappen kan het college sinds 1982 ook uitpakken met een volledige cyclus Latijn-Wiskunde, enkele jaren later zal ook de afdeling Latijn -Moderne Talen het levenslicht zien. Als die leerlingen van de afdeling moderne talen in poësis komen, gaan ze voor drie dagen naar Parijs, waar ze officieel geen enkel woord Nederlands mogen praten.

Op 27 april 1984 treden we het computertijdperk in, met eerst vijf, daarna dertien Apple II-computers. Een jaar later, in december 1985, worden de kerstrapporten voor de eerste keer via de computer ingetikt, verwerkt en uitgeprint.

De meerdaagse retraites sterven langzaam een stille dood. Heibel tijdens bezinningsdagen van retorica in Heide is ervoor verantwoordelijk dat de studenten vroeger dan gepland naar de school terugkomen: het klikt niet met de retraiteleider.

Op 8 en 9 mei 1986 viert de collegegemeenschap haar 75-jarig bestaan met een pontificale mis door Mgr. Paul van den Berghe, gevolgd door een receptie met toespraken, een koud buffet, een doorlopende historische tentoonstelling en later op de avond een onvergetelijke openluchtvoorstelling van Shakespeares 'Romeo and Julia'.

Reeds in 1987 doen we op het college aan 'begeleid zelfstandig studeren', wanneer we 15 groepen leerlingen van de hogere cyclus warm maken om gedurende drie schooldagen een studieobject te zoeken rond het project 'Wonen'. Groepjes zwermen over de hele regio uit (tot zelfs in Nederland) om ter plaatse aan veldwerk te doen.

Vanaf het schooljaar 1985-1986 komt 'vrouwelijk handwerk' niet langer voor in de lessenroosters van de eerste jaren. Door de wet van 1 augustus 1985 werd op het einde van het schooljaar 1985-1986 het 'maturiteitsexamen' afgeschaft. Het dateerde uit 1965 en had als bedoeling een bekwaamheidsdiploma af te leveren aan die leerlingen die universitaire studies wensten te volgen. Maar veel ingrijpender en allesomvattender is de onderwijshervorming die vanaf 1989 in het eerste jaar ingezet wordt. Het onderscheid tussen type-1 scholen of V.S.O-scholen en type-2-scholen of zogenaamde 'traditionele scholen' (zoals ons college) wordt opgeheven en alle secundaire scholen moeten bin-

nen de zogenaamde 'eenheidsstructuur' gaan werken. Ook in het traditioneel onderwijs verdwijnen hogere en lagere cyclus nu definitief en maken plaats voor drie graden met elk twee leerjaren. In het eerste jaar A van de eerste graad zijn 27 van de 32 lestijden voor iedereen gemeenschappelijk, met bij ons ondermeer de nieuwe vakken technologische, plastische en muzikale opvoeding. De resterende 5 lesuren worden op ons college helemaal besteed aan 'klassieke studiën' of Latijn. Het tweede jaar zijn er nog 14 gemeenschappelijke uren en kan men al kiezen voor de richting Grieks-Latijn. In het derde jaar komen de vier grote onderwijsvormen op de voorgrond: T.S.O., K.S.O., B.S.O en A.S.O., binnen deze laatste onderwijsvorm bieden wij voortaan de studierichtingen Grieks-Latijn, Latijn-Moderne Talen en Latijn-Wiskunde aan. In het vijfde jaar kan er ook gekozen worden voor Latijn-Wetenschappen. Van een gevreesde terugval van het leerlingenaantal is helemaal geen sprake, integendeel, meer eerstejaars proberen hun weg op het college te vinden en als blijkt dat ze de aanleg voor het Latijn missen, nemen ze op het einde van het eerste of het tweede jaar afscheid van het college.

Tijdens de jaren '80 zien we ook een '*boom*' in het aantal leerlingen met een Nederlandse nationaliteit. De meeste Nederlandse leerlingen zijn kinderen van ouders die in Essen of de omliggende Belgische gemeenten zijn komen wonen, maar soms is er ook een leerling die uit Huijbergen, Wouw of Roosendaal komt. Wanneer dit fenomeen op zijn hoogtepunt is wijdt 'Gazet van Antwerpen' er een artikel aan en op de bijhorende foto prijken zo'n zestig 'Hollanders'.

GROTE PRIJS ROUWMOER

Volgens de inrichtende wielerclub 'Molenheidevrienden' was de infrastructuur van het college met al het aanpalende groen in de onmiddellijke omgeving de ideale locatie om er een veldritparcours uit te tekenen. De ruime sporthal van het college bood bovendien alle faciliteiten om de renners te verzorgen en om de duizenden supporters te ontvangen. De organisatoren kregen de zegen van de paters en daarmee was in 1995 de eerste 'GP Rouwmoer', gewonnen door Paul Herijgers, een feit.

Sindsdien zitten de Molenheidevrienden gebeiteld en heeft de veldcross in Essen de wind in de zeilen. Vooral sinds de dag dat de GP Rouwmoer een stek kreeg in de schoot van het regelmatigheidscriterium 'de GVA-trofee' is het gebeuren uitgegroeid tot een semi-professioneel mega-evenement dat sinds 2008 op zaterdagnamiddag ook live op de VRT uitgezonden wordt.

Op de recente erelijst prijken alleen maar grote namen: vijf maal Sven Nys, vier maal Bart Wellens, Mario De Clercq en Niels Albert.

Het personeelsteam in september 1987

1990 - 1999

Nieuwe organen

Op het einde van het schooljaar 1990-1991 gaat p. Louis Vercammen met pensioen. Hij wordt opgevolgd door Michel Nelen. Die wordt zo de eerste lekendirecteur van het college.

Rond die tijd wordt ook een participatieraad opgericht, met naast de inrichtende macht vertegenwoordigers van leerkrachten, van ouders en van de lokale gemeenschap. Vele jaren later, in 2005 verdwijnt de participatieraad om plaats te maken voor de schoolraad, waaraan naast de voornoemde instanties een vierde geleding wordt toegevoegd, namelijk die van de leerlingen. Daartoe zijn ondertussen ook een ouderraad en drie leerlingenraden (eentje voor elke graad) in het leven geroepen.

De scholen uit de omgeving worden door de overheid ook sterk aangemoedigd om samen te werken, onder andere door het toekennen van extra werkmiddelen. Op die manier wordt op 1 september 1999 de Katholieke Scholengemeenschap Noorderkempen of KSN opgericht met volgende zes scholen: uit Essen: het College van het Eucharistisch Hart, het Don Bosco -Mariaberginstituut en het St. Jozefinstituut, uit Kalmthout: het Heilig Hartinstituut, uit Wuustwezel: het Stella Matutina-instituut en uit Kapellen het Mater Salvatorisinstituut. Eén van de belangrijkste doelen van een scholengemeenschap is het uitbouwen en verfijnen van het studieaanbod, zodat alle leerlingen uit de regio hun gading kunnen vinden in één van de inrichtingen. Regelmatig overleg tussen de verschillende geledingen van de scholen (inrichtende machten, directies, leerkrachten, participatieraden) heeft al tot verschillende goede afspraken geleid, bijvoorbeeld een goedkoper busvervoer via de Lijn.

Een interessant initiatief ziet het levenslicht: begin september is er voortaan een informatieavond voor de ouders van de eerstejaars. De eerstejaars zelf krijgen een peter of meter uit retorica en een hele onthaaldag met veel praktische informatie van de klastitularis, niet alleen over de school maar ook verkeerseducatie en EHBO; verder is er een misviering, een lunch op het Mariaheem en een namiddagje zwemmen in 'de Schelp' in Bergen op Zoom.

1990

15.1	Varkenspest
19.6	Schengen regelt vrij verkeer van personen en goederen
31.7	Joegoslavië valt uiteen
2.8	Irak bezet Koeweit
2.9	Utsunomiya (Japan): de Belg Rudy Dhaenens wordt wereldkampioen wielrennen
3.10	Duitsland herenigd

1991

17.1	operatie Desert Storm
11.2	Nelson Mandela na 27 jaar vrijgelaten
25.6	Balkanoorlog
24.11	Queen- zanger Freddie Mercury overlijdt in Londen aan de gevolgen van aids
8.12	Sovjet-Unie onder Jeltsin houdt op te bestaan.

Van de pers

Eind 1992 rolt de eerste 'Rommeshoever' van de drukpersen, een waardige opvolger voor 'Essen! - Het contactblad voor oud-studenten', een compact boekje van 40 bladzijden, dat opgericht was in 1957 en tot het begin van de zeventiger jaren verscheen. De 'Rommeshoever' zal het tot december 2001 volhouden. Het dertiende nummer wordt het laatste...

Verder zien we de oprichting van verschillende leerlingentijdschriften: enthousiaste redacties van studenten die onder het motto '*verba volant, scripta manent*' de pen ter hand nemen en enkele keren per schooljaar een nummer uitbrengen en het proberen te verkopen aan de rest van de leerlingen. Hun tijdschriften krijgen de meest gekke titels: *Groeninghe*, *Nooduitgang*, *Kerozine*, *Naamloos*, *Inrit*, *Exit* en *Collage*, dat vanaf december 2001 tot juni 2006 als officieel tijdschrift van het college tweemaal per schooljaar verschijnt.

OVER VERGETEN

Dinsdag 23 juni 1993: examen informatica voor de 4e jaren. Joke van Alsenoy was tevreden: het examen was tegen alle verwachtingen in goed afgelopen. Ze pakt alles in, inclusief het proefwerk. In alle gemoedsrust gaat ze naar huis. Daar pakt ze alles netjes uit en ontdekt tot haar grote verbazing en met stijgende onrust dat ze iets te veel had meegenomen. Een uitleg aan de telefoon had als gevolg dat men haar wel geloofde, maar toch van haar eiste om het proefwerk over te doen.

Gelukkig deed ze het even goed als bij haar eerste versie. Ze zal er nog jaren over kunnen vertellen...

Maatschappelijke opdrachten

Vanaf de jaren '90 wordt een secundaire school meer en meer verondersteld om allerlei maatschappelijke problemen mee op te lossen en zo komen mensen getuigen over hun drankverslaving, over hun problemen met drugs, over hun roekeloos gedrag in het verkeer, er is het Flitsproject (ook over het verkeer) en de acties 'Rookvrije klassen' en 'Meer pret zonder sigaret'.

Verder engageert de school zich door milieudagen en multiculturele dagen in te richten, zowel hongermalen als gezonde maaltijden te organiseren, sprekers uit allerlei ontwikkelingslanden een forum te geven (bv. Els de Temmerman die een voordracht over kindsoldaten geeft). Er wordt een toneelstuk rond 'wereldsoli-dariteit' opgevoerd, de Damiaanactie wordt opgezet en elk jaar weer opnieuw wordt de 'Schrijf ze vrij'- dag van Amnesty International mee ondersteund. Ook de opbrengst van de jaarlijkse marsepeinactie gaat voor een deel naar een goed doel.

Een diploma voor deelnemers aan de actie 'Meer pret zonder sigaret' in 2004

1992

24.3	Dirk Frimout vertrekt met Space Shuttle Atlantis
13.7	Dag van de linkshandigen voor het eerst gevierd
25.9	Zolder: de laatste Limburgse koolmijn wordt gesloten
25.12	Kersttoespraak koningin Elizabeth : "annus horribilis":

1993

19.4	Waco (Texas): sekteleider met 76 medestanders gedood
14.7	België wordt federale staat
31.7	Overlijden van koning Boudewijn
1.11	Verdrag van Maastricht: de Europese Unie is een feit

1994

6.4	Vliegtuig Rwandese president neergeschoten, genocide volgt
8.4	Zelfmoord Kurt Cobain
6.5	Opening Kanaaltunnel
9.5	Zuid-Afrika: Mandela eerste zwarte president

De laureaten van de Vergiliuswedstrijd 2003

Wedstrijden

Elk vak heeft ook wel zijn grote 'wedstrijd(en)', waaraan collegestudenten jaarlijks met succes deelnemen. Zo is er een olympiade voor het vak chemie, er is de Vlaamse wiskunde-olympiade, een junior wiskunde olympiade, het Groot Nederlands dictee van het Davidsfonds, de junior journalistwedstrijd, de Latijnse en Griekse olympiade, met o.m. Vergilius en Cicero-vertaalwedstrijden, de taalwedstrijden van de K.U.B. voor Engels, Frans en Duits, la Tour Eiffel en Olyfran voor Frans, stuk voor stuk gelegenheden om zich te meten met het kruim van studenten uit het hele Vlaamse land, waar heel vaak individuele collegelaureaten schitteren, en soms ook hele klassen in de prijzen vallen. Er is ooit een wedstrijd essay-schrijven geweest met als titel *'Ik wil niet sterven in de 20e eeuw, over leven in de 21e eeuw'*: dertien van onze retoricanen behoorden tot de 100 Vlaamse laureaten en mochten uit de handen van cultuurminster Anciaux een notebook in ontvangst nemen.

Later, vanaf het schooljaar 2001-2002, organiseert de Rotaryclub Antwerpen Heideland de zogenaamde Heidelandprijs die tot doel heeft de jongeren op een educatieve en zinvolle manier te bereiken en hen de kans te geven hun onderzoeks-kwaliteiten voor een publiek te demonstreren. Alle scholen uit de regio Noord-Antwerpen kunnen hun beste eindproject indienen. In de finale nemen telkens drie finalisten het tegen elkaar op in twee afdelingen: praktisch en theoretisch werk. Bijna elk jaar is er wel een collegeleerling die in de top drie eindigt.

De school doorgelicht

In de maand februari 1995 strijkt voor de eerste keer een doorlichtingsteam neer op het college. Een ploeg van vijf inspecteurs zal vijf dagen lang alles wat met de school te maken heeft nakijken. Ze maken daarbij vooral gebruik van geschreven documenten, maar hebben ook gesprekken met leerlingen en leerkrachten en bezoeken de lessen. Het team beslist een gunstig advies te geven, met het voorbehoud dat er een volledig ingericht en uitgerust biologielokaal komt. Na vier jaar neemt Michel Nelen om gezondheidsredenen ontslag als directeur. Hij zal zijn vroegere taak als leraar Engels-Nederlands weer opnemen. Dirk Goorden, ook germanist van opleiding, wordt bereid gevonden om de directeurstaak over te nemen. Omdat het takenpakket van een directeur de laatste decennia zoveel ruimer is geworden zal Manu Wens enkele jaren later de directeur in een halftijdse opdracht bijstaan, vooral wat het pakket 'leerlingenbegeleiding' betreft.

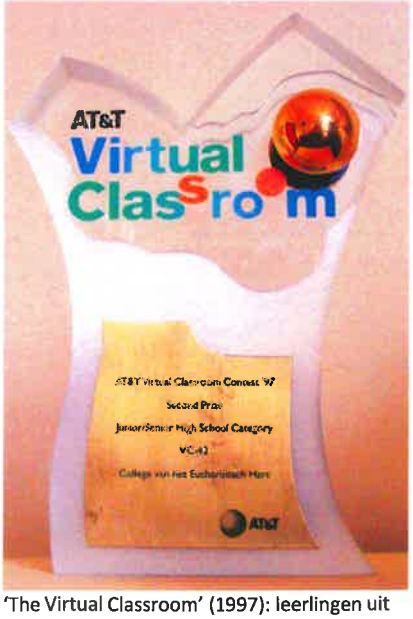

'The Virtual Classroom' (1997): leerlingen uit College Essen, Litouwen en Maleisië zitten via internet samen in een virtuele klas.

Scholieren leggen BASF-topman het vuur aan de schenen over klimaatbescherming

Antwerpen, 13 november 2009

Sint-Carolus Sint-Niklaas en het College Essen winnen debat "Meet the Boss"

Vandaag hebben vier klassen uit het secundair onderwijs Wouter De Geest, gedelegeerd bestuurder van BASF Antwerpen, het vuur aan de schenen gelegd. Zij deden dat tijdens een debatnamiddag "Meet the Boss" georganiseerd door chemiefederatie Essenscia Vlaanderen. Een jury oordeelde dat de leerlingen van Sint-Carolus Sint-Niklaas en het College Essen de beste argumenten naar voor brachten en het debat op de meest geïnspireerde manier voerden. Zij gingen elk naar huis met een cheque ter waarde van 400 euro.

Persbericht Essenscia (where chemistry meets life sciences)

1995

20.2	De Vlaamse veeartskeurder Karel Van Noppen wordt vermoord door hormonenmaffia
9.4	Oklahoma (USA): Amerikaanse terroristen blazen gebouw op
11.7	Srebenica: Serviërs vermoorden 8000 moslims
22.10	Willy Claes neemt ontslag als Secretaris-Generaal van de NAVO wegens Agusta-Zaak
4.11	Tel Aviv: premier Rabin vermoord

1996

5.7	Geboorte van schaap Dolly: eerste zoogdier gekloond uit een volwassen cel.
13.8	Arrestatie van Marc Dutroux
27.9	Taliban verovert Kaboel

1997

16.5	Laurent Kabila verjaagt Mobutu
26.6	'Harry Potter en de Steen der Wijzen', het eerste deel van de Harry Potterserie, verschijnt
31.8	Parijs: prinses Diana verongelukt
5.9	Calcutta: sterfdag moeder Teresa

Het College 'online'

In 1996 wordt de webstek van het college geïntroduceerd, www.collegeessen.be. In de 'Rommezoever' legt Dirk Herman uit waarover deze 'nieuwlichterij' precies gaat:

'Het internet is een aaneenschakeling van verschillende netwerken. De informatie die een organisatie wil beschikbaar maken wordt op het internet geplaatst. Het zijn niet alleen bedrijven en verenigingen maar ook onderwijsinstellingen die dit relatief nieuwe medium ontdekken. Zo waren er in september vorig jaar nog maar 120 Belgische onderwijssites. Eind vorig jaar, op 23 oktober 1996, sprong ook het college op de internet-express en was zo weer één van de koptrekkers in Vlaanderen.... Items als 'Fotoalbum', 'Infogids' of 'Lessenroosters' zijn vooral bedoeld om buitenstaanders wat info te geven, daarnaast kreeg de site een meer persoonlijke toets door de oprichting van een 'Cyberclub', een virtuele ontmoetingsplaats voor alle 'Collegianen'. Plannen voor de toekomst zijn er genoeg: een interactieve college-quiz staat in de startblokken en er wordt gewerkt aan een nostalgische rubriek met foto's uit de oude doos...'

Opmerkelijk: bij de start beschikte op het college welgeteld één leerling, Lode Vermeiren, over een persoonlijke website die we konden linken aan de rubriek 'Leerlingen op het Net'.

De allereerste homepage van *collegeessen.be* in 1996

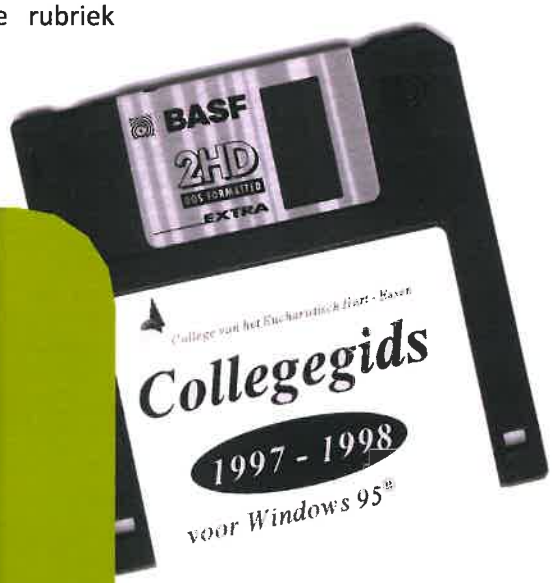

Diskettes met de electronische versie van de infobrochure: in 1997 een heel modern fenomeen

ESSEN '98

Van 3 tot 7 augustus 1998 vindt op de collegeterreinen een religieus-sociaal congres plaats, waaraan een 450-tal jongeren uit heel Europa - die alles bij elkaar 12 talen spreken - deelnemen. Er worden trouwens ook verschillende jongeren uit andere werelddelen opgemerkt. Vertrekpunt van het congres is het gegeven dat Europa een feit aan het worden is, maar dan vooral op economisch-financieel gebied. De deelnemers willen echter ook elkaars cultuur leren kennen en spreken over hun geloofservaringen, elkaar bevragen over de toekomst, discussiëren over ethische bekommernissen, over de solidariteit met de minstbedeelden en reflecteren over de zin van het bestaan. Spanjaarden, Oekraïeners, Ieren, Denen, Portugezen, Oostenrijkers, Duitsers, Nederlanders en Belgen worden vrienden en beseffen dat de Europese verscheidenheid een rijkdom is, als men maar bereid is in te gaan op de tradities en denkwijzen van de anderen. De officiële afsluiting vindt plaats in Antwerpen: de Amerikaan Joe Tobin, algemeen overste van de redemptoristen, gaat vooraf in een misviering in de kathedraal aldaar.

De ontmoeting wordt een groot succes, niet in het minst dankzij de gedrevenheid van p. Harry, die zijn geesteskind 'Essen 98' naar het Essens college had gehaald, maar ook dankzij de inzet van enkele tientallen collegemensen die een hele week in de weer zijn om in allerlei logistieke en andere noden te voorzien (geef zo'n 450 mensen maar eens een week te eten of leg ze maar eens te slapen...)

1998

3.2	Cavalese (Italië): Amerikaanse straaljager vliegt tegen skigondel en doodt 5 Belgen
15.4	Dood Pol Pot: Killing Fields en 1,7 miljoen doden
16.6	Het Woordenboek der Nederlandse Taal (grootste ter wereld!) is klaar.
17.8	Bill Clinton bekent schuld in affaire Monica Lewinsky
16.11	Het televisieprogramma 'Big Brother' gaat van start.

1999

24.3	Kosovo-oorlog
14.4	Berlijn opnieuw Duitse hoofdstad
Mei	dioxinecrisis in België
11.8	Totale zonsverduistering in grote delen van West-Europa
4.12	Huwelijk Filip en Mathilde

In de voetsporen van huismeester-opvoeder Herman Buyens...

Luc Kerstens

Als de tijdspanne van honderd jaar het lesgeven onmiskenbaar heeft veranderd, dan kan hetzelfde gezegd worden van de omkaderende functies in de school. Tot dik halfweg de vorige eeuw was het secretariaat het domein bij uitstek van de socius. Naast de beperkte administratieve taken die hij vervulde, stond de socius midden tussen de leerlingen en was hij in de eerste plaats een spilfiguur in het internaat. Speelplaats, refter- en slaapzaalbewakingen heel de week door, weekends incluis, maakten de hoofdmoot uit van zijn takenpakket. Een loodzware job die destijds onbezoldigd werd uitgevoerd.

Herman Buyens maakte in september 1976 als eerste leek in de functie van voltijds huismeester-opvoeder zijn opwachting op het collegesecretariaat. Tot zijn pensioen in juni 2000 was hij het onvermijdelijk aanspreekpunt voor elke bezoeker. De manier waarop hij met veel flegma en een no nonsense aanpak zijn job invulde, is nog altijd onnavolgbaar. In zijn kielzog en naarmate de schoolpopulatie aangroeide volgde een hele reeks studiemeesters, intussen omgedoopt tot opvoeders en administratief medewerkers. Opmerkelijk daarbij was dat heel wat latere leerkrachten wegens gebrek aan voldoende lesuren hun collegecarrière begonnen als deeltijds secretariaatsmedewerker.

Nog altijd bevindt het secretariaat zich op de eerste verdieping recht tegenover de kamer van de directeur. In de jaren zeventig bestond de ruimte nog uit verschillende aanpalende, kleine lokaaltjes. De meeste daarvan deden louter dienst als opslagruimte voor allerlei materiaal. Zelfs de muziekinstrumenten van het internaat lagen er ooit opgestapeld. Vooraan zaten de studiemeesters bijna op elkaars schoot. Roken was toen haast nog een must. Op elk bureelmeubel prijkte ostentatief een asbak die na de dagtaak uitpuilde van de peuken. Geen haan die ernaar kraaide. Toen p. Vercammen directeur werd, liet hij alle tussenmuren verwijderen en kreeg het leerlingensecretariaat zijn huidig uitzicht. Intussen hebben de verantwoordelijken voor de boekhouding, de personeelsadministratie, de leerlingenbegeleiding en de ICT-coördinator een eigen stek ergens in het gebouw.

Een job die elke nieuwkomer in de maag kreeg gesplitst, was het opnemen van de absenties. Het resultaat van de rondgang langs de klaslokalen tweemaal daags moest nauwkeurig worden bijgehouden in de aanwezigheidsregisters. Streepjes trekken achter elke naam was een klus die iedereen na verloop van tijd danig op de zenuwen begon te werken. Collega Dirk Herman vond er wat op door een flexibele meetlat van de nodige inkepingen te voorzien. Eén haal van zijn pen volstond om een klas in haar geheel af te werken. Het systeem verdiende misschien wel een patent.

Krijgt de vervanging van een pc of een laptop nu nog nauwelijks aandacht, dan was de aankoop van een elektrische dactylomachine eind jaren zeventig nog een mijlpaal. De bediening ervan was het exclusieve voorrecht van Agnes Aerts, huidige echtgenote van Jan Matthijsen, ex-leraar en momenteel ambassadeur van België in Washington. Voor de intrede van het eerste fotokopieerapparaat wat later gold hetzelfde. Het maakte van de drukker met dienst, die voor het vermenigvuldigen van de stapels cursussen voordien aangewezen was op een inktspetterende stencil- en offsetmachine, een gelukkig mens.

Zeker is dat het opdrachtenpakket van de secretariaatsmedewerkers nu amper nog te vergelijken valt met dat van pakweg een handvol decennia terug. De huidige wetgeving op het gebied van boekhouding, leerlingen- en personeelsadministratie vereist kennis van zaken, een nauwgezette opvolging en een gedegen ICT-ondersteuning. Werkt het internet niet, ligt het secretariaat bij wijze van spreken op apegapen.

Wat met verloop van jaren wel onveranderd bleef, is het contact met de leerlingen. En daarover valt in weinige opzichten te klagen. Nagenoeg nooit dient tijdens de pauzes manu militari opgetreden te worden om vechters of ruziemakers te scheiden. Draagt de aanwezigheid van de vrouwelijke leerlingenhelft daartoe bij? Ligt het aan de omvang van het schooldomein? Wie het oneens is met zijn evennaaste hoeft die hier niet voor de voeten te lopen.

Het secretariaat op 1 september 1999

Staand v.l.n.r.: Wim Vandekeybus, Dirk Goorden (directeur), Luc Kerstens en Dirk Herman
Zittend v.l.n.r.: Agnes Noppe, Herman Buyens, Doris Deckers en May Kerstens

Wellicht is vooral het schooleigen opvoedingsproject dat wederzijds respect predikt ervoor verantwoordelijk dat het dagelijks toezicht op refters en speelplaats geen aanslag vormt op een gezonde bloeddruk. Wat niet wil zeggen dat enige alertheid overbodig is en er nooit een vermanende vinger dient opgestoken te worden. Leerlingen blijven immers leerlingen en zijn er altijd tuk op om iemand in het ootje te nemen. Ongetwijfeld zal dat zo blijven, hoe de wetgever in de toekomst het onderwijslandschap ook zal uittekenen.

EEN WAAR

Gladio is de naam van een ultra-geheim netwerk dat na WO II op Amerikaans initiatief in West-Europese landen werd opgericht om een eventuele Sovjetrussische bezetting te saboteren. Naar 't schijnt is de organisatie in 1992 opgeheven. Op de plaats van het voormalige zwembad staat nu de sporthal. De zandbermen rond het zwembad werden naar de studententuin afgevoerd en daar tot een 'speelberg' opgehoogd. Om de basis vast te zetten dienen afgedankte betonblokken. De site komt eveneens van pas bij de jaarlijkse cyclocross. Van ver of nabij bevond er zich nooit een kelder, bunker of wapendepot. Dat weet iedereen, maar één buitenlander weet meer. Vrijdag 9 september 1994 komt reporter Joop Hoek van Brabants Nieuwsblad uit Roosendaal ter plaatse en houdt staande dat die zandberg een bunker verbergt. Die betonblokken zijn toch wel het beste bewijs zeker! De man is niet van zijn stokpaard af te slaan.

Zaterdag 10 september titelt de krant op het eerste blad:

Explosieven Gladio naar IRA en ETA

Honderden kilo's springstof Semtex zijn uit geheime ondergrondse schuilplaatsen gestolen en doorverkocht. In Essen is in enkele donkere nachten van april 1992 zo'n geheime bergplaats leeggehaald. In een parkje bij het klooster van de paters redemptoristen lag een partij wapens en springstoffen opgeslagen. Een enorme berg zand onttrekt de kelder, met daarin een Duitse opslagplaats uit de Tweede Wereldoorlog, aan het oog. Twee Gladio-agenten haalden er o.m. uzi's, handgranaten en 123 kilo springstof uit en brachten die naar Roosendaal en Brasschaat. Omdat de diefstal geheim moest blijven, is er geen ruchtbaarheid aan gegeven. Twee partijen zijn bij de IRA in Ierland terechtgekomen en een bij de ETA in Spanje.

200 gr Semtex volstond om een Pan Amtoestel boven Lockerbie neer te halen (1988), uzi's zijn Israëlische machinepistolen. Maandag 12 september neemt *Gazet van Antwerpen* het artikel over en bloklettert op de frontpagina *Geheim wapenarsenaal van Essen naar Brasschaat*. Gladio blijft actief in België. Een kwade telefoon gaat van het college naar de redactie, omdat zij zonder de minste controle het stuk had geplaatst. In de voormiddag belt Jan Becaus van de BRTN-nieuwsdienst, ook de politie van Essen wil er het fijne van weten. In de namiddag verschijnen een reporter en fotograaf van *De Morgen*. Uiteraard wordt de kwakkel gekortwiekt. De Nederlandse Socialistische Partij vraagt de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken in Den Haag om opheldering.

SPIONAGEVERHAAL

Louis Vercammen

Dinsdag 13 september titelt *De Morgen*:

Gladio-onthulling wellicht flop

Vals alarm. Dat lijkt de beste samenvatting van een recente onthulling over een Gladio-wapendepot in de tuin van de redemptoristen in Essen. De paters zijn formeel : 'Pure fantasie'.

Dezelfde dag publiceert *Brabants Nieuwsblad* een vervolgartikel. Joop heeft blijkbaar een goudmijn ontdekt en gaat met zijn gewone lef door.

Kloosters zijn vaak als depot gebruikt

Een voormalig Gladio-agent sluit niet uit dat het klooster van de redemptoristen in Essen hand- en spandiensten aan Gladio heeft verleend. De leiding van het klooster was van het bestaan van die bergplaats op de hoogte. Er werden ook regelmatig buitenlandse agenten in het klooster gehuisvest. Dat waren dan zogenaamd broeders van een buitenlandse orde. Maar enkelen binnen de leiding wisten dat.

Volgens *Gazet van Antwerpen* had Joop verzekerd dat zijn informatie duizend procent betrouwbaar was. Rond 16 u daagt de Bewakings- en Opsporingsbrigade (BOB) van Brasschaat op. Van zijn chef moest de man alles laten vallen en spoorslags de 'verdachten' ondervragen.

Woensdag 14 september publiceert *Gazet van Antwerpen* op p.3 een korte rechtzetting. Zaterdag 17 september twee nieuwe artikels van Joop Hoek in *Brabants Nieuwsblad*. Hij kan er maar niet genoeg van krijgen. De paters in Essen zijn in het verweer gekomen weet hij, voor de rest warmt hij de oude kost nog maar eens op. Terwijl de Hollandse krant doet of haar neus bloedt, verschijnt op 25 november eindelijk de gevraagde volledige rechtzetting in *Gazet van Antwerpen*.

Papier is verduldig, de zandberg ook. Schier dagelijks door het jonge volkje platgelopen, is een stommere opslagplaats voor wapens nauwelijks denkbaar. Zou de CIA dan zo achterlijk zijn? Begin maar eens tijdens enkele donkere nachten zonder zwaar materiaal tonnen zand uit te graven, en dat zonder sporen na te laten! Zei Voltaire: '*Lieg, lieg maar op, er blijft altijd iets van over.*'

Het personeel in het schooljaar 1996-1997

Retorica sensibiliseert

MOET ER NOG MARSEPEIN ZIJN?

November is al dertig jaar de maand van de marsepeinactie: een ludieke sensibiliseringscampagne van de retorica in alle klassen van de school, ijverige leerlingen die alle straten van de Noorderkempen afschuimen op zoek naar koopgrage snoepers, retoricanen aan de kassa, leerkrachten die euro's en eurocenten tellen en de verdere administratie op zich nemen, sterke leerlingen die honderden dozen met telkens twaalf kilo marsepein van de vrachtwagen halen, verloren rijdende chauffeurs die de marsepein in alle uithoeken van de regio bij de leerlingen afleveren en ijverige leerlingen die de lekkernij (tijdig) bij hun klanten bezorgen. De opbrengst van de actie geeft de leerlingen van het derde, vijfde en zesde jaar de kans tegen een meer aanvaardbare prijs naar Oostenrijk, de Westhoek of Rome te gaan. Ook de kleine reizigers van de lagere school worden gesponsord. Bovendien gaat er een bedrag van 3000 euro naar een jaarlijks te bepalen goed doel.

2000 - 2010

Verlies van twee monumenten

Omdat de lagere school blijft groeien en lokalen nodig heeft (de totale schoolbevolking komt in 2000 voor het eerst boven de 600 leerlingen uit, in 2003 gaan er al 700 leerlingen naar middelbare en lagere school), omdat er meer klaslokalen opgeofferd moeten worden voor vaklokalen en we iedere klasgroep zijn eigen klaslokaal willen blijven geven, is het gebrek aan lesruimte nijpend. Broeder Ignatius heeft in de loop van de voorbije jaren weliswaar een aantal mooie houten chalets in de buurt van de sporthal neergezet (de eerste drie werden al in augustus '94 in gebruik genomen) en er komen zelfs containerklassen, waar de kastanjes die op het dak vallen, de herfst aankondigen en de temperaturen in de winter echt winters aanvoelen, toch wordt het hoog tijd dat er een groot nieuwbouwproject voor de lagere school zal verwezenlijkt worden. Broeder Ignatius is volop met de plannen bezig met de bedoeling het project op te volgen als hij op 5 oktober 2001 overlijdt: meer dan 40 jaar lang heeft hij op het college gewerkt en vele veranderingen meegemaakt, letterlijk en figuurlijk. In de homilie op zijn uitvaartplechtigheid klinkt het als volgt: '*Ongeveer alles wat je hier ziet op het college is door den broeder zijn handen gegaan. Den broeder maakte geen problemen, hij loste ze op, zonder show, zonder ooit de aandacht op eigen persoon te trekken*'.

Ook sinterklaasdag 2004 wordt geen feestdag voor het college: totaal verslagen is iedereen, als ons het nieuws bereikt dat pater Harry plotseling overleden is. Al sukkelde hij al enkele jaren met zijn gezondheid, toch komt zijn overlijden onverwacht. Het verlies voor de school is groot, het college zal nooit meer hetzelfde zijn.

2000

1.1	SIS-kaart vervangt kleefbriefjes. Zonenummers verplicht bij elk telefoongesprek
13.5	Enschede: vuurwerkramp
12.8	Russische atoomduikboot Kursk zinkt

2001

26.2	Taliban vernietigen twee reusachtige Boeddhabeelden
11.9	Aanslag op de Twin Towers, bijna 3000 doden
7.10	Amerikaanse aanval in Afghanistan
7.11	Sabena failliet verklaard

2002

1.1	Invoering van de euro als betaalmiddel
6.5	Hilversum: Pim Fortuyn vermoord.
23.10	Moskou: Tsjetsjeense rebellen gijzelen 922 mensen, bloedbad

2003

20.3	Tweede Golfoorlog
1.10	Universiteit Antwerpen wordt opgericht
13.12	Arrestatie Saddam Hoessein

Oude wijn in nieuwe zakken

Naast de talrijke toneelopvoeringen werden er in de 'goede oude tijd' vele 'bonte avonden' en muziekavonden op de planken gebracht. Die twee tradities zijn allerminst dood. Alleen heet de huidige 'bonte avond' met een modern woord 'free podium', een manifestatie die elk jaar ter gelegenheid van de Rommeshoeffeesten weer wordt ingericht.

FREE PODIUM

Ergens in het voorjaar... vrijdagnamiddag begint zoals elk jaar de grote metamorfose. De retorica kijkt graag naar deze gedaantewisseling uit, die haar gelijke niet kent bij Ovidius. Rond de middag verandert de sfeer, de dag krijgt een aparte smaak. Per klas georganiseerd gaan de enen groenten snijden, de anderen tafellakens knippen of de kelder in om met borden, drank of toogelementen naar boven te komen. En ja, 120 minuten later heeft het wonder zich weer voltrokken: de school is een gezellig café-restaurant geworden, en in de kloostergangen wachten honderden borden met groenten keurig gerangschikt op de hongerige gasten. Als die er eenmaal zijn, gaat de dienst verder en staat een volgende ploeg klaar om ze te bedienen, de borden af te was-

sen en de tafels opnieuw te schikken.

Nu wil de jeugd ook wat terwijl de ouders gezellig tafelen. Zo ontstond twintig jaar geleden het idee een vrij podium te organiseren. Leerlingen op de planken. Het concept is in al die jaren quasi onveranderd, maar is vaak op verschillende plaatsen georganiseerd: in de muziekklas, in de biologieklas vóór ze werd afgewerkt, in een tent op de speelplaats, waar het bar koud was, in de garage van de sporthal, om tenslotte terecht te komen in de huidige refter 2. Succes en publiek verzekerd. Dans, toneel, kleinkunst, playback, goochelnummers, popmuziek, noem maar op, ze komen allemaal aan bod. Talent, vindingrijkheid, schalkse insteekjes, leuke combinaties, in twintig jaar vrij podium werden meer dan 400 nummers gebracht, zeg dus maar door ruim 800 man.

De leukste herinneringen opsommen is natuurlijk de andere onterecht in de schaduw zetten, maar als je bedenkt dat een 4C ooit met twintig man achter een gordijn van vijf meter is gekropen om met 40 handpoppen een poppenspel op te voeren, dan weet je hoe het er aan toe kan gaan, dat vergeet je gewoon niet. Professioneler wordt het als acteurs met opgenomen videobeelden samenspelen. Druk, als de popbandjes het laatste deel van de avond inzetten en heel de apparatuur moet aangesloten worden voor een volle zaal. Ontroerend als een leerling zijn grenzen heeft verlegd om dan toch op de planken te staan en met applaus beloond wordt. Heel stiekem bewonder je ze wel. Soms is het achter de coulissen wat stressen als de volgende artiest nog niet in de kleedkamers opduikt twee minuten voor zijn optreden, soms moet de volgorde dan op de valreep worden aangepast, maar op het einde van de avond is het toch wel allemaal gelukt. Ergens achter in de zaal is de technische ploeg op een discrete manier aan het werk: ze heeft, zoals bij zoveel gelegenheden, het podium gebouwd, de lichten en het geluid opgesteld en staat met vingers op de knoppen klaar om tijdens de show elke nummer zo goed mogelijk in het licht te zetten. Ook voor hen, 'chapeau l'artiste'. Je mag natuurlijk de talrijke collega's niet vergeten die het allemaal binnen de lijnen houden achter de coulissen, al is het ooit gebeurd dat iemand vlak voor de show weg moest omdat zijn vrouw ging bevallen.

Eén van de gezelligste momenten van het jaar is de 'extra-editie' van het vrij podium op dinsdagnamiddag, voor de leerlingen van de derde graad, en dit als bedankje voor hun inzet. Als daar dan de laatste noot weggalmt, wordt het grote boek van het vrij podium weer voor een jaar gesloten. Maar dat boek moet dan nog in de kast, en ach ja, die laatste snoeren wegen dan wat zwaarder dan bij het opstellen.

2004

11.3	Madrid: Al-Qaida blaast vier treinen op, 191 doden, 1400 gewonden
1.9	Tjetsjeense terroristen gijzelen een school met 1200 kinderen, bloedbad
26.12	Z-O-Azië: tsunami (32 m hoog, windkracht 9), 290.000 doden

2005

16.2	Kyoto-protocol over het milieu
19.4	Paus Benedictus XVI
30.9	Deense Jylland-Posten publiceert cartoons over Mohammed

2006

11.3	Dood ex-president Joegoslavië Slobodan Milosevic
1.5	Antwerpen: Hans van Temsche schiet op straat twee mensen dood.
juli	Heetste zomer sedert 1833
30.12	Saddam Hoessein opgehangen

2007

1.1	Roemenië en Bulgarije lid van de Europese Unie
21.4	Vaticaan schaft voorgeborchte af voor overleden ongedoopte baby's
6.5	Sarkozy Frans president

MUZIEKAVOND

Ook het tweede cultureel initiatief, de jaarlijkse muziekavond, kan elk jaar op een meer dan bomvolle zaal enthousiaste toeschouwers rekenen. Om in de 'gemoedstoestand' van de vertolkers-muzikanten te komen volgend verslag:

Het is acht uur 's avonds Essense tijd, dus ruim tien minuten later op de klokkentoren. De zaallichten doven langzaam en voor jou staat een blad muziek, of tenminste noten. Natuurlijk ken je dat stuk rot van buiten, en toch...met 250 mensen in de zaal is dat stukje papier je enige houvast. Ergens in die zaal zitten je ouders of zelfs grootouders, zo fier als een pauw, maar minstens even zenuwachtig te schuiven op een stoel. Tot overmaat van ramp heb je nog een paar klasgenoten gezien die naar jou kwamen luisteren. En dan gaat dat zoals in het zwembad...je begint er gewoon aan. Het is echt merkwaardig hoe zoveel mensen zo stil kunnen zijn. Het blijft stil in de zaal en langzaam neemt de muziek het van je over en verdwijnen de spoken van alle wijze raadgevingen van je muziekleerkracht uit je hoofd. Een paar minuten later komt het slotakkoord. Oef, dat werd tijd...het licht gaat aan en ineens dat applaus, dat krijg je anders thuis niet. Drie treden verder en het is voorbij. Maar goed, maar spijtig, maar met dat instrument heb je de magie van een avond opgestart, de muziekavond. Na jou zijn er twintig of dertig anderen die dezelfde uitdaging te wachten staat.

Dit is de hedendaagse versie van een oude traditie van het college, dé muziekavond, een gebeuren dat het college graag koestert. Woorden kunnen niet alles uitdrukken, dromen zijn immaterieel, en ergens daar tussen ligt die wereld van de muziek.

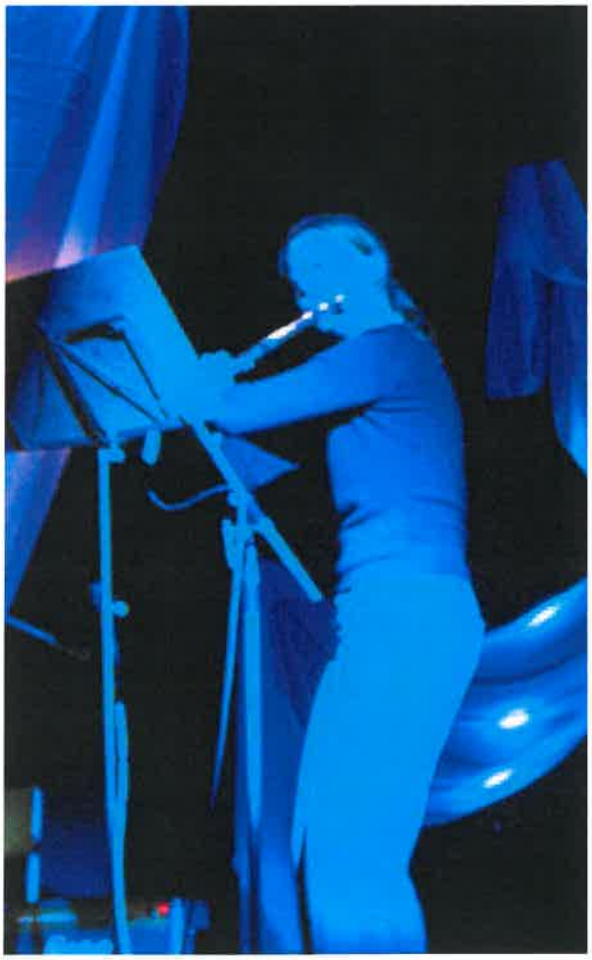

In de coulissen worden de instrumenten gestemd, en op het podium nogmaals...je weet maar nooit. Zangers kunnen enkel op zichzelf terugvallen, ze hebben geen instrument dat het voor hen doet. Je moet maar lef hebben om daar te staan. En waarom doe je dat jezelf aan? Misschien om schoonheid en een passie te delen en over te brengen.

Jaren geleden hebben we ooit eens 'muziekweekends' gehouden in het Mariaheem. Over dromen gesproken. Vanaf de vierdes was je welkom. Twee dagen lang niets anders dan muziek, een beetje sport en veel gezelligheid. De ouders kwamen daarop de leerlingen afhalen en werden op een heus huisconcert getrakteerd. In het geheugen van velen is het lied van *Vrouwe Schildpad* gegrift van een heuse Vlaamse componist die heel de zaal gaandeweg in een quasi onhoudbare lachbui heeft gestort. De tranen rolden over de wangen van de pianist maar, zij het met wat moeite, de zanger bleef overeind.

In de reeks muzikanten die we al die jaren mochten beluisteren zijn er een aantal die van hun passie hun beroep hebben gemaakt en verder richting conservatorium, Lemmens of andere muziekwegen zijn ingegaan. Jong talent op onze planken, maar zoveel talent...Waar vroeger de klemtoon op klassieke muziek lag, is deze de laatste jaren een beetje aan het verschuiven richting lied en kleinkunst.

Misschien nog even een indiscrete blik achter de gordijnen. Jaren geleden was een leerling ter- nauwernood aan een erg ongeval ontsnapt. In de retorica meldde hij zich voor de muziekavonden en tijdens de repetities zei hij ergens in de coulissen dat hij dit wilde meemaken om opnieuw bij de mensen te zijn. En dan doven de lichten en je hebt een blad papier met wat noten voor je...

2008

3.5	Myanmar: cycloon, 130.000 doden
14.9	Amerikaanse bank Lehmann Brothers failliet, wereldwijde crisis
28.12	Brussel: Taizésamenkomst van 40.000 jongeren

2009

20.1	Barack Obama, eerste Afro-Amerikaanse president
30.4	Aanslag Koninginnedag Apeldoorn, 8 doden
19.11	Herman van Rompuy eerste voorzitter Europese Raad

2010

12.1	Haïti: aardbeving, meer dan 230.000 doden, 1,5 miljoen daklozen
15.4	Europees luchtruim gesloten als gevolg van een aswolk van vulkaanuitbarsting IJslandse Eyjafjallajökull
20.4	Golf van Mexico: boorplatform Deepwater Horizon ontploft
23.4	Brugse bisschop Roger Vangheluwe bekent kindermisbruik
13.10	33 Chileense mijnwerkers (op 700 m diepte vast) worden na 3 maanden bevrijd

LAUDATIO TEMPORIS ACTI

We schrijven een sombere septemberdag aan het einde van het vorige millennium. Handgeschreven huistaken beleven hoogdagen, elektronisch gepiep in de klas komt van hongerige tamagotchi's en internet is een duister begrip waarvan alleen Dirk Herman weet dat het iets anders is dan een succesvolle remedie tegen malaria. In die druilerige dagen arriveert naar jaarlijkse gewoonte een nieuwe lichting groentjes op het eiland van rust. Eén van die onbeschreven bladen was ik. *O tempora! O mores!*

Nadat nieuwe mensen, vakken en omgevingen ons hadden geïmponeerd, was het aan ons om indruk te maken. De puberteit sloeg loeihard toe. De mannelijke helft van de speelplaats zocht zijn toevlucht in piekjeshaar: een bedenkelijke modegril waarin kilo's haargel of wax centraal stonden. Het gladde goedje deed puisten vergeten en maskeerde allengs het alomtegenwoordige gebrek aan volwassenheid. Verkleumde fietsers zagen bij de kleinste regenbui hun imago druppel voor druppel de goot in sijpelen nog voor ze de school bereikten. En wie bewust te hoge pieken scheerde, wachtte een al op voorhand verloren strijd met pater Harry en de ijskoude waterkraan. *Dura lex, sed lex.*

Geleidelijk aan beseften we dat er meer was dan ons kapsel en die vervloekte stamtijden. We ontdekten de wereld en elkaar. Activiteiten buiten de lessen boden de ideale gelegenheid om medeleerlingen en leerkrachten op een andere manier te leren kennen. Niemand vergeet de coole Oostenrijkreis of de zwoele Romeinse terrasjes waar meerdere tongen los kwamen. Door samen een galabal (een van de nieuwigheden van onze generatie), een retoricafuif of de acts voor Chrysostomos voor te bereiden, werden banden voor het leven gesmeed. Ik zal me altijd herinneren hoe ik samen met enkele andere leerlingen pater Harry hielp bij het leeghalen van een uitgestorven Antwerps klooster. Al was het maar om de rijkelijke traktatie nadien. Wanneer klassieke grenzen vervagen tussen leerlingen en leerkrachten, tussen de les en alles daarbuiten, dan voel je dat school meer is dan een dagelijks verplicht nummer. Op het college was dat speciale gevoel immer aanwezig. *Dum vivimus, vivamus!*

We waren bevoorrechte getuigen van de zwanenzang van leerkrachten die je door hun anciënniteit nog amper van het schoolmeubilair kon onderscheiden. Met een flamboyant adieu ruilde Marie-Lou Debrit het eiland in het groen voor *la vie en rose*. Christianne Kips toonde trots een laatste maal haar Maagdenburgse bollen, om nog te zwijgen over de openheid waarmee Marcel Geysen voor het laatst sprak over zijn *maquis en garrigue*. Last but not least mochten we van op de eerste rij aanschouwen hoe mevrouw Blomme definitief aan het einde van haar Latijn was. De turbo van Hugo Verswyver zou daarentegen pas enkele jaren later beginnen sputteren. *Otium cum dignitate*.

Een testament van een generatie collegianen kan niet zonder anekdotes. Zo was er Pieter die tijdens de pauze van een Frans toneelstuk mevrouw Veraert verwarde met een medeleerling. Amicaal liep hij naar haar toe, sloeg zijn hand op haar rug en riep de gevleugelde woorden: "Hey, rosse!". Schaamte en vooral hilariteit vulden de gelagzaal. Ik denk ook spontaan aan de hilarische lessen Latijn waarin een excentrieke medeleerling zich meermaals schuilhield in de krappe kast achter in het klaslokaal. Terwijl zijn spieren met de seconde stijver werden, kregen we collectief de slappe lach telkens de leerkracht de bewuste kast naderde en vroeg hoe het was met die arme Maarten op het ziekenbed. Niemands lachspieren bleven onbewogen wanneer diezelfde leerkracht Latijn de bewuste 'urban legend' bovenhaalde over een collega en de Bacardi breezers. In de veronderstelling

dat het limonade betrof, zou die tijdens de Rommeshoeffeesten meerdere bacardi's soldaat hebben gemaakt om uiteindelijk zijn barkruk in te ruilen voor de onzachte vloer. *Ridentem dicere verum, quid vetat?*

de grote beukenboom aan de achterkant van de gebouwen

Schooldagen duurden te lang, schooljaren te kort. Hoe tergend traag de klok soms tikte voor ons jeugdige geweld, zo snel kwam plots de laatste bel voor een waardig monument. 6 december 2004 bracht voor een keer niet de komst maar het afscheid van een man wiens hart voor jonge mensen klopte. Pater Harry omhelsde de traditie en de openheid die het college altijd heeft getypeerd. Niet die ene lege kamer, wel een warm huis vol herinneringen vormt zijn imposante nalatenschap. De combinatie van vliegende bordvegers, grote nappen koffie en wijsgerige humor blijft in ieders geheugen gegrift. *Vita mutatur, non tollitur.*

In een zucht vlogen zes jaren voorbij. Een barbecue en een diploma later sloten de massieve groene deuren achter onze rug. We zochten andere oorden op en verkenden onze limieten zonder ze te moeten berekenen. De verademing van een volwassen leven was echter nooit compleet zonder een mijmering over de onbezonnen tijd in Essen. Hoe lang nog, zullen we ons wel niet herinneren wie Cicero was? Hoe vaak dachten we in die gigantische aula niet terug aan de tijd toen we een persoon en geen nummer waren? Uit alles bleek dat onze opleiding in het provinciale Essen een meer dan degelijke voorbereiding was op verdere studies. De groene poorten bleven echter altijd op een kier en meer dan eens keerden we terug om te kijken of de toren er nog stond. *Non scholae, sed vitae discimus.*

Vorig schooljaar mocht ik het verhaal van de andere kant bekijken. Als leerkracht geschiedenis gaf ik les in de lokalen waar ik zelf mijn broek had versleten, en beleefde ik een tweede Romereis. Het was wonderbaarlijk vast te stellen hoe de sfeer ondanks nieuwe gezichten en ontwikkelingen nog steeds dezelfde is gebleven. Meneer Nelen werd Michel, mevrouw Veraert gewoon Cécile en de Jean... wel die was als vanouds onvindbaar als je hem nodig had. Het spreekt boekdelen dat ik het meest moest wennen aan de afwezigheid van de grote beukenboom aan de achterkant van de gebouwen. De mastodont had een storm niet overleefd, maar ik ben er van overtuigd dat de unieke geest van het college elke storm zal overleven. *In perpetuum!*

Dennis van den Buijs, 1998-2004

De wereld komt naar ons (en andersom)

Omdat we zover van Antwerpen (of van gelijk welke interessante bestemming zitten) is het soms aangewezen om initiatieven naar eigen huis te halen: een Romeinse soldaat komt op bezoek, het Ars Amatoria-toneel komt over de 'kunst van het minnen' vertellen (naar het werk van dichter Ovidius), de filosofiedag doet sommige leerlingen echt goesting krijgen om wijsbegeerte te gaan studeren, advocaat Aloïs Peeters, die het Romeins recht in een hedendaags jasje praat, overtuigt de retoricanen die rechten willen gaan studeren, de gedichtendag brengt ieder jaar weer tal van originele initiatieven om poëzie aan de man te brengen, het bezoek van 'Big Wheel', een Engelstalige interactieve toneelintroductie op Shakespeares tragedies en het leven in Groot-Brittannië, is altijd weer een feest, Ludwig Caluwé komt in het kader van *'Parlement op school'* over de werking van de parlementaire democratie praten. Er blijven natuurlijk ook de klassieke excursies met de blauwe 'vlinderbussen' van Verpalen: bestemmingen zijn ondermeer de universiteiten en hogescholen van Antwerpen (tijdens de Wetenschapsweek), de kerncentrale van Doel, Technopolis, de Musea voor Schone Kunsten te Brussel en Antwerpen, de VRT, de Limburgse steenkoolmijnen, Breendonk, Middelheim, Maastricht, Den Haag, Lille, Amsterdam, Rotterdam, Gent, Tongeren, Brugge en vele, vele andere...

Gedichtendag 2005

College SMART SCHOOL Essen

Digitale evolutie

augustus 2010 - graafwerkzaamheden voor de glasvezelkabel

Sinds 2006 maken wij, samen met zoveel andere scholen, gebruik van het digitaal schoolplatform 'Smartschool', dat leerkrachten en leerlingen niet alleen een elektronische leeromgeving biedt, maar hen ook helpt communiceren, en waarvan de administratieve modules, het leerlingenvolgsysteem en het rapporteringssysteem verder onschatbare diensten bewijzen.

Allemaal goed en wel zo'n digitale snelweg, maar dan moet hij wél snel zijn en daar blijft Belgacom dik in gebreke als het over onze afgelegen collegelocatie gaat. Vaak moeten tijdens de les surfende leerlingen veel te lang wachten, zodat er dringend aan het probleem moet verholpen worden.

2008 - retorica bezoekt Europees Brussel

In de grote vakantie van 2010 gebeurt dit eindelijk: Belgacom komt een sleuf met een lengte van enkele honderden meter graven: ze loopt dwars doorheen de paterstuin en verbindt het schoolgebouw met de bestaande bekabeling in de weekendzone: eindelijk is de glasvezelkabel een feit en kunnen onze leerlingen volwaardig online.

Nu is het sein gegeven om stap voor stap alle klaslokalen met een volledig digitale leeromgeving uit te rusten.

JE AMUSEREN IN HET GROEN

Afgestudeerd in 2009-2010 mag ons jaar zich met trots het negenennegentigste retoricajaar uit de geschiedenis van het college noemen. Een paar maanden later zitten de herinneringen aan de tijd op het college dus nog vers in ons geheugen gegrift.

Toen ik onlangs om half acht 's morgens in het donker naar de campus fietste, begon ik te mijmeren over de voorbije 6 jaar. Wanneer ik me allerlei leuke en grappige situaties voor de geest haalde, begon ik spontaan te lachen.

Ik herinnerde mij de winters op het college: uren kaartplezier in de warme refter, terwijl de jongens buiten sneeuwballengevechten hielden. Ik herinnerde mij de zomers: lekker zonnen op de ligwei en ondertussen nat gespetterd worden door overvliegende waterballonnen.

Ik dacht aan alle briefjes die we schreven tijdens de les. We probeerden ze zo subtiel mogelijk door te geven in de hoop niet betrapt te worden, in de hoop dat de leerkracht ze niet hardop zou voorlezen...

Ik zag onze leerkracht Frans uit het tweede jaar voor mij: ze zat in de kast achteraan in de klas verborgen, om tijdens de les wiskunde te voorschijn te springen! Hilarisch!

Dan herinnerde ik mij de weken voor Chrysostomos. Filmpjes maken, dansjes inoefenen... We hadden ons zelfs een keer verstopt in 'het technisch kot van de Jean' voor onze leraar Engels. Hij kwam aan in een lege klas en met de handen in het haar ging hij de hele school doorzoeken. Zo gauw hij vertrokken was, gingen we allemaal weer braaf op onze plaats zitten. Wanneer hij daarna binnenkwam, schrok hij zich bijna een ongeluk, waardoor wij natuurlijk niet meer bijkwamen van het lachen. Gelukkig kon hij er zelf ook mee lachen.

Toen ik me realiseerde dat ik sneller moest fietsen om nog op tijd te zijn, werden mijn mijmeringen verstoord. Maar telkens ik nu nog terugdenk aan het middelbaar, is dat met een heel fijn gevoel. De slogan van de school zou aangepast kunnen worden:

'Studeren en je amuseren in het groen, doen!"

Eveline Lefever, 2004-2010

Andere recente initiatieven

In mei 2000 wordt voor de eerste keer de reis naar Vaulx ingericht, in 2009 is deze trip vervangen door een tweedaags bezoek aan de Westhoek.

Om elkaar als groep beter te leren, trekt het tweede jaar sinds 2004 op tweedaagse naar Westmalle.

Vanaf het schooljaar 2005-2006 organiseert het college voor de eerste keer richtingen die uitsluitend met Grieks gecombineerd worden. In de tweede graad ontstaat zo de richting 'Grieks-Latijn', in de derde graad de richtingen 'Grieks-Wiskunde' en Grieks-Wetenschappen'.

Eénmaal per jaar, in de week net voor de paasvakantie, organiseren de leerkrachten van de derde graad voor hun studenten het 'studiehuis', een project begeleid zelfstandig studeren: het college wordt bij die gelegenheid omgetoverd tot een gigantisch 'huis' vol met zwoegende leerlingen die op eigen houtje pakketten leerstof moeten verwerken in een tijdsspanne van twee dagen. De derde dag wordt de kennis van de leerstof grondig getest.

Na een lezing van een medewerkster van het Provinciaal Instituut voor Milieu Educatie van Antwerpen (PIME) starten enkele enthousiaste leerlingen met het MOS (milieuzorg op school). Ze vinden ook enkele leerkrachten bereid om mee aan de milieukar te trekken: ze ijveren voor energiebesparing, voor meer groen op de speelplaats, voor een strenger afvalbeleid op school, een veiliger verkeer naar school, een duurzame leefomgeving en ga zo maar verder. Na enkele drukke jaren is het een tijd stil geweest rond het MOS, maar nieuwe initiatieven staan in de startblokken.

Het pastoraal team is een ander nieuw gegeven, nu er geen enkele pater nog rechtstreeks aan het college verbonden is.

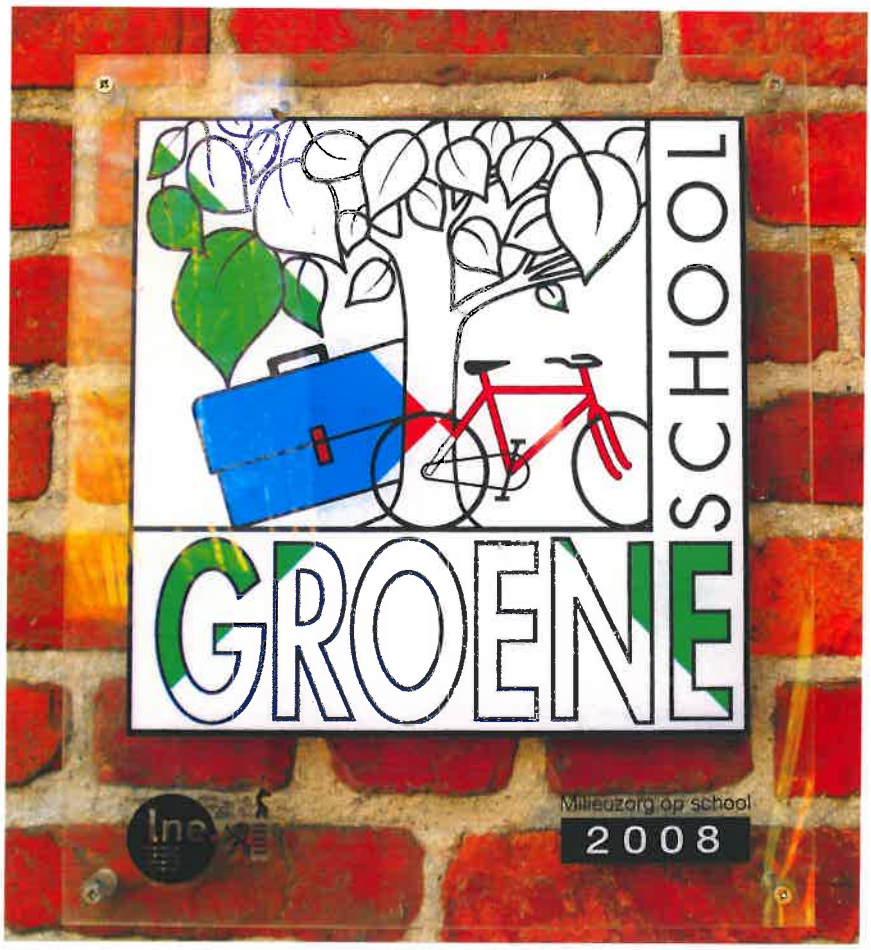

Op het einde van het decennium is er ook de start van de officiële evaluaties in het Vlaams onderwijs. Vanaf nu moeten leerkrachten op functioneringsgesprek komen bij de directeur en krijgen ze om de vier jaar een evaluatieverslag.

Nu de groep gepensioneerde leerkrachten steeds groter wordt, hebben enkelen onder hen in 2008 het initiatief genomen om VOCE op te richten: de Vereniging van Oudleerkrachten van het College in Essen. De 'oudjes' zijn nog niet écht oud en organiseren regelmatig een activiteit die een goed excuus is om herinneringen op te halen aan 'die goede oude tijd op het college'.

VAULX

Filip Keuppens

Het is weeral veel te koud voor de tijd van het jaar. Eind april en zelfs hagel teistert de fietsende leerkrachten en leerlingen van het vijfde jaar. Niet enkel hagel en wind doen pijn, ook de nijdige hellingen rond Vaulx geven aanleiding tot grimassen en licht gevloek. Maar daar is alweer de zon en de top van de heuvel wenkt. Bovendien smaakt het broodje smos overheerlijk in de schuchtere voorjaarszon die schijnt op het kerkje van Brûly-de-Pesche.

Volgens Jos is het straks enkel nog bergaf richting barbecue. In de verte reeds de reuzeoplegger van Noordvlees Van Gool schril afstekend tegen de grauwe gevels van Les Neufs Maisons. We zijn er geraakt, nu heerlijk nagenieten tussen pot en pint. 's Avonds worden grote en kleine verhalen geboren. Voor later ongetwijfeld ...

WESTMALLE

Sam Van Muylder

De leerlingen proberen met gesprekken en leuke spelletjes een hechte band met hun klasgenoten op te bouwen. In de zes edities waren er reeds memorabele momenten, die zich meestal 's nachts afspeelden. Toen alle begeleiders eindelijk de leerlingen rustig in hun bed hadden gekregen, schudde een daverend onweer hen terug wakker. Iedereen stond gillend en springend op de gang. Alle moeite voor niets...

Qua slaapplaatsen moesten leerkrachten vaak inventief zijn. Op een veldbedje in de koffiekamer, op een matras in de gang (zodat leerlingen 's nachts over hen struikelden) of gewoon tussen de leerlingen op een stapelbedje... Pret verzekerd! (met de commentaar van de leerlingen dat ze door de leerkrachten werden wakker gehouden)

Het hoogtepunt van de reis is de 'bosstratego' op de laatste middag. Leerlingen proberen vlaggen te veroveren, maar altijd blijken leerkrachten fanatieker uit de hoek te komen. Soms ontaardde dit in hoog oplopende discussies over vals spelen, voortrekken en collegialiteit. Gelukkig zijn er geen blijvende trauma's.

De tweedejaars hebben altijd de tijd van hun leven en komen moe maar enthousiast naar school terug.

SCHOOLPASTORAAL

Charlotte Breugelmans

Jarenlang bepaalden de paters redemptoristen het schoolklimaat, waarin jongeren veilig konden groeien naar zichzelf en naar volwassenheid. Wanneer dat groeien wat moeilijker en rebelser ging, trachtten ze de problemen niet via 'straffen' aan te pakken, maar veeleer via gesprekken, waarin vertrouwen centraal stond. Deze rijke en unieke sfeer, die gebleven is, maakt dat het college een 'thuis' is voor velen. Maar de laatste jaren ontbrak er een kader en na een oproep liepen onmiddellijk zes leerkrachten warm om een pastoraal team te vormen. Voorbeelden van initiatieven zijn het allerheiligenmoment (leerlingen maken muziek in de kerk en steken een kaarsje aan voor wie zij willen herdenken), de soep-op-de-stoep-actie ('s vrijdags voor het kerstverlof ten voordele van welzijnszorg).

De mooiste ervaring tot hiertoe was deze: toen we bericht kregen dat de school die de redemptoristen in Haïti gebouwd hadden, volledig verwoest was en alle leerlingen omgekomen waren na de vreselijke aardbeving aldaar, spraken onze leerlingen zelf het pastoraal team aan om iets te doen en schoten we samen in actie. Liefst 106 leerlingen bleven op woensdagnamiddag op school voor het maken van een koekjestaart voor 600 man. Die was de dag daarop op amper 10 minuten verkocht. Roepingen, zoals die vroeger bestonden, komen nog zelden voor. Dat wil echter niet zeggen dat jongeren niet meer te motiveren zijn om zich in te zetten voor mensen die het nodig hebben. In die zin proberen wij onze leerlingen het redemptoristisch denken van Alfonsus mee te geven. Wij trachten het evangelie op een verstaanbare manier bij hen te brengen. Op vrijwillige basis. We bieden het aan, we verplichten hen tot niets. We laten hen ervaren wat het is om zich het lot van anderen aan te trekken. Op die manier hopen wij voor hen een inspiratiebron te zijn.

School maken in de 21ste eeuw

Geografisch is het college nog altijd een 'eiland in het groen' - al komt de weekendzone aan de zuidkant wel erg dichtbij -, maar maatschappelijk gezien is de school in de 21ste eeuw zeker geen eiland. Door het feit dat enkel klassieke richtingen worden aangeboden, heeft ze wel een eigen sfeer, en krijgen buitenstaanders wel eens de indruk dat het college elitair is. Natuurlijk neemt de school het lesgeven ernstig, en moeten de leerlingen op een goed niveau presteren om het einddiploma te behalen. Maar ze worden daarbij door de leerkrachten gesteund en indien nodig persoonlijk begeleid. Zoals we hiervoor al opmerkten, maakt het college deel uit van de Scholengemeenschap van de Noorderkempen, en als leerlingen de studie van het Latijn niet meer kunnen of willen verderzetten, kunnen zij terecht in de andere scholen van onze gemeenschap voor een studie die beter bij hun profiel past.

Ook op een ander vlak is het college geen 'eiland'. In het huidige Vlaamse beleid wordt er gestreefd om het niveau van het onderwijs – dat volgens het laatste PISA-rapport nog altijd tot de internationale top behoort – te handhaven. De wetgever heeft hiervoor een aantal instrumenten uitgewerkt om ervoor te zorgen dat alle scholen aan de onderwijsnormen voldoen. En ja, dat leidt bij scholen en directies wel eens tot stress en frustraties. Het college is al drie keer doorgelicht door een inspectieteam, dat in de verslagen van directieraad, klassenraden en vakgroepen naging of we met de leerlingen onze 'eindtermen' gehaald hebben. Voor wie niet met het onderwijsjargon vertrouwd is: eindtermen zijn minimumnormen voor de kennis en de vaardigheden die door de leerlingen moeten bereikt worden. Elk leervak heeft zo enkele tientallen eindtermen. Maar de creativiteit van de onderwijspedagogen is eindeloos: er zijn niet alleen de gewone vakeindtermen, er zijn ook nog specifieke eindtermen voor de twee hoofdvakken van elke richting (de zogenaamde 'poolvakken') en er zijn de VOET-en. De wat...? VOET-en: vakoverschrijdende eindtermen. Het gaat hier om allerhande vaardigheden en inzichten die de leerlingen moeten ontwikkelen: leervaardigheid, technisch-technologische vaardigheden, sociale omgang, relatievorming, burgerzin, artistieke en culturele interesse, het leren omgaan met financiële middelen enz. Sommige van deze eindtermen zijn behoorlijk abstract en persoonlijk, en dus is het de onmogelijke taak van de wetgever en de pedagogische begeleiders het onmeetbare meetbaar te maken. Vandaar dat directies en leerkrachten van de Vlaamse scholen moeten rapporteren over hoe zij al die eindtermen trachten te bereiken. Dat brengt heel wat vergaderlast en bureaucratie met zich mee, maar dit is nodig opdat de overheid kan toezien op de goede werking van de onderwijsinstellingen die door haar gesubsidieerd worden, en die het recht hebben om erkende diploma's uit te reiken.

Het college heeft dus in die 100 jaar een lange weg afgelegd, en zal in de toekomst nog verder evolueren. Onderwijsminister Smet heeft plannen voor alweer een grondige hervorming van het secundair onderwijs, waarbij leerlingen pas in de derde graad voor een echte studierichting zouden kiezen. Het college zal dus verplicht zijn te blijven zoeken naar zijn identiteit, vanuit de familiale traditie van de redemptoristengemeenschap, maar ook vanuit zijn engagement in de huidige maatschappij. Zolang er leerkrachten worden gevonden om vanuit een zelfde motivatie de oudere generaties af te lossen, zal het zijn belangrijkste kenmerk behouden: een school waar leerlingen graag komen studeren.

Lien Francken, 3E

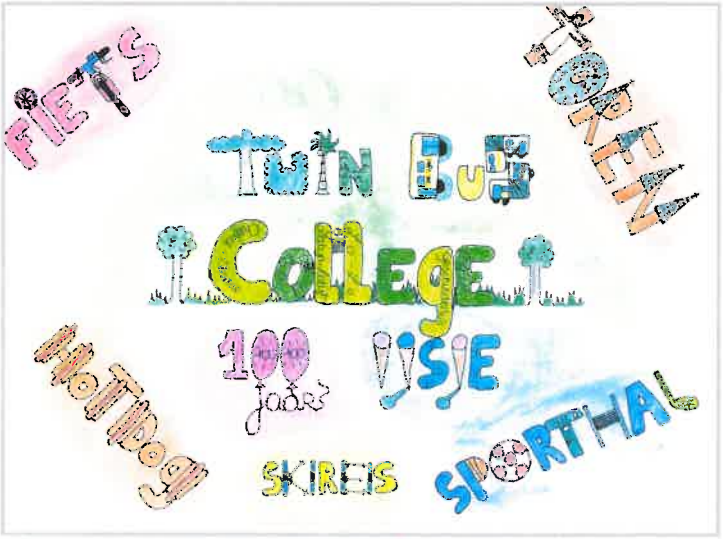

Laurens Boden, 3A

Yunah Proost, 3B

Slotwoord

Toen St-Alfonsus haast 280 jaar geleden in Italië zijn eerste volgelingen aantrok, lag het zeker niet in zijn bedoeling er lesgevers van te maken. Redemptoristen waren op de eerste plaats befaamd om hun volksmissies en 'donderpreken'. Bejaarden weten er nog van mee te praten. Buitenlandse missies eisten evenzeer veel kandidaten. Precies om die roepingen op te vangen, ging het college in 1910 van start.

Toen p. Godts het jaar daarop zijn stichting in Essen openstelde, zal hij nooit vermoed hebben dat thans meer dan helft van de leerlingen meisjes zouden zijn. Misschien was hij er dan nooit aan begonnen. Hoe kreeg hij het op zijn 65ste in zijn hoofd, om hier, in het midden van de kale hei, zo'n complex neer te poten? Zonder afgelijnd doel, zomaar. En dan ineens krijgt het zijn bestemming. Gods wegen zijn wonderbaar.

In de loop van de eeuw zijn duidelijk twee fasen te onderscheiden, elk ongeveer even lang. Tot het begin van de zestiger jaren was het de tijd van het juvenaat, met de uitdrukkelijke bedoeling kloosterroepingen te kweken. Statistisch gezien bleek dat ideaal voor vier op de vijf studenten niet weggelegd, maar het leefde. Het internaat creëerde een speciale sfeer, een onovertroffen samenhorigheidsgevoel, iedereen kende iedereen. Leerlingen uit alle provincies waren vertegenwoordigd, tot 1930 ook die van over de taalgrens, met een overwicht van Oost- en West-Vlamingen. Gedurende een halve eeuw leverde het college 316 novicen of 81 % van het totaal van de redemptoristen.

Een eerste koerswijziging is de invoering van het externaat, dat langzaam maar zeker het internaat zou verdringen. Het kantelmoment volgt in het volgende decennium. In Kerk en wereld komt een ware revolutie op gang in de geesten en gedragingen. Zekerheden en idealen van vroeger kalven af of komen op losse schroeven te staan. Er zijn veel meer vragen dan antwoorden, we beleven de barensweeën van een nieuwe tijd.

Het college wordt opgenomen in een grotere scholengemeenschap, komt onder de hoede van staat en bisdom, krijgt inspecteurs en verificateurs over de vloer, moet zich schikken naar de laatste richtlijnen. Nieuwe afdelingen, cursussen, methodes, gebouwen, uitrusting, lokalen, bibliotheek, sporthal, computers en aanverwanten, studieobjecten, reisbestemmingen.

De grootste nieuwigheid is natuurlijk de komst van de meisjes. In één woord een modern college.

Niet alles is rozengeur en maneschijn. Waar mensen zijn, zijn tekortkomingen en vergissingen, zijn er dagen van kommer en kwel, verdriet en rouw. Vanaf de zestiger jaren zijn er zo goed als geen roepingen meer, lijkt het Grieks-Latijn zijn zwanenzang te beleven, zijn er overal twijfels en opspraak.

Godzijdank werd de midlife crisis overwonnen en hoe! Terwijl het recruteringsgebied danig is ingekrompen, komen er elke dag meer dan zevenhonderd leerlingen naar het lager en middelbaar onderwijs op ons eiland in het groen. Wie had zoiets vroeger durven dromen?

Voor de Heer is duizend jaar als één dag (2 Petr. 3,8). Niet zo voor ons stervelingen, wij leven dag voor dag. Een gedenkboek kan die eeuw college nooit exact of volledig weergeven. Het blijft een samenraapsel van losse eindjes, belangrijk en onbelangrijk. Maar zo is het leven. Het is maar achteraf dat de grote lijnen zichtbaar worden. En die stemmen dankbaar en hoopvol.

De voortrekkersrol die het college heeft gespeeld in de vervlaamsing en het gemengd zijn van het vrij middelbaar onderwijs, is één van de aspecten waar we bijzonder fier op zijn. Een tweede aspect niet minder belangrijk en van blijvende waarde is de goede geest die er heerst, steunend op de traditie van verstandhouding tussen leerkrachten, ouders en leerlingen. Het zijn geen twee kampen, maar zij trekken aan hetzelfde zeel. God geve dat het zo mag blijven.

De meisjes en jongens die het deze eeuw zullen waarmaken, zitten nu op de schoolbanken. Het is onze taak hen daarop voor te bereiden.

Louis Vercammen

Iris Sacharias, 3A

Lenina Adriaenssens, 3B

Samuel D'Hoore, 3A

Het college in cijfers en grafieken

Machteld Overlaet

De laatste 30 jaar is de school enorm gegroeid: door de komst van de meisjes steeg ook het aantal jongens aanzienlijk! (eerste afgestudeerden in 1980)

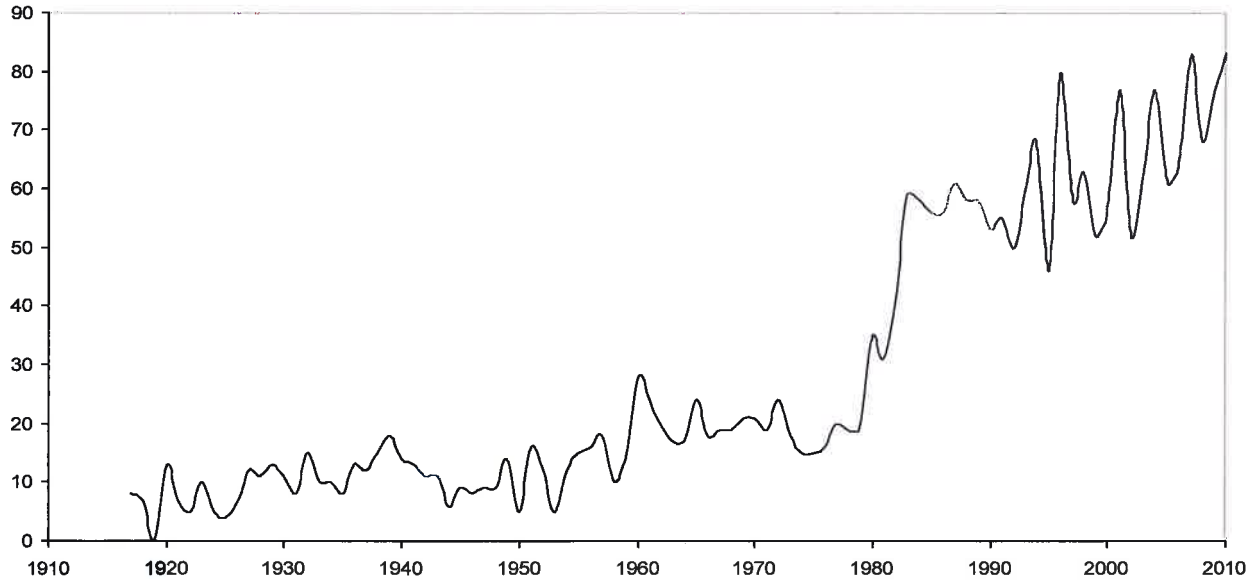

Het aantal afgestudeerden per jaar wordt weergegeven door de curve.
De komst van de meisjes heeft dat aantal verviervoudigd!

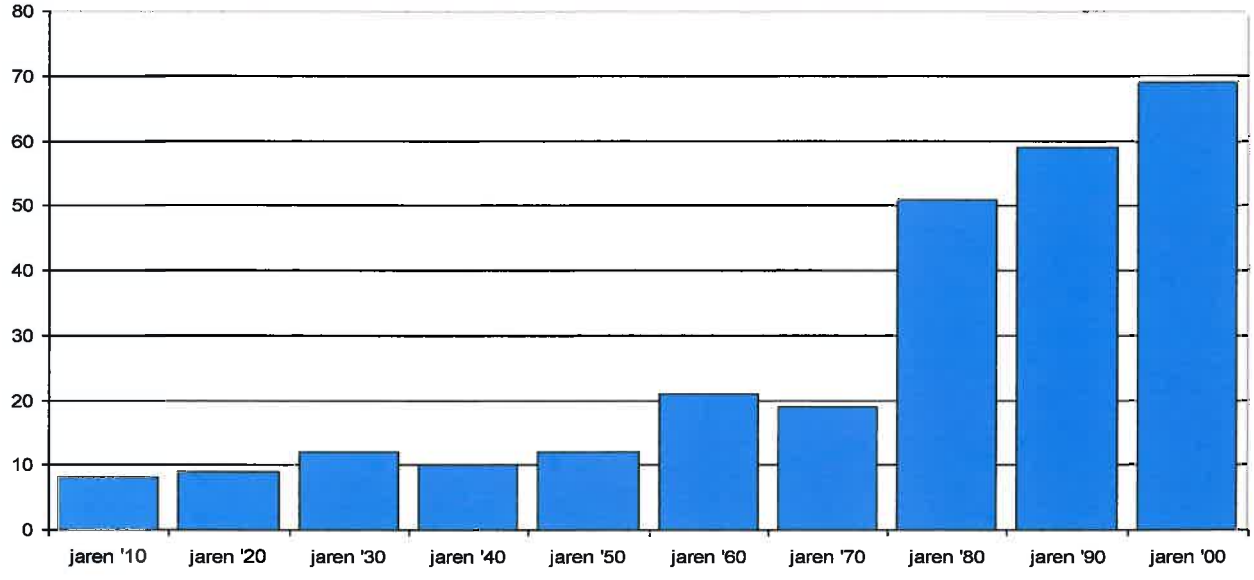

Gemiddeld aantal retoricanen per decennium.

Vóór 1980 studeerden er gemiddeld 14 jongens per jaar af. Sinds 1980 zijn er gemiddeld 60 retoricanen per jaar: 25 jongens én 35 meisjes.

De grootste retorica's: 2007 (83), 2010 (83) en 1996 (80).

De kleinste retorica's: 1925 (4), 1924 (5), 1926 (5), 1950 (5), 1953 (5).

In 1919 studeerde er niemand af.

In 1980 studeerden de eerste meisjes af, sindsdien zijn de meisjes in de meerderheid!

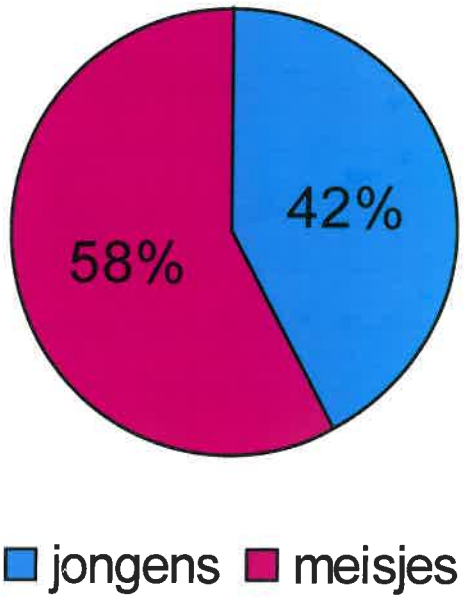

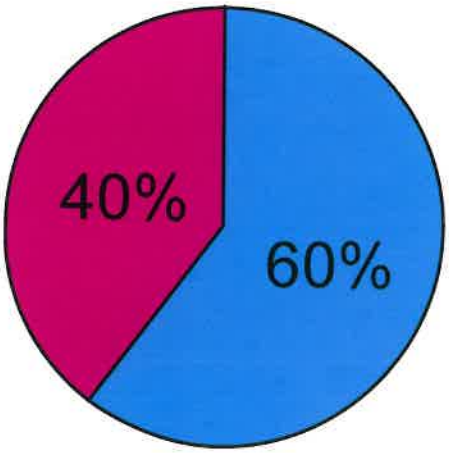

Na 93 afstudeerjaren voor de jongens

en na 31 afstudeerjaren voor de meisjes, ziet het plaatje voor de retoricanen er zo uit.

jongens meisjes

Vele jaren was er enkel de richting Latijn-Grieks, nu omgedoopt tot de richting Grieks-Latijn, later werd het studieaanbod alsmaar groter: de eerste retorica van de richting Latijn-Wetenschappen studeerde af in 1975, van de richting Latijn-Wiskunde in 1985 en van de richting Latijn-Moderne Talen in 1995. Vanaf 2007 studeerden er ook enkele leerlingen af in de richtingen Grieks-Wetenschappen (7) en Grieks-Wiskunde (2).

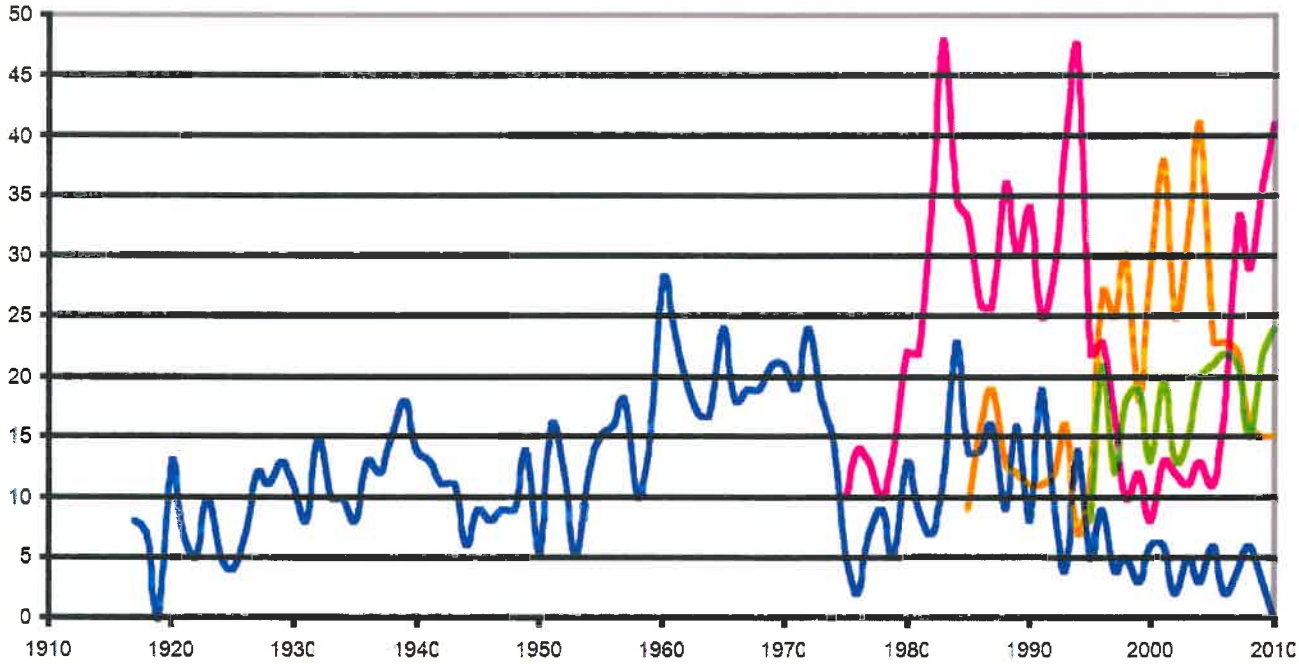

Grieks-Latijn (blauw), Latijn-Wetenschappen (paars),
Latijn-Wiskunde (oranje), Latijn-Moderne Talen (groen).

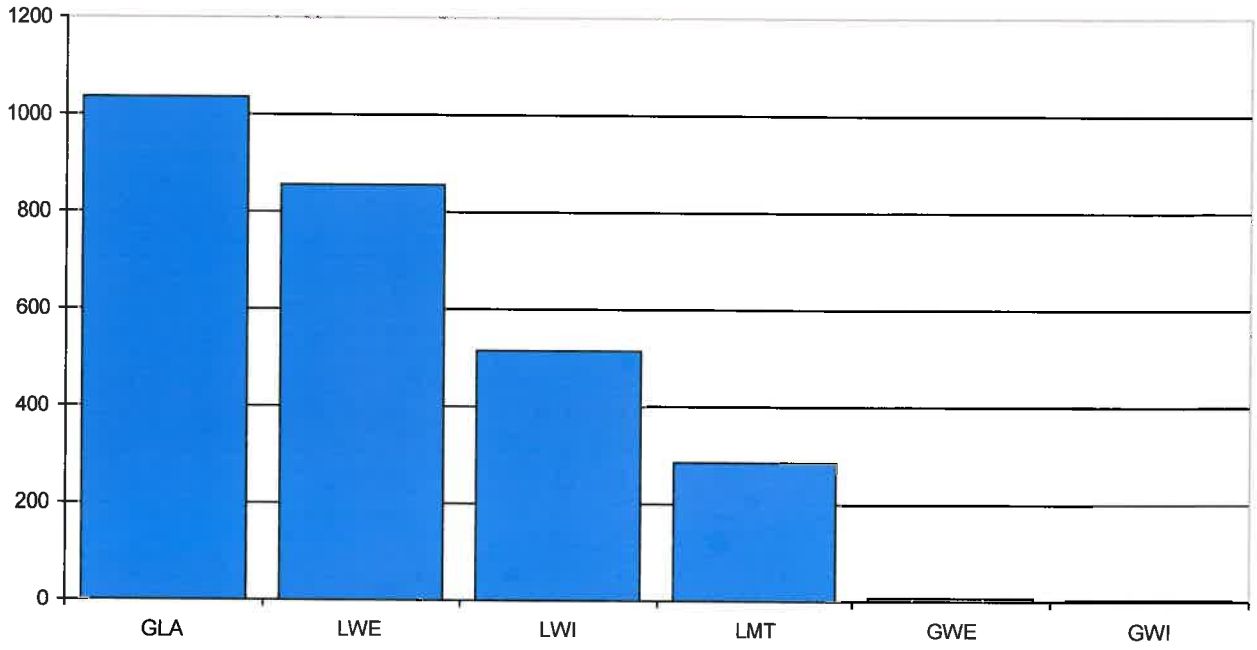

Grieks-Latijn (GLA), Latijn-Wetenschappen (LWE),
Latijn-Wiskunde (LWI), Latijn-Moderne Talen (LMT),
Grieks-Wetenschappen (GWE), Grieks-Wiskunde (GWI).

De 500e retoricaan studeerde af in 1961, de 1000e in 1983, de 1500e in 1992, de 2000e in 2001 en de 2500e in 2008.

1961	500e
1983	1000e
1992	1500e
2001	2000e
2008	2500e

De meest voorkomende familienamen

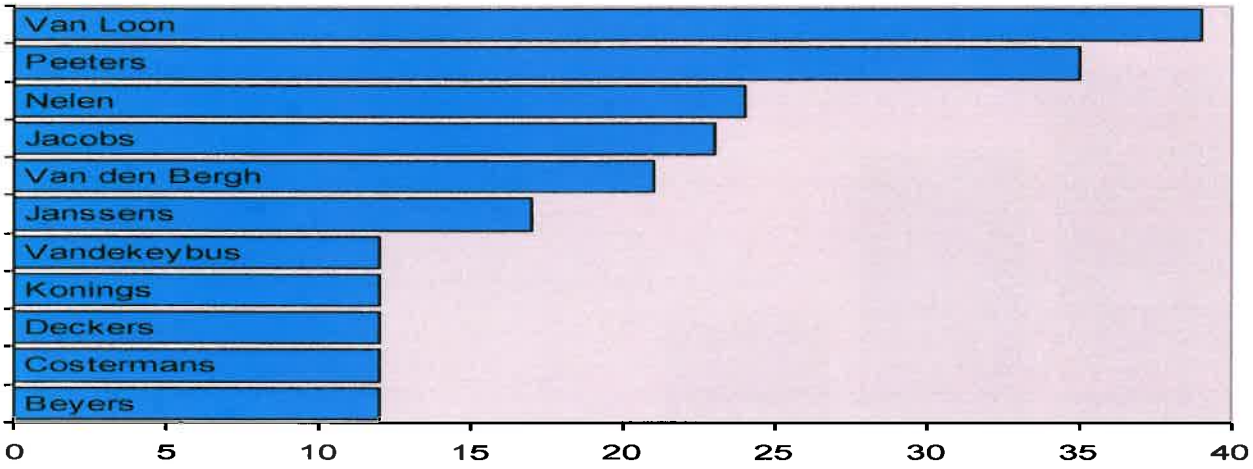

De populairste meisjesnamen

jaren '80	Annemie, Ann, Els, Inge, Veerle, Christel, Ilse, Ingrid, Karin, Linda, Sabine
jaren '90	An, Sofie, Ann, Annemie, Greet, Ilse, Inge, Joke, Katrien, Liesbeth
jaren '00	Stephanie, Caroline, Charlotte, Dorien, Julie, Sofie, Hannelore, Liesbeth, Tine, Véronique

De populairste jongensnamen

jaren '10	Joseph, Jozef, Jos
jaren '20	Jozef, Gerard, Alfons, Joseph, Leo, Piet
jaren '30	Jozef, Albert, Frans, Gerard, Jan, Marcel
jaren '40	Louis, Marcel, Maurits
jaren '50	Jan, Jozef, André, Herman, Paul
jaren '60	Jozef, André, Frans, Guido, Herman, Jan, Ludo, Paul
jaren '70	Ludo, Marc, Herman, Patrick
jaren '80	Jan, Peter, Dirk, Koen, Wim, Gert, Guy, Hans
jaren '90	Jan, Tom, Bart, Dirk, Gert, Hans, Peter, Wim
jaren '00	Bart, Tom, Steven, Bert, Jeroen, Niels, Peter, Wouter

100 jaar directeurs

1. 1910-1913 **Urbaan van EYGEN**

°Hooglede 24.2.1873, professie 3.10.1897, wijding 4.10.1902, novicenmeester Sint-Truiden & directeur klein-studentaat, drie jaar directeur college, rector Antwerpen 1913, tijdens WO I door de Duitsers gevangengezet. + Heist-aan-Zee 7.11.1921, 48 jaar oud.

2. 1913-1914 **Camille van de STEENE**

°Bellem 6.3.1870, professie 26.12.1887, wijding 4.10.1896, provinciaal 1907, een jaar directeur, opnieuw provinciaal 1915-1927 en 1935-1939. + Jette 24.7.1940, 70 jaar oud.

3. 1916-1919 **Alfons FRUTSAERT**

°Oostende 28.2.1867, wijding 31.5.1890. Voor zijn wijding leraar en daarna directeur van het college aldaar, professie 29.9.1902, drie jaar directeur in Sint-Truiden en Essen . + Roeselare 25.11.1933, 66 jaar oud.

3bis. 1917-1918 **Adriaan RUTS**

°Poppel 24.11.1873, professie 29.9.1905, wijding 29.9.1910, professsor filosofie, directeur draadcollege. + Essen Spaanse griep 20.12.1918, 33 jaar oud.

4. 1919-1927 **Albert van BIERVLIET**

°Gent 5.2.1886, professie 29.9.1904, wijding 29.9.1909, Doctor kerkrecht Rome, acht jaar directeur, generaal-consultor Rome 1947. + Rome 27.6.1962, 76 jaar oud.

5. 1927-1936 **Alidor VERCOUTER**

°Deerlijk 31.3.1886, professie 29.9.1905, wijding 29.9.1913, negen jaar directeur, provinciaal 1939-1947, rector Essen 1958-1964. + Gent 12.12.1967, 81 jaar oud.

6. 1936-1942 **Gustaaf de CEUNINCK**

°Handzame 21.12.1902, leerling St-Truiden & Essen 1917-22, professie 21.9.1923, wijding 22.9.1928, leraar college 1932, zes jaar directeur, provinciaal 1947-1952 en 1955-1961. + Jette 5.2.1975, 72 jaar oud.

7. 1942-1947 **Maurits DEMAREY**

°Vlamertinge 11.8.1900, leerling Essen 1919-23, professie 21.9.1924, wijding 22.9.1929, onderdirecteur 1931-1939, vijf jaar directeur, missionaris Libanon en Irak 1953, provinciaal 1961-1964. + Bagdad 10.2.1974, 73 jaar oud.

8. 1947-1950 **Omer DEBUF**

°Moorslede 15.11.1910, leerling Essen 1924-29, professie 21.9.1930, wijding 22.9.1935, drie jaar directeur, pastoor Wolfsburg (D) 1969-92. + Gent 14.10.1995, 84 jaar oud.

9. 1950-1958 **Albert van den BROECK**

°Lebbeke 23.2.1916, leerling college 1932-35, professie 15.9.1936, wijding 21.9.1941, leraar college 1943; acht jaar directeur, provinciaal 1972-1975. + Sijsele 30.12.1995, 79 jaar oud.

10. 1958-1964 **René BUERMANS**

°Essen 6.8.1917, leerling college 1930-36, professie 15.9.1937, wijding 10.8.1942, leraar Essen 1955, zes jaar directeur en nogmaals twaalf jaar 1970-1982. + Essen 10.9.1985, 68 jaar oud.

11. 1964-1968 **Raf VERMEULEN**

°Nederename 5.11.1920, leerling college 1933-39, professie 11.10.1940, wijding 2.2.1946, onderdirecteur 1950-61, vier jaar directeur Essen, daarna Tessenderlo. + Gent 2.3.1985, 64 jaar oud.

12. 1968-1969 **Marcel WEEMAES**

°De Klinge 1.11.1929, leerling college 1942-48, professie 15.9.1949, wijding 15.9.1954, leraar college 1955, onderdirecteur 1964-1968, één jaar directeur, aalmoezenier Duffel, verblijft Sint-Gillis-Waas.

13. 1969-1970 **Theo FORNOVILLE**

°Antwerpen 9.11.1914, leerling college 1929-34, professie 15.9.1935, wijding 21.9.1940, professor filosofie Rome, Wittem en Heerlen, één jaar directeur. + Brasschaat 14.11.2010, 96 jaar oud.

14. 1970-1982 **René BUERMANS (bis)**

15. 1982-1991 **Louis VERCAMMEN**

°Gelrode 5.5.1929, leerling college 1943-48, professie 18.9.1949, wijding 15.9.1954, leraar college 1960, negen jaar directeur.

16. 1991-1995 **Michel NELEN**

°Essen 26.4.1956, leerling college 1968-1974, gehuwd met Myriam Van Hees, 14.8.1982.

17. 1995- **Dirk GOORDEN**

°Essen 15.9.1959, gehuwd met Veerle Martens, 2.7.1983.

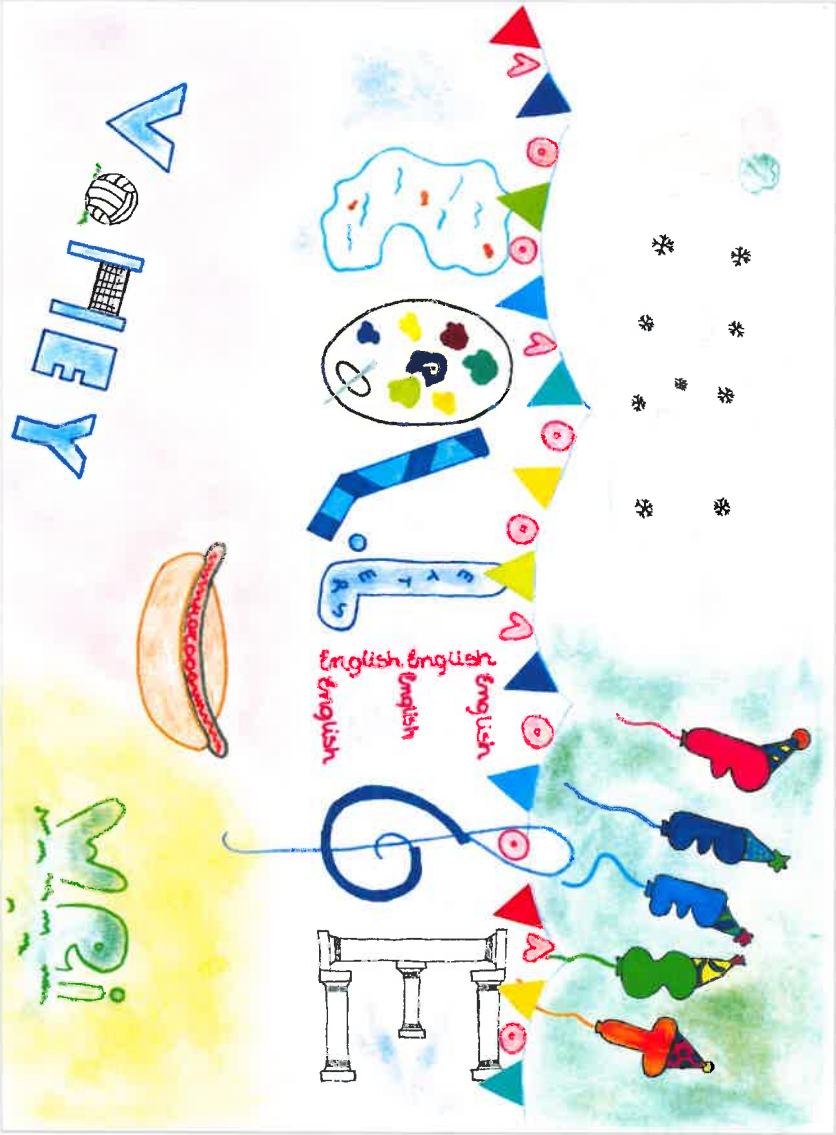

Sophie Verhoeven, 3D

Mathias Kuylen, 3E
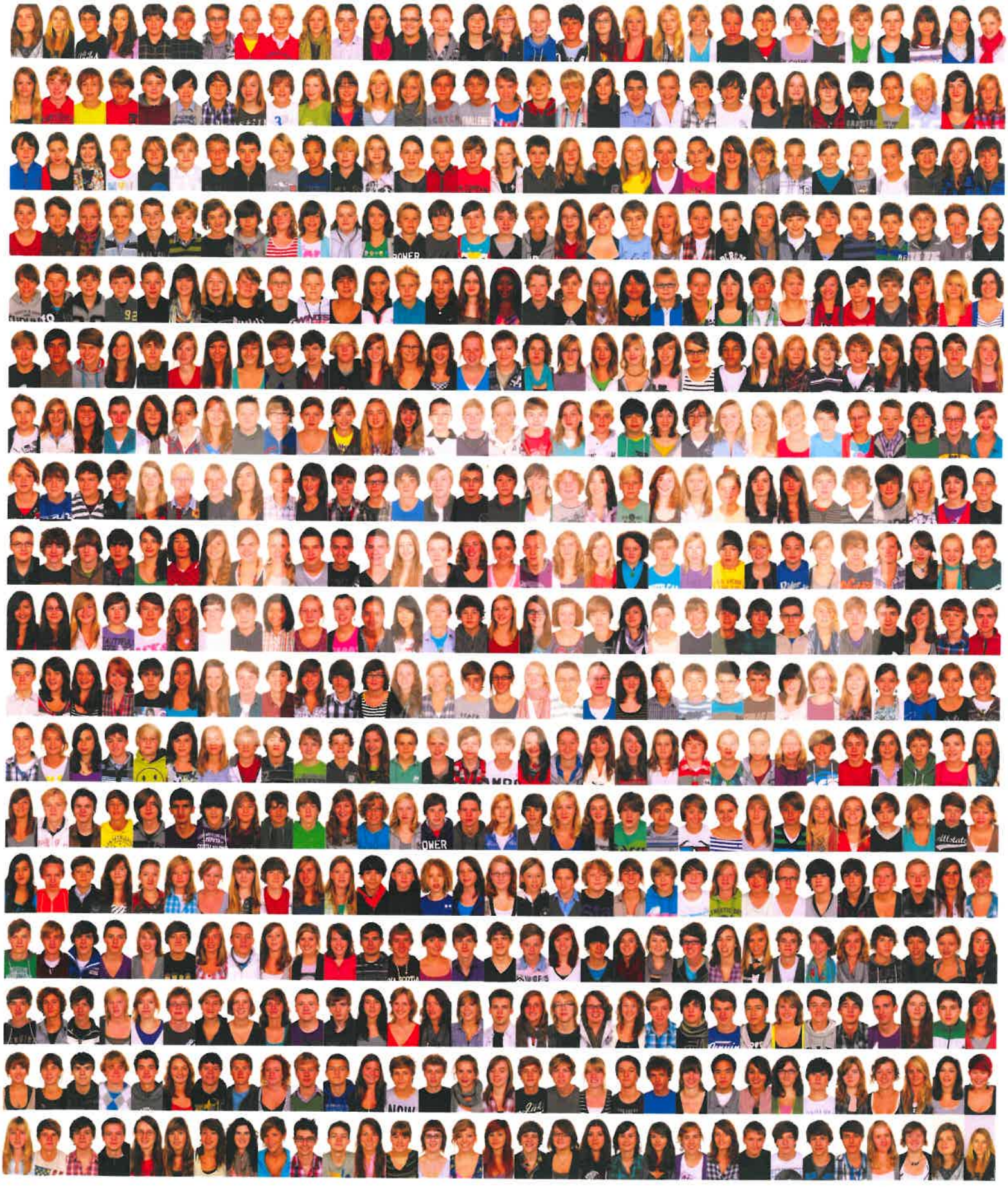
2011